

ÖNSÖZ YERİNE

Hayat gerçek: Hayal ve rüya gerçek üstü. Masal ise gerçek dışı...

Ya bilgisayarın gücü: Onu hangi kategoriye koymalı?

Dünyamızda sanal dünyalar oluştu; kuklalar aramızda cirit atıyor.

Tarih? Onu nereye oturtsanız olur; tarihi kategorize etmek doğru değil.

Zaman diyeceksiniz? Zaman aslında bir sürekliliktir... Ceram'm dediği gibi, "Binlerce yıl tek bir gün gibidir." Zamanı dilimleyip param parça eden biziz... "Asır"mış, "yıl"mış, "ay"mış; "hafta", "gün", "saat", "dakika", "saniye", "salise" vesaire vesaire... Zamanı dilim dilim, param parça etmenin ne anlamı var? Zaman, sürekliliği olan bir olgudur.

"Geçmiş" dediğimiz şeyler de, aslında bu sürekliliğin parçalarıdır.

Yani "geçmiş" gerçekte geçmiş değildir.

Gerçekte "geçmiş" in geçmiş olması için unutulması lâzım; hattâ unutulması bile yetmez, geleceği hiç etkilememiş olması gerekir...

Oysa geçmişimiz, yani dünümüz, hem günümüzü etkiliyor, hem de geleceđimizi...

Etkilemekle de kalmıyor, çoğu kez yönlendiriyor.

Geleceđi etkilemeyen geçmiş yoktur...

O zaman geçmiş de yoktur: Geçmiş sandığımız, bugündür aslında, gelecek de öyle...

Her şey, her zaman aynı zaman diliminde iç içe yaşamakta, sadece olaylar ve kişiler karışmasın diye zaman; çağlara, yıllara, aylara filan bölünmektedir...

Şahsen ben zamanı sürekli yaşamaktan yanayım.

Biraz gerçek, biraz rüya; biraz hikâye, biraz hayal, biraz masal...

Bazen tek tek, bazen hepsi birden...

Yaşayabildiklerimi bizzat yaşarım..

İstedğim halde yaşayamadıklarım rüyama girer, ulaşamadıklarımı da hayal ederim...

Diyeceksiniz ki, hayatı olduğu gibi yaşamaktan korkanlarla, istedikleri hayatı yaşama fırsatı bulamayanlar, kendilerine hayallerden, rüyalardan, masallardan yeni bir hayat kurup hayali hayat yaparlar.

Tespitler haklı olabilir, haksız da olabilir: Fazla umurumda değil...

Bana "insan" olarak "var" olmak yeter.

İmza: Bu kitabı yazan adam

Bir çocuk evde bilgisayarın tuşlarıyla oynuyor...

Esmerden sarışın da kumral bir çocuk...

Şişmancanm zayıfı, tombulun incesi...

Sizin çocukluğunuz gibi.

Önünde bir bilgisayar...

Bilgisayar son sistem; çocuk da öyle.

Çocuk bilgisayarı açıyor...

Bir kaç tuş darbesiyle internete çıkıyor...

Sonra birkaç tuş darbesi daha: Amerika'ya gidiyor.

Amerika'da ve dünyanın hemen her yerinde internet aracılığıyla tanıştığı, ama yüz yüze hiç gelmediği arkadaşları var...

Çocuk o yaşta hepimizden çok insan tanıyor.

Amerikalı arkadaşının internet şifresine bir soru giriyor:

"Bil bakalım John, insan nedir?"

John'dan hemen cevap geliyor:

"İnsan düşünen hayvandır?"

Çocuk soruyor:

"Ya düşünmüyorsa?"

Cevap:

"O zaman düşünmeyen hayvan olur."

"Saçmalama John'cuğum!"

"Niye?"

"Babam düşündüğü için aylardır içerde. Bizim buralarda düşünmek yasaktır!"

John inanamıyor:

"Amma abarttın! Aslında düşünmemeyi yasaklamalı."

Yürek Seferi

7

I

"Şimdi de sen abarttın!"

"Peki senin insan yorumun ne?"

İnsan hakkındaki düşüncelerini özetliyor, çocuk:

"İnsan bence evrenin özü ve özetidir John, kendini ve çevresini okumasını bilen tek varlıktır."

"Bravo esmer arkadaşım, felsefe ha!"

Tevazu gösteriyor çocuk:

"Yok canım, galiba bir yerlerde okumuşum, aklıma geldi birden. Sen ne yapıyorsun?"

"İyiyim, ya sen?"

"Gerçek dünyanın gerçeklerinden bıkkınlık geldi, sanal dünyaya sığındım; tadını çıkarmaya çalışıyorum."

"Büyük sözler bunlar adamım, gerçekten iyi misin?"

Gerçek, duvar gibi çarpıyor çocuğun suratına, inler gibi konuşuyor:

"Değilim John, babam tutuklu, çok üzülüyorum."

"Niye tutuklanmış?" diye soruyor, merakla.

"Bilebilsem... Oysa babam sadece bir yazar."

"Geçmiş olsun arkadaşım, çok üzüldüm."

"Sağol dostum, yine görüşürüz."

Başka bir tuşla Avustralya'ya gidiyor...

Yurt dışında çalışan vatandaşlarımızın çocuklarından biri olan Gamze'nin sayfasına bir not geçiyor:

"Bil bakalım Gamze, sevgi nedir?"

Gamze tembelcedir sağolsun, cevap vermesi birkaç gün sürer. Beklemeden birkaç tuşla İngiltere'ye atlıyor...

Şimdi İngiltere'de, arkadaşı Margaret'in sayfasında:

"Margaret kardeş, güzelliği tarif edebilir misin?"

Onu da beklemiyor, yine birkaç tuş darbesiyle Malezya'ya uçuyor...

Sonra Almanya'ya, oradan Fransa'ya...

g

Yürek Seferi

Yarım saat içinde sanal dünyayı dolaşiyor...

Sonra saatler geçiyor...

Kendine geldiğinde karnının acıktığını hissediyor. Her zamanki gibi annesine sesleniyor:

"Acıktım anne; karnım zil çalıyor..."

Annesi odanın kapısında beliriyor, gözleri kıp kırmızı, yanaklarında gözyaşı iziyle âdeta inliyor:

"Biraz sabır oğlum."

Çocuk bunun anlamını biliyor: Evde yiyecek bir şey kalmamıştır.

"Tamam anne" diyor, annesini daha fazla üzmemek için.

Ve annesi gider gitmez, masaya kapanıp ağlıyor.

Hemen, şimdi büyümek istiyor: Büyüyüp çalışarak anacığma bakmak...

Kalkıyor...

Pencereye gidiyor...

Karşı apartmanlara bakıyor...

Pencerelerden birinde tüllerin arkasında bir gölge...

Elinde bir kitap: Kur'an...

Tüllerin arkasındaki gölge iki tarafa salınarak Kur'an okuyor.

Çocuk tüm düşünce yasaklarını kırıp "insan"ı düşünüyor...

O "insan"ı düşünüyor...

Sen "insan"ı düşünüyorsun...

Ben "insan"ı düşünüyorum.

"Ben" ve "insan!"

"İnsan" ve "ben!"

! ! !

Bir yerlerde bir telefon çalıyor...

Bir yerlerde telefonlar çalıyor, çalıyor, çalıyor...

Hiç kimse açmıyor...

Yürek Seferi

g

Pinokyo yalan söyledi, burnu uzadı.

Yine yalan söyledi, burnu yine uzadı.

Pinokyo yalanlarına devam etti, burnu da uzamaya:

Uzadı, uzadı, uzadı...

Derken bir gün,

Pinokyo'nun ayağı takıldı, düştü:

Burnu kökünden kırıldı...

Ondan sonra ne kadar yalan söylerse söylesin,

Pinokyo'nun burnu bir daha uzamadı.

Pinokyo da yalan söylemeye alıştı.

Ben...

Ben kim miyim?

Ben "ben"im!

Yok hayır, aslında ben "ben" değilim, "sen"im...

Ya da "siz"im...

Ya da hiçbirinizim...

Belki ben "o" yum.

Kısacası, ben "herkes"im, yahut "hiç kimse..."

Belki "her şey"im, belki de "hiçbir şey!"

Zaten "ben"liğin ne önemi var? Ne kadar kendi kimliğimizin ve benliğimizin üstüne titrersek titreyelim, genelde insanlar birbirine benzer.

Aynı zaafılar, aynı beklentiler, aynı ihtiraslar, iştiaklar, inatlar, baskılar, dalkavukluklar ve kimbilir daha neler neler?

10

Yürek Seferi

Çoğumuz dürüst değiliz...

Çoğumuzun içinde çok sayıda insan var: Bir yanımız doğru, bir yanımız yanlış; bir tarafımız sevap, bir tarafımız günah; bir tarafımız cesur, bir tarafımız korkak; bir tarafımız atılgan, bir tarafımız ürkek; bir tarafımız güçlü, bir tarafımız zayıf; bir tarafımız bonkör, bir tarafımız cimri...

Yerine göre demokrat, yerine göre diktatör...

Pek fark etmesek de biz, hepimiz, birbirimize oldukça benzeriz.

Sonuçta herkes acılır...

Ama pek çoğumuz yiyebileceğimizden daha fazlasını isteriz. Daha iyi yemekler yemek, daha iyi evlerde oturmak, daha iyi otomobillere binmek...

Daha çok başarmak, daha çok kazanmak, daha çok harcamak...

Pek itiraf etmeyiz, ama çoğumuz "şöhret+servet= kudret" formülünü hayatımızın en üstün değeri olarak görürüz. Bu uğurda kimimiz kişiliğimizi, kimimiz kimliğimizi, hatta bazılarımız namus ve haysiyetimizi ayaklar altına alırız.

İnsanın bu yönü bilginleri hep düşündürmüştür. Bazıları "yaşama güdüsü" deyip normal bulmuş, ama bazıları "insanlıktan çıkış" addedip dünyevi beklentileri aşmayı "gerçek insanlığa ulaşmanın şartı" saymıştır.

Bunlara göre "gerçek insan", dünyayı aşıp dünyadan taşan insandır.

"Gerçek" anlamda tüm dünyada kaç "insan" kaldığı sorusu da, tabii sorulmaya değer.

Dünyada kaç "gerçek insan" kaldığını size söyleyemem. Fakat dünya gerçeklerinden biri olduğumu rahat rahat söyleyebilirim.

Zaten "dünya gerçeği" nedir ki?

Yürek Seferi

11

Gerçek, herkese göre değişir. Ben kendi gerçeğimi yaşarım: Biraz masal, biraz rüya, biraz hayal...

Hayallerim, rüyalarım, hülyalarım, masallarım var...

Bazen kral olurum, bazen başkan. Zaman zaman dünyaca ünlü bir sanatçı, zaman zaman her sözü dinlenen bir filozof.

Bazen ruh, bazen melek, bazen sıradan biri: Herkes.

İstikrarsızım: Diktatörlükten sıkılınca demokrat takılır, zenginlikten bıktım mı, yoksullukta neşe ararım.

Bazen her şeyim, bazen hiçbir şey.

Ama her vakit hiç kimseyim.

Hiç kimse...

Biraz sen, biraz o, biraz şu, biraz bu...

Ne sen, ne o, ne şu, ne bu...

Herkes...

Ve hiç kimse.

Ve hiçbir şey.

Ve rüyadaki adam:

Ve hayallerdeki...

Ve masallardaki...

Ve romanlardaki...

Geçmişte, gelecekteki:

Her yerdeki, her şeydeki adam.

12

Yürek Seferi

Kara Korsan ıssız adaya çıktı: Tüm hazinesini saatlerce seyretti...

Sandık sandık altın, sandık sandık inci...

"Bunlar ne işe yarar?"

"Gerçekte bunların ne önemi var?" diye düşündü;

"Önemli olan insanların sevgisini kazanmak."

Tüm hazinesini gemiye yükletti, şehre götürdü.

Fakir-fukaraya dağıttı.

Bursa'da bir sonbahar günü...

Elimde Samsonit çanta, sırtımda Pierre Cardin elbise, başımda Vakko şapka, ayaklarımda Benetton ayakkabı, boynumda Versage kravat...

Ray-Ban marka gözlüklerimin koyu mavi görüntüsünde Orhan Gazi türbesine bakıyorum...

Yakındaki bir çay ocağından İbrahim Tathses'in meşhur "Mavi mavi masmavi" türküsü geliyor...

Mavi görüntümle bütünleştiği için bu tesadüfe gülüyorum.

Sonra Orhan Gazf türbesinin basamaklarına oturmuş Kur'-an'a benzer bir şey okuyan yaşlı kadına soruyorum:

"Türbeyle siz mi ilgileniyorsunuz?"

Garip garip bakıyor kadın, tepeden tırnağa kadar da süzüyor beni...

Bakışlarıyla yadırgıyor, yargılıyor, beni sanki Orhan Gazi'ye yakıştıramıyor.

Beni yadırgamasının, yargılamasının sırrını çözmeye çalışıyorum: Bence bende hiçbir gariplik yok.

Yürek Seferi

13

Kadın küçümser gibi bakıyor bu defa, konuşmaya bile tenezzül etmiyor, sadece eliyle "gir" işareti yapıyor.

Ayaklarım dolaşüyor. Biraz ürküp çekinerek türbeye giriyorum.

Etraf birden kararıyor...

Gözlüklerimi çıkarınca türbenin karanlık değil, sadece loş olduğunu görebiliyorum. Sonra bu loşluğun, türbenin mimarı tarafından özellikle oluşturulduğunu, çünkü insana huzur verdiğini düşünüyorum.

Kiliselerin de biraz loş tutulmasındaki maksadın aynı olduğu kanaatine varıyorum.

Çok kilise gezdim, ama ilk defa bir türbeye giriyorum.

Bir türbenin içini ilk defa görüyorum.

"Şimdi bunları düşünmenin sırası değil."

Dikkatimi Orhan Gazi'nin sandukasına veriyorum...

Üzerinde kadifeden bir örtü var. Okuyamadığım Arapça yazılar yazıyor. Örtünün ve sandukanın ötesini düşünüyorum. Birden Orhan Gazi'ye yakın olmak istiyorum.

İçime ılık bir sevginin meltemi esiyor: Onu sevdiğimi hissediyorum...

Kulağıma kendi sesim geliyor:

"O benim dedem" diyorum.

"Tarih, sürekli bir başlangıçtır diyen Thucydides haklı mı yoksa?"

"Binlerce yıl, tek bir gün gibidir diyen Ceram haklı mı?"

Sandukaya iyice yaklaşıp üzerine eğiliyorum...

İçinde olmadığını bile bile sandukayı açıp Orhan Gazi ile buluşmak istiyorum...

Acaba nasıl biriydi? Neler giyerdi? Ne yer, ne içer, nasıl yaşar, nasıl yazar, nasıl konuşurdu?

14

Yürek Seferi

Aynı sürekliliğin parçaları olduğumuza göre, o bize benzer miydi?

Ne kadar benzerdi?

Bir soru beynime çakılıyor:

"Ben ona ne kadar benziyorum?"

Sahi: Onunla ne kadar uyum içindeyim?

Kafam uğulduyor...

Aynı bütünün içinde aynı sürekliliği zaman farkıyla paylaştığımızı göre her şeyimizle biraz olsun birbirimize benziyor olmalıyız.

Herhalde o da benim gibi son moda takım elbise giyer, Ray-Ban gözlük takıp dünyaya mavi mavi bakardı!

Karnını da belki Çin, yahut Fransız lokantasında doyururdu!

Garip garip gülüyorum. Garip garip gülerken gözlerim birden sandukanın başındaki sarığa takılıyor...

Ürperiyorum.

Farkında olmadan elim basımdaki şapkaya gidiyor.

Hâlâ kapıdaki yaşlı kadının beni neden yadırgadığını kestirmeye çalışıyorum.

Naftalin kokusu genzimi yakıyor, gözlerimi nemlendiriyor.

Ellerim kendiliğinden kalkıyor, avuçlarım kendiliğinden açılıyor, ruhuna bir Fatiha okumak istiyorum.

Aynı zarhanda insanın içinden geldikçe Fatiha okumasının ne kadar rahatlatıcı olduğunu düşünüyorum...

Fakat Orhan Gazi türbesinin başucunda dikilen ben, bir türlü rahatlayamıyorum...

Çünkü Fatiha okumayı bilmiyorum. Naftalin kokusu genzimi daha çok yakıyor... Gözlerimin nemi damlalara dönüşüyor: Ağlıyorum.

Yürek Seferi

15

Türbeden çıkarken, yaşlı kadının bıraktığım yerde oturduğunu görüyorum.

Hâlâ Kur'an okuyor.

Eski surlara yönetiyorum...

Yürüyor, yürüyorum...

Dizlerim sızlıyor, soluklanma ciğerlerim dar geliyor...

Nihayet...

Bursa'ya karanlığın alacası inerken sur dibindeyim...

Yorgunum: Samsonit çantamı yere koyup üstüne çömelio-rum. Ne Pierre Cardin takım umurumda, ne Samsonit çanta: Ben bu sur dibinde kendimi arıyorum.

Bana modern olmayı öğrettiler...

İyi giyinmeyi, iyi konuşmayı, karşımdakini etkilemeyi öğrettiler...

Bana reklam yapmayı, mal satmayı, her şeyi pazarlamayı, hatta kibarca, usulüne uygun çalmayı öğrettiler...

Bana öğrenmeyi öğretmediler!

Kendimi yaşamayı öğretmediler bana!

İnanmayı, güvenmeyi, düşünmeyi öğretmediler!

İyi giyiniyor, iyi konuşuyor, muhataplarımı nasıl etkileyeceğimi, polisleri nasıl atlatacağımı, elimdeki malı nasıl satacağımı biliyorum...

Bu kadar?

İnsan üreten, tanıtan, satan, kazanan ve kazandıklarını tüketen bir varlık!

"Tüketirken kendisi de tükenen bir varlık mı acaba?"

Öyle ya: Ölüm var...

Türbeler boşuna yapılmamış.

Beynime korkunç bir soru saplanıyor:

16

Yürek Seferi

"Yoksa ben ölü müyüm?"

Oramı buramı elliyorum. Kendimi çimdikleyip acı duyarken, acı duymanın bile bin nimet olduğunu düşünüyorum.

"Yok canım, yaşıyorum: Hayattayım."

Hayat nedir o zaman?

"Ben kimim?"

Biz kimiz?

Nereden geldik?

Nereye gidiyoruz?

Vakit ilerliyor. Surlarda karanlık koyulaşiyor.

Karşıdaki cumbalı ahşap evin penceresinde ışık var: Bir adam sağa sola sallanıp ritm tutaraktan Kur'an okuyor.

||| Bir yerlerde bir telefon çalıyor...

Bir yerlerde telefonlar çalıyor, çalıyor, çalıyor... Hiç kimse açmıyor...

||| Ay doğuyor.

Surlar aydınlanıyor.

Bulduğum yerden Bursa'ya bakıyorum: Bursa, mehtaba yaslanmış, güzelliğini daha da efsunlaştıran mehtabın ılık okşayışlarına kendini bırakmış, uyuyor.

Vakit gece yarısı: Nöbetteyim...

Orhan Gazi'nin odasında ışık var. Dalgın dalgın ışığa bakıyorum. Bakarken seviniyorum:

"Şanlı Begümüz bizum için çalışıyor. Şanlı Gazi yeni fetihlerimizi yazıyor."

O sırada gencecik bir asker geliyor nöbeti devralmaya. Ona Orhan Gazi'mizin odasını gösterip soruyorum:

Yürek Seferi

17

"Şu ışıklı pancurun gerisinde kim var dersin koç yiğidim?"

"Bilinmez ki" diyor, teklemeden.

"Meraklısı ile sevdalısı bilir" diyorum hafif yollu büyüklene-rek, "ışıklı pancurun gerisinde Gazi Apamız, Orhan Begümüz var. Ben geceler boyu nöbetini tutarım, penceresinde ışığın söndüğünü görmüşlüğüm yoktur. Şanlı Begümüz her gecesini ya ibadetle, ya okumayla, yahut yeni fetihler için düşünmeyle geçirir."

"Eyi" diyor, seviniyor.

"Gözünü Şanh Gazi'mizin odasından ayırma. Duyulmuş ki, Urumça tekfurları bir olup, çok paralar virüp martoloslar tutmuşlar. Belli ki bunu dahi merak etmişliğin yoktur."

Boyun büküyor:

"Duymadım. Acemiyim deye adam yerine koyup sır vermiyorlar."

"İşte ben verdim sırların en büyüğünü: Gayrı acemi değilsin. Urumça martolosları nicedir etrafımızda dolanır dururlar. Gözünü dört açmazsan Beyimize zararları dokunabilir."

"Ne gibi?" diye soruyor saf saf.

Gülüyorum:

"Şanlı Begümüzün mübarek vücudunu ortadan kaldırmak gibi" diyorum.

Ürküyor, acemi:

"Allah esirgesin^'eliyor.

! . . j.-

"Amma sen de gözünü dört aç" diye perçinliyorum.

Mehtabın ışığında uzayıp kısalan bir gölge fark edince mızrağımı ileri uzatıp bet bet sesleniyorum:

"Dur! Kimsüz?"

Gölgenin başı aydınlık pencereye doğru kalkmışken bana dönüyor. Ay ışığında siyah sakalının çerçevesindeki hoşluğu fark edip Şehzade Süleyman Efendimiz olduğunu çıkarıyorum:

18

Yürek Seferi

"Buyursunlar, Efendimiz."

Şehzade selâm veriyor...

Selâmını alıyorum...

"Bey Apamıza gitmedeyiz" diyor, fısıldamayla; sır verir gibi.

"Buyursunlar" diyorum tekrar.

Şehzade hızlı adımlarla konağa girerken, gencecik acemiye dürtüklüyorum:

"Eyice bakasm ki, şol beldede gecelerini de bizi düşünerek uykusuz geçiren iki kişiden biri, Şehzade Süleyman Paşa Efen-dumuzdur. Diğeri Orhan Gazi Apamuzdur. Böyle belle ve gözünü dört aç. Hadi sana hayırlı nöbetler."

Gencecik asker garip garip külahıma bakıyor:

"Sözlerin yüreğinden gelme amma, kılığın bir garip; hele başındaki lengeri, ilktir görmedeyim; sakın bu kefere lengeri olmasın."

Basımdaki şapkaya takılmış garibim:

"Korkma" diyorum, kefere lengeri değil. Benzese de değil meraklanma."

"Neyin nesi o zaman?"

Önce anlatmayı düşünüyorum, ama iş çok uzayacak, vazgeçiyorum anlatmaktan; elimi omuzuna koyup:

"Bizim işler karışık işlerdir aslanım" diyorum, "kolay kolay akıl ermez. İyisi mi sen beni görmemiş ol, duymamış ol."

Gözlerim Süleyman Şehzade'de: Süleyman Şehzade taşlıklı yolu adımlıyor.

Süleyman Şehzade taşlıklı yolu adımlarken, dönüp bana bakıyor...

Ben ona bakıyorum: Bakışlarımız bütünleşiyor...

Sonra kendine alıyor beni, kendisiyle bütünleyip kendisi yapıyor.

Yürek Seferi

19

Sürekli başlangıçta yeniden dirilişi yaşıyoruz.

|||

Bursa'da aynı gece...

Taş bir bina...

Rutubetli koridorun sonunda taş bir hücre...

Hücrede iki kişi...

Kişilerden biri taş ranzanın üzerinde oturuyor...

Esmerden sarışın kumral çocuğun babası bu: Sorgulanıyor...

"Cavlaklardan mısın, söyle?"

"Değilem."

Sorgucu katı katı ayakta dikiliyor.

"Peki Orhan Gazi'mize suikasta gelen Urumça martoloslarm-dan mısın?"

"Asla! Ben Müslümanam. Ben Kayıhanluyam: Türkmenem."

"Yalan söylüyorsun!"

"Ben Müslümanam, yalan söylemem!"

Katı duruşlu adam kapıya sesleniyor:

"Zindancıbaşı!"

Zindancıbaşı zindana giriyor:

"Bunun konuşacağı yok; martolos olduğu belli, lâkin itiraf etmiyor. Gayrı bildiğin gibi yap, konuşmaya hazır hale geldükte de beni çağır."

"Başüstüne."

Zindancı kötü kötü bakıyor, esmerden sarışın kumral çocuğun babasına.

Kötü kötü sırtıyor.

Esmerden sarışın kumral çocuğun babası yalnızca gerçeği söylüyor, fakat dinlemiyorlar.

Suçluyorlar...

20

Yürek Seferi

Kötü kötü bakıyorlar... İşkence ediyorlar.

|||

Ayaklarımın altında ufalanan taşları incitmeden ağır ağır yürüyorum...

Merdivenleri ikişer ikişer tırmanarak Orhan Gazi Apamın odasına yaklaşıyorum...

Kulağımı kapıya dayıyorum. İçerden ayak sesleri geliyor: Demek ki Apam uyumamış

Kapıyı tıklatıp sesleniyorum:

"Gazi Apam..."

Ayak sesleri kapıya yöneliyor, sonra kapı açılıyor:

"Gir Süleyman."

Odaya giriyorum. Babamın elini öpüp başıma koyuyorum. Garip garip kılığıma bakıyor. Bakıp bakıp gülüyor:

"Bu daracık urbalar nedir bre Süleyman? Urumça şövalyelerine dönmüştün."

"Haşa ki, Beg Apam, hiçbir vakit Urumça şövalyelerine benzemem."

"Lâkin bu kılığın, şu başındaki şövalye lengeri?"

"Kılık değiştirip Tekfur hisarını keşfe gitmiştim, uyumadan huzuruna çıkmak istediğimden urba değiştirecek vakit bulamadım." «<

"Martolosluğa mı kurulmadasın?"

"Beli."

"Gendini tehlikeye atma, senin gibiler daha mühim işler için lâzımdır. Hisarları keşfedecek kimse kalmadı mı?"

"Var, lâkin bu seferki, hisarların en zorlusuydu, gendi canımdan gayrisini tehlikeye atmak istemedim."

Orhan Gazi, geldim geleli ilk defa yüzüme baba şefkatiyle bakıyor. Fakat bir şey söylemiyor.

Yürek Seferi

21

Karşılıklı susuyoruz. Aramızda uzayan sessizliği seviyorum.

Nihayet soruyor:

"Geldiğine göre anlatacakların olmalı."

"Var" diyorum, "artık genişlemeliyiz. Yeni hisarlar lâzım."

Pencereden bakıyor. Hiç alâkasız bir şey söylüyor:

"Keşiften geldiğine göre yorgunsundur, istersen biraz istirahat et."

"Yorgun değilim, yorulacak bir şey yapmadım, lâkin emrederseniz çekilirim."

"Hayır, öyle demek istemedim. Varlığından memnunum."

Yine sessizlik...

Eskisinden daha uzun bir sessizlik...

Dışardan nöbetçilerin ayak sesleri geliyor.

Bey Apam hâlâ pencereden dışarısını seyrediyor.

Birden dönüyor:

"Haklısın" diyor, "tez elden Urumeline geçmemiz lâzım. Zamanın hızlı akışı karşısında ömür çok kısa. Üstümüze düşeni yapamadan dar-ı cinana irtihal eylemekten korkarız."

"Allah esirgesin!"

"Dinle Süleyman: Büyüyebilmenin, büyüyüp Bizans'ı yenebilmenin yolu Urumelinden geç; Çimpe Kal'asının kapusu, bizum için say ki devlet kapusudur. Leşger urup Çimpe Kal'asını almak şart. Velâkin deryayı nasıl geçmeli?"

Pöstekisine oturuyor:

"Bunları düşünmekten uyumaya vakit kalmıyor. Urumeline leşger çekmedikçe bize uyku haram..."

Meğer şu beylik işi çetin işmiş: Beylik ateşten gömlekmış...

Herkes uyurken Beg (bey) düşünecek. Herkesin yerine herkesin düşünmediklerini de düşünecek. Herkes mutlanırken, Beg üzülecek. Yaptıkları alkışlanırken, Beg, yapamadıklarını hatırlayıp kahırlanacak.

22

Yürek Seferi/

"Beglük zor iş... Beglük istemem!"

Vaktiyle ne demiş Şeyh Edebalı Dedemiz, beglüğe geçen Osman Gazi Dedemuze?

Demiş ki:

Ey oğul!

Artık sıradan bir çeri değil, Begsün!

Bundan sonra öfke bize, uyum sana...

Darılmak bize, gönül almak sana...

Suçlamak bize, katlanmak sana...

Geçimsizlikler, kavgalar, uyumsuzluklar, anlaşmazlıklar bize, adalet sana...

Kem söz, şom ağız, yanlış izah bize, bağışlamak sana...

Ey oğul!

Bundan sonra bölmek bize, birleştirip bütünleştirmek sana...

Üşengenlik bize, şevk vermek sana...

Çekinmek bize, gayretlendirmek, coşturmak, şekillendirmek sana...

Ey oğul! Sabretmesini bil: Bil ki her çiçek vaktinde açar.

İnsanları kırma, yaşat ki, devlet de yaşasın.

Ey oğul! Yükün ağır, işin zor; gücün ise kıla bağlı...

Allah muinin olsun!

Beglük zor, beglük ateşten gömlek...

|||

Beg Apamun yüzüne dalıp gidiyorum. Apam gerçekten de güzel adam...

Gülümsemesi evliya gülümsemesi... Gazabı da gazap ha! Ne olursa olsun onu seviyorum.

Kalkıyor. Gezinirken konuşuyor:

Yürek Seferi

23

"Şu Urumeline bir geçebilsek, ölsem gam yemem."

Atılıyorum:

"Allah göstermesin!"

Yükünü hafifletmek istiyorum. Gözlerinin içine bakarak:

"Şevketlü Apam" diyorum, "bu gazayı bana sipariş eyle."

Bakıp kalıyor. Dudakları gülmeye kızma arası bir kıvrıklıkta: Daha çok evliya gülüşüne yakın bir kıvrıklık. Ama karar veremez gibi: Gülmeli mi, kızmalı mı?

Dim dik duvara yürüyor. Sırtını duvara verip kollarını çaprazlama göğsüne bağladıktan sonra:

"Hele" diyor, "ötesi de gelsin; bize öyle geliyor ki, Urumeli serdarlığı öyle ayaküstü akla takılan bir şey değil; bir eyice düşünülmüş, kotarılmış gibi sanki, ne dersin?"

"Öyledir. Nice zamandan beri yoldaşlarla meşveret eyleriz. Serdarlık bize ısmarlandığında deryayı nasıl geçeceğimizi konuşuruz. Nice koldan gidip keşifler yaparız. Şevketlü Apam: Artık Urumeline kangı canipten varılacağını bilmedeyim. Gazayı bana ısmarla, serdar eyle beni leşker-i ümmete, zaferle döneyim."

Babamın dudaklardaki ikilemlili kıvrık, gülümsemeye dönüşüyor:

"İyi amma" diyor, "bunun için gazilerle istişareye oturmamız lâzım. Oğlumuzsun, velâkin onlar da karındaşlarımızda. Böyle kutsal bir gazaya serdarlık etmeye senden ehil kumandanlarımız var. Hele dur: Ak Saçlulara danışalım. Şayet onlar da seni münasip görürlerse Urumeli gazasını sana ısmarlarız ve biz dahi burada zaferin için dua eyleriz."

Ellerini omuzlarıma koyuyor, yüzüme kısa bir süre baktıktan sonra kucaklıyor:

"Berhudar ol. Beni mutlandırdın. Şimdi var uyu, yarın öğle namazından sonra Ak Saçlular Meclisini toplayacağız, isteğini açacağız, muvafakat hasıl olursa Urumeli serdarlığı senin."

24

Yürek Seferi

Ertesi gün öğle namazından sonra toplanan Ak Saçlular Meclisi ikinci vakti kararını açıklıyor:

"Süleyman Beşe Urumeli serdarlığına getirilmiştir."

İki gün içinde yola çıkıyoruz...

Yanımızda yoldaşlarımız: Gazi Fazıl, Yakup Ece, Gazi Evra-nos, Sunguroğlu Aykut, Hacı İl Beg, Akçakoca, Kara Hasanoğ-lu, Balabancıkoğlu...

Bunlar barışta boynu bükük evliya, savaşta yırtıcı aslan...

Belkis harabelerine geliyoruz...

Eski Romalılardan kalma mermer sütunların arasında durup deryayı seyrediyoruz. Gözlerimiz dalgacıklardan yorulduğunda karşı kıyıya uzanup Çimpe Kal'asını temaşa ediyoruz.

Manzara o kadar güzel ki, hepimizi etkiliyor.

Nasıl bulduğumu soruyorlar:

"Çok güzel bir temaşa yeri" diyorum.

Balabancıkoğlu atılıyor:

"Öyleyse adı 'Temaşalık' olsun, kıyamete kadar böyle tesmiye olunsun."

"Münasiptir" diyorum, "toruncuklarımız bu yerden Urume-lini her temaşa edişlerinde inşaallah ilk Urumeli fatihlerini hatırlayacaklar."

Sunguroğlu Aykut Alp gülüyor:

"Ne acele Begüm" diyor, "henüz fethetmedik ki..."

Cevabını Gazi Evranos veriyor:

"Amma edeceğiz. Çok şüphecin Sunguroğlu."

Karşıda Çimpe Kal'ası yükseliyor. Güneşin altında mağrur ve geleceğinden emin gibi. Bizim açımızdan Çimpe yalnızca bir kal'a değil, dünyanın kapısı. Bu kapıyı açabilirsek dünyaya açılabiliriz.

"Açılmazsa leşker urup kırmalı!"

Yürek Seferi

25

Gözüm denize kayıyor...

Çimpe ile Temaşalık arasındaki suyu geçmek ve dünyaya açılan kapıyı kırmak pek kolay gözüküyor. Kuvvetimiz az, imkânlarımız sınırlı. Fakat inancımız var: Urumeli'ne mutlaka geçilmesi gerektiğinde ittifak etmişiz...

"Öyleyse geçilecek!"

Bir gölge beliriyor tepemde. Başımı kaldırıncı Yakup Ece ile göz göze geliyorum. Gözlerinde biraz efkâr, biraz endişe var. Soruyor:

"Ne düşünüyorsunuz?"

Denizi işmarlıyorum:

"Ayine-i deryada feth ü zafer müşahede eylerim. Tefekkürüm budur kim deryayı öte gecem ve dahi Urumelinde vilayet açub diyar-ı İslam eyleyem. Sizler bu babda nice tedbir düşünürsünüz kim dileğim yerini bula?"

Yakup Ece çelikleşen bakışlarını deryaya salıyor, bir zaman baktıktan sonra nemli nemli gülümsüyor:

"Begüm, önce Gazi Fazıl ile ben karşıya geçelim. Hisar civarında tetkiklerde bulunayım. Bu mevsim hasat mevsimi olduğundan hisar halkı geceyi de gündüzü de ekseriye taşrada geçirir. Birini tutar, hisar hakkında uzun boylu malumat edin-

ruz.

"Karşuya kanden geçersüz?" diye soruyorum.

"Destur verirseniz heman bunu tetkike koyulalum."

İzni veriyorum. Sahile iniliyor. Leşgerler sahil boyunca nereden karşuya geçileceğini araştırıyorlar. İkinci üzeri Yakup Ece ile arkadaşları aradıklarını bulmuşluğun aydınlık yüzüyle karşıma çıkıyorlar.

"Bulduk Begüm. Gürce'den aşağı Viranča Hisar dirler bir yer vardır ki, karşıya en yakın yer burasıdır. Hemen vakit zayi itmeden bir sal çatalum ve salımızı tevekkül deryasına salahım. Sonrasında görelum Cenab-ı Mevla ne gösterecek."

26

Yürek Seferi

Gece yarısı salı çatup deryaya saldılar...

Ece Bey'le Gazi Fazıl bununla karşuya geçüp Çimpe Hisarının eteğine ulaşıyorlar. Sabaha kadar hisarın etrafında dolanup, amma kimseyi bulamaduklarından melûl-mahzun geri dönmek üzere iken, bir köylünün hisardan çıktığını gördüler. Herifi tuttular. Huzurumuza getürdular. Çimpeli korku içindeydi. Karşıma oturttum. Korkmamasını, kılına bile dokunulmayacağını söyledim. Yalın ayaklarına sarı sahtiyandan bir çift postal, açık başına bir serpuş giydirdim. Altın ihsan eyledim.

Adamın korkusu geçti. Kanı bize ısındı. Ellerimize kapanıp hıçkıraraktan dedi ki:

"Begüm, hisarumuzun yeni beyi bizi ağır vergiler altında bu-naltur, âdeta esir muamelesi eder. Topraklarımızı elimizden alup bizi gendi toprağumuzun ırgatı yapar. Hisar halkı elaman demiştir. Bizi kurtarın!"

"İyi amma, bu dediğini yapabilmem için hisara girmem ge-rektür. Yardım ider misun?"

"Size kılavuzluk edeceğim. Öyle bir yer biliyorum ki, kimse sizi fark edemeyecek."

Arkadaşlarıma dönüyorum:

"Sal yapılacak, vakit geçirmeden işe koyulalım."

Ağaç bol. Yine de dikkatli olmalarını tavsiye ediyorum:

"Sadece işinize yarayacak olanları kesin" diyorum, "zira kesilen her ağaç gelecekte çalınan bir değerdir."

Bütün gün çalışıp tam on iki adet sal yapıyoruz. Sonra gece yarısına kadar uyuyup dinleniyoruz.

Gece yarısı üflenmiş boru ile herkes uyanıyor.

Yatsı namazımızı gecikmiş olarak eda ediyoruz.

Sallar da, dilaverler de hazırdır. Her sala kırk dilaver bindiriyorum. Alaca mehtaba sarınup Allah'ın izniyle karşuya geçiyorum.

Yürek Seferi

27

Karşı kıyıya geçmemizle ay bulutların arasından çıkıyor. Görüntü muhteşem: Ay ışığı hisarın kulelerini yalıyor. Hafiften esen rüzgâr, mırıl mırıl zafer şarkıları söylüyor. Çimpeli kılavuza soruyorum:

"Hisara girebileceğimiz zayıf nokta kandedur?"

Arkası sıra yürümemizi istiyor.

Arkası sıra sessizce yürüyoruz.

Adam bir moloz yığınının önünde duruyor.

"Burası."

Etraf gündüz gibi, bu durumda fark ettirmeden hisara girmek mümkün değil.

"Aym batmasını beklemeliyiz" diyorum.

Bekliyoruz. Fakat batmasına kadar beklememiz gerekmiyor. Kısa bir süre sonra, inayet-i İlâhî, ay yine bulutların arkasına saklanıyor.

Etraf alaca karanın sırrına bürünüyor. Gazi Fazıl Bege diyorum ki:

"Yanma on kadar yiğit alup hisara tırman. İçerden hisarın kapısını aç. Işık çalıp seslen."

Yiğitlerim moloz yığınını aşip hisara çengel fırlatıyor. Çengeli tutturur tutturamaz da tırmanmaya başlıyorlar.

Tam o sırada korkunç gümbürtüler geliyor kulaklarıma, çığlıklar kopuyor. Denizdeki koca karartılardan gözleri kör eden ışıklar yanıp sönüyor. Her ışığın sönmesiyle korkunç gümbürtünün kopması bir oluyor: Tıpkı şimşekten sonraki gök gürle-mesi gibi...

"Yanıbaşımdeki Aykut Bege sual eyliyorum: "Bu ne güna iştir Aykut Beg?"

"Hepsi hayalden ibaret görüntülerdir Begümün oğlu" diyor, "Urumça beglerinin güçlü sihirbazları olduğunu duymuştum,

28

Yürek Seferi

belli ki bu iş Urumça sihirbazlarının sihridir, baksanıza şimşegiği denize indirmişler." "Peki ne yapacağız?"

"Aldırmayalım, korkmazsak bir şey olmaz. Hepsi hayalden ibaret nasılsa."

Korku ne kelime, helbet ki korkmazık, lâkin seferimizi hitama erdiremez isek işte ol vakit felaket olur: Korkmamak dahi bir işe yaramaz.

Etrafımıza güller düşüyor. Toza dumana batıyoruz. Bu defa Ece Bege soruyorum:

"Nedir bu Ece yoldaşım?"

Ece Beg de bir mânâ veremiyor:

"Sihir felan amma, çok hakikatli: Her sihirli gülle, düştüğü yerde çukur açıyor, moloz sıçratıyor."

Yüzlerce insan bağıra çığıra ve ellerindeki uzun demirleri gümlete gümlete ötemizden, berimizden geçip gidiyorlar...

Kimisi yanımıza düşüyor. Ay ışığında toprak kızılışıyor. Sihir olduğunu bilmesem bu düşenlerin görülmez oklarla vurulduğunu söyleyeceğim.

"Bu Urumça Beglerinin ne güçlü sihirbazları varmış böyle? Her şey gerçek gibi..."

Ece Bege bunu söylerken tam önüme biri devriliyor...

Elini uzatıyor: **

"Yardım edin!"

Urumça Beglerinin sihirbazları, hayaletleri de mi konuşuyorlar?

"Ne yapalım, herif konuşuyor."

Kimse cevap vermeyince bildiğim gibi davranıyorum:

"Sen kimsin?" diye soruyorum.

"Dördüncü tabur, altıncı bölük eratından Edremitli topçu Seyit Onbaşı!"

Yürek Seferi

29

Yahu neden bahsediyor bu?

Lisanını az-buz anlıyorum da, söylediklerine bir mânâ veremiyorum.

Biri daha yıkılıyor yanıma.

"Sen kimsin?"

"Yahya Çavuş."

"Bizden misiniz?"

"Helbet. Hepimiz Padişahımızın askeriyiz."

"Padişah da n'ola?"

İkisi birden diklenip soruyor:

"Yoksa Efendimize âsî misiniz?"

"Yok canım" diyorum rahatlatmak için, "burada ne arıyorsunuz?"

Kızıyor:

"Ne demek ne arıyorsunuz? Tabii ki harbediyoruz."

"Kimlerle?"

"Hoppala. Bilader sen gökten mi düştün? Kimlerle harbettiği-mizi bilmiyor musun yani?"

Aykut Alp Beg kurnazluk düşünüp söze karışıyor:

"Bilmez olur muyuz, bakalım siz biliyor musunuz diye sormaktayız."

"Ha sen bizi aptal mı zannettin?" diye Aykut Bege kızıyor sağımdaki, "Burada İngilizlerle, Fransızlarla harbediyoruz. An-zaklar da cabası. Kısaca İtilâf Devletleri dersem herhalde anlarsınız."

"İtilâf ha!" diye tekrarlıyorum.

"Bildik değil mi?" diye soruyor, kıs kıs gülererek.

Şaşkın şaşkın cevap veriyorum:

"Bildin: İtilâf Devletleri!"

Solumdaki, yumruğunu sıkıp denize doğru savuruyor:

"Çanakkale'yi geçirtmeyeceğiz!"

30

Yürek Seferi

"Niye?"

"Çünkü Çanakkale'yi bir geçtiler mi, Dersaadet elden gider."

"Dersaadet diduğun n'ola?"

"Konstantiniye helbet, İstanbul senin anlayacağın; yahu es-sahtan bu kadar cahil misiniz yoksa benimle gönül mü eğlendiriyorsunuz?"

Hem konuşuyor, hem vücudunu yokluyor:

"Yaralanmamışım meğer" diyerek kalkıyor; "sadece ayağım takılmış, oysa yaralandığımı sanmıştım."

Kendine çeki düzen verirken, bize çıkışıyor:

"Hadi tembellik etmeyin, yürüyün!"

Koşmaya başlıyor.

Arkadaşı kolunu uzatıyor bana:

"Şu kolumdaki yarayı sevabına sarıver, bu kadcarcık bir sıyrık aldım diye harpten çekilecek değilim. Ölümüne geldim ben!"

Yarası hafif, sarıyorum. Kalkıp o da arkadaşının arkasından gidiyor.

Gümbürtüler geliyor tekrar, arada patlamalar, çığlıklar, ağlamalar...

Kalabalıklar oradan oraya koşuşturuyor.

Ne olduğunu anlamaya çalışırken, gencecik iki kişinin birbiri ardına yere yuvarlandığını görüyorum.

Gençlerden biri üzerime düşüyor. Silkinip kurtuluyorum, amma gömleğime kan bulaşıyor.

Gençleri tanımaya çalışıyorum: Bizimkilere benzemiyorlar...

"Kimsiz?" diyorum ikisine birden.

"Asıl ismim Yahya" diyor biri, "amma kod adım Maho."

"Kod" diyorum bilirmiş gibi, bu gece şaşıra şaşıra, şaşırma-mayı öğrendim.

Yürek Seferi

31

"Ben Seyit Onbaşı" diyor ikincisi...

"Senin kod adın yok mu?" diye soruyorum bilgiç bilgiç.

"Ben terörist değilim" diye kızıyor, "şanlı Türkiye Cumhuriyeti ordusunun şerefli bir onbaşıyım."

"Ne yapıyorsunuz burada?"

"Teröristleri avlıyoruz."

"Ha terörist!"

Kod adı Maho olanma dönüyorum:

"Ya sen ne yapıyorsun?"

"TC ile savaşıyorum."

"TC! Az önce ikiniz İtilâf Devletleriyle felan cenkleşiyordu-nuz ama?"

Anlayamıyor:

"Ne itilâfı be!"

"Öyle dedinizdi ya; İngilizler, Anzaklar felan..."

Yahya Çavuş dikkat kesiliyor:

"Neden bahsediyorsun arkadaş, hem bu kıyafetin de ne böyle?"

Söylediklerini zar zor anlıyorum:

"Kıyafetim... Siz Yahya Çavuşla Seyit Onbaşı değil misiniz?"

"Yahya Çavuş benim dedemin babası olur" diyor, kod adı Maho olan genç, "Çanakkale'de şehit düştüydü."

"Benim dedemin babası da Çanakkale'nin meşhur Seyit Onbaşı'siydi" diyor iftiharla, "hani yüz elli okkalık top gülesini sırtında taşıyan adam..."

Şaşırılmayı öğrenmişim bu gece, amma büyülenmemeyi öğrenememişim: Büyüleniyorum:

"Bura nire?" diye soruyorum, büyülmü halimle.

"Cizre Dağı" diyorlar bir ağızdan.

32

Yürek Seferi

Ürperiyorum...

Sarsılıyorum...

Gençlerin ellerini tutup birleştirmeye çalışıyorum:

"Büyük dedeleriniz aynı yerde aynı maksat için kanlarını sebil etmişken, birbirinize kinlenmeniz ne güna iştir!" diyorum, "sarışın gitsin bre!"

Bir yerlerde bir telefon çalıyor...

Bir yerlerde telefon çalıyor, çalıyor, çalıyor...

Hiç kimse açmıyor...

Sonra gümbürtüler geliyor kulağıma, arada patlamalar, çığlıklar, ağlamalar...

Karanlığın böğründe tiz bir ıslık çalıyor. Arkasından Gazi Fazıl Begün sesini duyuyorum:

"Bu tarafa!"

Yerimden fırlarken, gazilere sesleniyorum:

"Haydin hisara!"

Var kuvvetimizle hisar tarafına koşuyoruz.

Fazıl Begin açtığı kapıdan içeri süzülüp doğruca Tekfurun sarayına yöneliyoruz.

Tekfuru uykuda bastırıyoruz. Herif neye uğradığını şaşırıyor. Kıs kıvrak bağılıyoruz.

Oradan muhafızların koğuşunu basıyoruz. Bahse bile değmeyecek birkaç küçük çatışma dışında vukuat olmuyor. Hisarı teslim alıyoruz.

Ece Begi vakit geçirmeden Ak Liman'a gönderiyorum: "Tiz yanına kırk yiğit alup, Ak Liman'a gidüp, basup oradaki teknil gemileri zapt idüp, bizum canibe gelüp, karşı tarafta bekleyen gazileri yükleyüp bu yana getüresun. Urumeli fethine başladuksa ayruk devam etmek gerektür." Ece Beg gidüp istediğimi yapıyor. Ak Liman dirler yerde zap-

Yürek Seferi

33

tettiği gemilerle üç gün içinde Anadolu'dan Urumeli'ne üç bin bin gazi geçiriyor. Allah'ın inayetiyle aralıksız fethine devam ediyoruz. Hisarlar birbiri arkasından düşüyor. Urumeli "Allahüek-ber" sesleriyle inliyor.

Fetihlerden fırsat buldukça, gaziiyanla bile gezilere çıkıyoruz. Urum ilinin insanına sevgi gösterub onlarla kaynaşmaya çalışıyoruz.

Böyle bir vakitte gezinirken, başlan açık hatunlarla garip urbalar giymiş baldırı cııldak erkekler görüp şaşıyoruz.

Bir gece önce rüyama giren Hazret-i Ali Efendimizin söyledikleri yüzünden zaten hüznülyüm. Hüznümü kızgınlığıma katup bağıyorum:

"Bunlar kimlerdür?"

Kolçaklı kale dizdarı diz çekub selâm durarak pek de anlayamadığım bir cevap veriyor:

"Begüm bunlar turisttur, döviz getirurler."

"Döviz deduğun da n'ola?"

"Döviz deduğum gâvur akçesidur kim, en ziyade Bizans'a gönderduğunuz mantolosları finanse etmeye yarar."

Sunguroğlu Aykut Alp Beg Bizans ellerine çokça gittuğundan bu para işlerinde ustalaşmışdur, kolçaklı dizdara soruyor:

"Bugünkü kur nicedur, kaç bizans dukası bizum akçeden bir akçe ediyor?"

"Bizum akçenin yanında Bizans dukasının esamisi dahi okunmaz" diyor kolçaklı kale dizdarı,

"lâkin uzunca zaman böyle gitmemesunden korkanım."

"Hayırdur?"

"Fetih masarifatumuz yüklüce; bu masarifat ister istemez fiyatları arttıracak. Bu da pek tabîî enflasyonun yükselmesine sebebiyet verecek."

34

Yürek Seferi

"Tavsiyen nedür?" diye tekrar soruyor, Aykut Alp.

"İhracatumuzi artturalum. Denk bütçe yapalum. Piyasaya daha fazla tahvil çıkartalum. Ayrıca Boğaz Köprüsü'nü de sata-lum." -i •>|' =oj

>u

Canum sıkılıb araya giriyorum: i0's :iX |' ^

Nece konuşursuz bre?

"Para dili konuşuruz" diyerek cevap veriyor Aykut Alp; "öyle bir zaman gelecek ki, ulu Begüm, bu topraklarda yaşayan insanların çoğu para dili konuşacak. Âhirete müteveccih yaşayacaklarına yalnızca dünyaya müteveccih yaşayacaklar. Hırs ve tamah gösterecekler. Bu da aralarındaki dirliği bozacak, birbirlerine düşecekler."

"Allah göstermeye!"

"Âmin. Lâkin kapitalistleşme sürecinin mahzurları, tüm dünya gibi, bizi de etkileyecek."

Aykut Alp bunları söyledikten sonra ağzını eliyle kapatup:

"Fesübhanallah! Bunları ben mi söylemekteyim?" diye hay-retleniyor.

Turist deduklerini gösterub:

"Bunlardan hoşlaşmadum" diyorum, "memalik-i Osmanî'de şuncağız açık başlu hatunlarla şuncağız garip urbali baldırı cııldak oğlanlar görmek istemezük, daha şimdiden Aykut Alp Begümüzün diHni bozduklarına göre, kimbilur ilerude başka nelerumuzi bozarlar. Tiz lisan-i münasiple örtünmelerini söyle-yesuz."

Kolçaklı kale dizderi açık başlu turist hatunlarla balduru cııldak turist erkeklere yaklaşıyor... Bakıyor... Öksürüyor... Yutkunuyor...

Yürek Seferi

35

Nihayet konuşuyor:

"Duydunuz, gördünüz kızlar: Burası laik, çağdaş, Atatürkçü bir üniversitedir! Bu üniversitede okumak istiyorsanız kurallara uymak zorundasınız. Birinci kural: Başlar kesinlikle açık

olacak. Devrim yasalan bu zorunluluğu getiriyor. Çağdaş üniversitede türbana yer yoktur! Biz üniversitelerimizde başı kapalı öğrenci istemiyoruz."

Hiçbir şey anlamıyorum...

Hiç kimse bir şey anlamıyor...

Kale dizdan bize aldınş etmeden konuşmasını sürdürüyor:

"YÖK'ün kesin talimatı var: Başlar kesinlikle açılacak. Başını açmayan kayıt dahi yaptıramaz.

Biz de nihayet emir kuluyuz."

Yüreğim kalkıyor...

Soluğum yüreğime sığmaz oluyor...

Kale dizdanna ismini soruyorum:

"Alemdaroğlu Kemal" diyor kabara kabara, "İstanbul Üniversitesi Rektörüyüm."

Kızıyorum:

"Bre yıkıl! Arlanmadan, bir de alemdar oğlu olduğuni söyler-sun ha! Sende hiç utanma, arlanma yok midur? Yıkıl karşımdan bre!"

Atımı tepikleyip süratle uzaklaşıyorum.

Gaziyan arkam sıra at paralıyor...

Bolayır denilen yere varıyoruz. Attan inub çevreye bakıyorum.

Dün gece rüyamda gördüğüm yere ne kadar da benziyor.

Her şey çok güzel. Lâkin içimde hüznle karışık garip bir üzüntü var. Rüzgâr, durmadan, kulağıma aynı şeyi fısıldıyor:

"Bu güzel beldede yaşayacakların vay haline!"

"Neden?" diye soruyorum.

36

Yürek Seferi

"Çünkü" diyor, "bugün cenge tutuştüğünüz Bizans gibi yaşamaya başlayacaklar. Ol vakit inkıraz bulacaklar."

"Ağzından yel alsun!" diye tepki gösteriyorum.

Rüzgâr ıslık gibi kakkahalar atıyor:

"Zaten ben yelim."

İçime garip bir korku giriyor: Rüyayı tekrar düşünüyorum.

Sonra rüyamı anlatmaya karar virub gaziyanı, Bolayır tepesinin üstünde oturmaya davet ediyorum:

"Danıştur, meşverettur, oturalum."

Çimenlerin üstüne yarım ay şeklinde oturuyoruz.

"Dün gece Hazret-i Ali Efendumuz rüyamı teşrif etti..."

Ellerini göğüslerine koyup bir ağızdan ünlüyorlar:

"Encamımız hayır ola!"

"Hayırda kalasuz. Hazret-i Ali buyurdular ki: 'Karındaşlarına veda it, vakit Hakka vuslat vaktidir.'" Gazi Fazıl Bey atılıyor:

"Hak Tealâ geçinden vire. Bu nice sözdür kim, yüreğimizi yara?"

Evranos Bey asık bir yüzle dileğini söylüyor: "Ağaçlara taşlara gele, Begümüze erişmeye!"

Herkes alabildiğine şaşkın görünüyor...

Tek tek yüzlerine bakıyorum: Yüzlerini ezberlemeye çalışıyorum.

Sonra ağır ağır vasiyetimi açıklıyorum:

"Karındaşlarım, Allah baki, insan fani. Günün birinde bir şekilde şehadet şerbetini nûş idersek, şaşurmayasız. Dirliğinizi, birliğinizi bozmayasız. Feth-i mübine ara vermeyesiz. Naçiz be-denumuzi Tursun Faki karındaşumuz yıkasun. Cenazemuzi Yakup Ece Begümüz kıldursun. Beni şu tepecuğe gömün. Üzerinize küffar savlet eyledukte, küffara kabrimi çiğnetmemek

Yürek Seferi

37

için Allah'a sığmub sonuna kadar vuruşun. Sizden son dileğim ğim budur."

Daha beter şaşkmlaşıyorlar. Yüzler asılıyor. Kimileri gözyaşı döküyor...

Belli ki bana hepsi için için kızıyor. Belli ki ölümümü düşünmek bile istemiyorlar.

Oysa ölüm ebedî hayattır: Hayattan daha gerçektir.

Yine de hatırlanmak istenmez.

"Ağzundan yeller götüresi de ağaçlara, taşlara geçuresi" diyorlar, "imdi vakti değildir, hep birlikte daha nice fetihler yapacağız."

Ölüm hep "vakitsuz"dur zaten.

Ne zaman gelse hep "vakitsuz" bulunur.

"Ölme vakti, ne vakit ki sahi?

Kangi mevsim, hangi ay?

Kangi yaş, hangi iş?

|||

Birkaç gün sonra çıktığım bir at gezisinde her şey olup bitiyor...

Yol üstüne uzanmış, yorgunluğunu dinlendiren bir kara yılanlık atımı ürkütüyor. Delice koşarken, boş bulunup kafa üzeri düşüyorum. Başım taşa geliyor. Kimildayamıyorum. Aynı anda Hazret-i Ali Efendimizi tekrar görüyorum. Gülümseyerek fısıldıyor:

"Hoşgeldin."

Hayatımın normal akışının oracıkta koptuğunu hissediyorum.

Gözlerim önce kap kara bir perdeyle kapatılıyor...

Sonra yavaş yavaş etraf aydınlanmaya başlıyor. İç içe güneşler, aylar, yıldızlar görüyorum...

38

Yürek Seferi

Her taraf rengârenk ışıklarla parlıyor...

Bu kadar rengi ilk defa bir arada görüyorum. Kıpırıyor, kâh parıldayıp kâh sönüyorlar. Renkler oynaş halinde beni eğlendiriyor.

Biraz sonra sesler duyuyorum. Sesler çığlıklara dönüşüyor, sonra iniltilere karışıyor. Kendi cenazemi bir sedyeye koyup arkadaşlarımla birlikte taşıyorum. Sonra yıkıyor ve kendi cenazemin namazına duruyorum:

"Er gişi niyyetine!"

Garip bir rüya: Rüyamda zaman zaman ölümümü gördüğüm olmuştur, ama ilk defa bu kadar net ve ayrıntılı oluyor.

Nihayet diğerleriyle tutup kendimi mezarıma koyuyorum.

Ölüm, sevgi dolu pâk yüreklerde hüzne dönüşürken, Bizans valilerinde umuda dönüşüyor.

Toplanıp bir karar veriyorlar:

"Şehzadenin ölümüyle düşmanın morali bozuldu. Bizden çaldıklarını geri almak için tam fırsattır ve tam sırasındır."

Birleşup hazırlanıyorlar ve bir öğle üzeri gazi karındaşlarımla üzerine çullanıyorlar.

Tekfurların arasından ayrılıp Bolayır'a uçuyorum: Gördüklerimi Yakup Bey'e anlatıyorum:

"Küffar birleşti, karadan ve denizden üzerinize geliyorlar, tiz hazırlanın!"

Dinlemiyor...

Aykut Alp Bege anlatıyorum, ilgilenmiyor...

Evranosoğlu'na anlatıyorum, umursamıyor.

Rastladığım herkese anlatıyorum...

Dinlemiyorlar beni, daha doğrusu duymuyorlar.

Öldüğümü o zaman anlıyorum.

Boynum kırılmış ve ölmüşüm. Vasiyet ettiğim gibi Bolayır tepesine gömülmüşüm. Ölmek bir şey değil de, ya fetih yarım kalırsa: Öyle ya, küffar gelmede lâkin bizimkilerin haberi yok.

Yürek Seferi

39

Bir gün tam altmış düşman gemisi yanaşiyor sahile. Bizimkiler karadan ve denizden sarmalanıyorlar. Yüreklerine bir umutsuzluk dalgası çarpıyor. Telaşa düşüyorlar:

"Hem azlığımız, hem hazırlıksız" diyor Yakup Ece, "bunlarla nasıl baş edeceğiz?"

Evranos Beg, sağolsun, vasiyetimi hatırlatıyor:

"Varalım cennetmekân Şehzademizin mübarek kabrini koru-yalum. Allah aşkına Şehzademizin kabrine küffar ayağı bastır-mayalum."

Yeni bir şevkle, bizimkiler, Bolayır tepesini tutuyorlar. O sırada küffar, etrafı yaka yıka tepeye çıkıyor. "Hurraaa" deyü nâralanıp saldırıyorlar. Gaziler de "Allah" deyü deyü saldırıyı göğüslüyor. Kabrimin etrafında azîm cenk oluyor. Ben dahi, âdet olmadığı halde, bir kılıç bulup cenge katılıyorum.

Akşama doğru küffar tabana kuvvet kaçıyor. Canlarını gemilere zor atıyorlar.

Amiral Ulrik Tatyanos çıldırıyor. Neden bir avuç insandan kaçtıklarını soruyor:

Nefes nefese anlatıyorlar:

"Gökyüzünden kanatlı boz atlara binmiş beyaz urbalı cenga-verler üstümüze yağdı. Başlarında heybetli, genç bir nevcivan vardı ki cümlemize dehşet saçıyordu."

Beride bizim gazilerin aldığı esirler dahi sual eylediler ki, kanatlı boz atlara binmiş beyaz urbalı cengaverler kandedur?

Başlarındaki heybetli genç serdar kandedur?

Bizimkiler şüpheleniyor: Kanatlı boz atlara binmiş beyaz urbalı cengaverlerin başındaki genç serdarı tarif etmelerini istiyorlar.

Bizans askerleri kanatlı boz atlıların başındaki serdarı tarif idince, taaccüp ile başlarını sallıyorlar:

"Fesübhanallah: Bizum Şehzademuzi dimekteler!"

40

Yürek Seferi

Karındaşlarım duygulanıp ağlıyor.

Ben de onların ağlaması karşısında hislenip ağlamak istiyorum, ama ağlayamıyorum...

Ölüler ağlamazmış.

Ne saçma: Burnum niye sızlıyor peki?

Elimi burnuma götürüyorum: Burnum yok.

Aslında elim de yok.

Hayalet miyim, neyim?

Ne olursam olayım: Konstantiniye'ye doğru uçuyorum: Ezeli hasrete doğru...

Az sonra Konstantiniye üstüneyim...

Boğazın üzerindeki iki köprüden birinde kalabalık var. Kırmızı ve mavi ışıklar yanıp sönüyor...

Meraklanup alçalıyorum. Köprünün çelikten halatlarına konup olan-biteni gözlemeye çalışıyorum.

Be hey ki, hey! Nâbecanm teki parmaklıklara abanmış denizin karanlık koynuna atlayup gendini öldürmeyle ahaliyi tehdit ediyor.

O tehdit savura dursun, bir sürü âdemoğlu diller döküb herifi gendini öldürmekten vaz geçirmeye uğraşıyorlar.

Dediğine göre işten atılmış. İşten atılınca da hatunu kaçmış. İmdi,

"Hatunum ve dahi işum geri gelmez ise gendumi deryaya atuben kati eylerum" dimekte.

Gazetacı taifesi omuzlarında kamera dirler âlet, veyahud gözleri hizasında fotoğraf makinesi dedikleri nesne, herifin sabit, veya muharrik suretini alup, kâh televizyona çıkarup, kâh gaze-

taya basup ahaliye seyretturup reyting almak için adamın deryaya atlamasını dört göz ile bekler iken, bazen eli ele vurarak-tan şak şak alkış tutuyor ve etrafa fazla belli itmeden,
Yürek Seferi

41

"Atla lan atla!" deyü herifi deryaya atlamaya teşvik idiyorlar.

Sonradan öğrenduğume göre, her gece bir veya birden çok ki-mesne bu köprünün parmakluklarını aşup intihar gösterisi yap-maktadır. Ahali dilinde buna "intihar şov" denmektedir...

Zaten herif de vaz geçiyor.

||| Bir yerlerde bir telefon çalıyor...

Bir yerlerde telefonlar çalıyor, çalıyor, çalıyor... Hiç kimse açmıyor...

|||

Vakit hâlâ gece...

Şimdi Azapkapusu didikleri zindanlık bölgedeyim...

Çığlıklar geliyor...

Sesin geldiği tarafa yöneliyorum. Çığlıkları izleye izleye taş bir binaya giriyorum...

Rutubetli koridorları geçup yosunlu taş hücreye giriyorum.

Hücrede üç kişi var...

Kişilerden biri duvardaki halkalara bileklerinden bağlanmış.

Esmerden sarışın kumral çocuğun babasını tanıyorum...

Esmerden sarışın kumral çocuğun babası Bizanslı iki sorgucu tarafından sorgulanıyor:

"Türk Padişahının casusu olduğunu itiraf et!" diye kırbaçlıyor sorguculardan cüsseli olanı.

"Değilim" diye cevap veriyor halsiz bir sesle, "size söyledim, ben sadece düşünen ve düşündüklerini yazan biriyim."

"Ne düşüncesi, ne yazması? Sizler asker milletsiniz, düşünmek neyinize!"

"Ben düşünürüm."

"Hadi itiraf et de kurtul, bıktık senden yahu, senin gibisini görmedik, demirden misin be adam!"

42

Yürek Seferi

Zindancıya emrediyor sorgucu:

"İşkence masasını hazırla!"

Adam sırita sırita masayı hazırlıyor.

"Al şu casusu yatır!"

Zindancı mahkûmu duvardan çözüp işkence masasına yatırıyor. Ayaklarını ve kollarını açıp sim sıkı masaya kelepçeliyor.

"Çalıştır bakalum!"

diye emrediyor ince zayıf sorgucu.

Zindancı çarkı çevirmeye başlıyor.

Çark çevrildikçe işkence masası uzuyor.

Mahkûmun kolları bacakları kopacak gibi oluyor. Müthiş bir çığlık atıyor.

Sırıttıyorlar.

Esmerden sarışın kumral çocuğun babası yalnızca gerçeği söylüyor, fakat dinlemiyorlar. Suçluyorlar... Kötü kötü bakıyorlar... İşkence ediyorlar.

İşkenceyi daha fazla seyretmeye içim dayanmıyor. Kaçar gibi zindandan çıkıyorum.

Bir solukta Topkapusu didikleri yere uçuyorum... Ordugâhtayım... *•

Sultan Muhammed Hünkârın otağı da burada... Otağın içinde ince bir gölge dolanıp duruyor...

Belli ki Hünkârı uyku tutmamış. Beni de uyku tutmuyor bu gece, efkârlıyım. Yarınki azîm

hücumda ön safta vuruşma isteğim geri çevrilmiş; hasretten yanıyorum. Konstantmiye'ye hasretim...

Yürek Seferi

43

Mehtap burçlara sağnak sağnak yağarken, büyük toplardan birine dayanmış, gözlerimle burçları öpüyorum...

Ordu-yu Hümâyûn bir bayram neşesinin yumuşak sevincinde coşkun: Çoban ateşinin şavkında yeniçeriler güleş tutuyor...

Görevli topçular Sahi toplarına hokka hokka barut yedirmey-len meşgul: Toplar yarınki hücumu hazırlanıyor.

Topçulardan biri dürtüyor, burçlara dalgın benliğimi:

"Az öte git de işimizi görek Ulubatlı, sabahberi burada dinelmenin âlemi de n'ola?"

"Kusura kalma topçubaşı" diye fısıldıyorum, "fark etmemişiz."

Gidip çoban ateşinin şavkının ulaşamadığı uzakça bir yere çö-meliyorum. Sarığımın göğsüme sarkan ucunu omuzuma atarken gözlerimi burçlara kaldırıp iç çekiyorum:

"İşte maşuk orada, âşık burada: Lâkin vuslat ne zaman?"

Burçlardan cevap geliyor sanki:

"Vuslat yakındır..."

Gürültüye kalkıyorum. Bir kalabalık bağıra-çığıra bana doğru geliyor.

"Yavaşı bilmez misunuz?" dedi kızıyorum kalabalığa "insanı gendi haline komaz mısınız?"

Gruptan iri kıyım biri öne çıkıyor:

"Vay bre! Bizum Yağız Hasan'mış bu" diyor, "gökte ararken yerde bulduk. Hadi gel de bak..."

Parmağını çoban ateşine dikeyiyor:

"Medet bre koç yiğidim! Bizim Sekbanbaşmın pelvanlarma pelvan dayandıranlayız. İki iri kıyım Tatar'ı var ki teknil pel-vanlarımızı kırdı. Yeniçeri Ocağının namı kalp akçeye indi. Yetiş ki namımızı kurtar Ulubatlı! Ol vakit yiğitler yiğidi deyü sırtını sıvazlayayım. Böyle köstebekler kâhyası gibi bir kenara sı-

44

Yürek Seferi

vışıp silah arkadaşlarının namının kalp akçeye düşmesini seyretmek erlik değildir. Hadi düş önümüze."

"Gelemem" diyorum sakın sakın, "o iki Tatar da söyle, güçlerini yarma saklasınlar."

"Şimdi bizi rezilliğin ortasında mı bırakacaksınız?"

Yakalıyor bileğimi, var kuvvetiyle çekiyor:

"Naz da çekemem bu vartadan sonra, inat da... Yürü ki rezilliğimiz vezirliğe inkılab eylesin. Bir yandan namımız kurtulurken, bir yandan Sekbanbaşı ağamızın namı kalp akçeye gelsin."

Bu gece yalnız kalmak tutkusu içimdeyim, direnirken yalvarıyorum:

"Benimkisi naz değil Yahya Çavuşum, yürek sızısı. Şu anda Konstantniye ile güleşteyim, bu iş hallolsun Allah da ömür versin, helbet sıra Tatar pelvanlara da gelir. De ki onlara: Yarm Ayasofya önünde buluşalım. Buluşup güleşin zorlusunu çıkaralım, cümle âlemi de seyirci diye başımıza toplayalım; lâkin şimdi olmaz."

"Olmazdan gelme bre, olmazdan gelme işte."

Kulağıma uzanıyor:

"Öyle dersin amma, Padişahumuz Efendumuz otağından gü-leşi seyrediyor. Gendini eyice bir gösterebilirsen, sabahı bile beklemez de gecenin bir vakti yeniçeri ağası olursun. Efendumuz, en azından Başçavuş Ağa yapar seni, bilursun Hünkârın pelvanlara muhabbeti vardır."

Beni anlamıyorlar, makam-mevki peşinde olduğumu zannediyorlar. Oysa ben Konstantniye'ye sevdalıyım:

"Hoş söylersin de, başçavuşluğu, hatta yeniçeri ağalığını isteyen kim? Ordu-yu Hümayûn'un bir neferi olmak neyime yetmez? Bu bizim gibilerin dünyada sahip olabileceği en büyük şeref değil midir?"

Damarıma basıyor:

Yürek Seferi

45

"Ulubath Hasan pelvan Tatar pelvanlardan korktu derler-Damarımı yakalayamıyor:

"Öyle deyen gelir yarınki hücumda seyreder Ulubath Hasan' ı, görür o zaman korkunun bir güne yüreğinde yer tutmamış olduğunu..."

Diyorum ya, Yahya Çavuş ve bölüğünü kırmak da istemiyorum:

"Lâkin Yahya Çavuşum, pek fazla direttin. Başkaca düşüncelerim vardı, kırdın geçirdin. Gayrı gelmemiş olmaz." Yahya Çavuş, sevinçle bağıyor: "Yaşsa be!"

Bölük erleri coşkun bir nâra atıyor: "Haydaaaa, bre!"

"Şamata istemez çocuklar, varalım bakalım Tatarcıklar nice pelvanmışlar bir görelim."

Yürürken Yahya Çavuş:

"Doğru söyle yiğidim" diyor, "kuytuya çömelmiş yarını mı düşünürdün?"

"Yarını. Fethin şol canipten müyesser olabileceğini hesaplardım, gaybı Allah bilir ya, bu mübarek ordu yarın Konstantını-ye'ye girse gerektir." Yüreğim yalpalıyor:

"Buruk bir his ki Yahya Çavuşum, nicedir kavurmakta içimi; bir sevdalı gibiyim desem belki anlarsın. Konstantmiye'yi bir solukta içime çekmek istiyorum da bir türlü yapamıyorum. Ama sonunda..."

Gözlerim yine hasretle kucaklıyor burçları: "Ya ben onu içime çekeceğim, ya o beni. Rüya gördüm: Yarın hasretimi dindireceğim inanolsun." "Vay bre Ulubatlı'm! Ferhad'm yüreğini eriten sevda ateşi se-

46

Yürek Seferi

ninkinin yanında mum alevi gibi kalur: Öyleyken adam dağlan lan delmişmiş, sakın sen de bu ateşunle Konstantınıve'nin surlarını delmeyesun."

Yahya Çavuş alay mı ediyor diye yüzüne bakıyorum. Alay etse bile umurumda değil: Benzetmesi çok hoş... Niçin olmasın?

Bu ateşle Konstantınıye'nin surlarını delebilir, hattâ eritebilurum.

Tatarcıklarla güleşe tuttuğumda o ateşin alevini soluklandım...

Surları yıkmak ister gibi Tatar pelvanlara abandım. İyi ki: Meğer Hünkâr seyrediyormuş.

|||

Esmerden sarışın kumral çocuğun babası hapishane çergisin-de sorguya alınıyor:

"Bizden birine benziyorsun, kimsin?"

"Sizden biriyim."

"Eyi amma Hünkârumuza suikast itdun."

"Allah göstermesin, ben kendi halinde bir ilim adamıyım. "

"Şu nazuk zamanda, neden ordugâhumuza destursuz girmiş-sun?"

"Sardrazam Halil Paşa'mıza bir arz-ı halim vardı." "Zaten Halil Paşa'nun vaziyeti netamelidir. Demek ki onunla Bizans tekfuru arasında haber götürüp getirmedişsun." "Hâşâ..."

Esmerden sarışın kumral çocuğun babası yalnızca gerçeği söylüyor, fakat dinlemiyorlar. Suçluyorlar... Kötü kötü bakıyorlar...

Yürek Seferi

47

İşkence ediyorlar.

|||

Vakit hâlâ gece... Gece aynı gece: Yer aynı yer...

Sultan Muhammed Han-ı Salis, Otağ-ı Hümâyûn'dan burçlara bakıyor...

Bakışlarıyla deliyor burçları...

Sonra yumruklarını sıkıyor, burçlara doğru sallıyor: "Ya ben seni, ya sen beni!" diyor. Yaralı bir aslan gibi dolaşmaya başlıyor otağın içinde... Kafasında yüzlerce soru, onlarca cevap... Cevabı bilinmeyen sorularla cevabı bulunmayan sorular iç içe, kafasını hercü merce çevirmiş...

Arada duruyor, arada burçlara bakıyor ve arada gürlüyor: "Ya ben seni, ya sen beni!" Geceler boyu meşgul, geceler boyu uykusuz. Plânlar.. İşaretler... İhanetler... Elçiler, martoloslar... Uykusuz geceler... Uzun dualar... "Yarın inşaallah!" Dışardan sesler geliyor: "Nöbetçi, nedir bu şamata!"

"Güleştir Hünkârım, yeniçeri kullar gönüllerince eğlenir." Hafiften bir gülümseme ürperiyor dudaklarında, yarınki ölümü umursamayışın yüreğini ferahlatıyor. O ferahlıkta kapıya çıkıyor, çoban ateşinin ertrafındaki kıvraklığı seyre koyuluyor:

48

Yürek Seferi

"Yaman pelvanlara benzerler... Hele şu yamanın da yamanı." İki Tatar pelvanı arka arkaya yıkınca, bir büyük umutla surlara bakıyorum: Hepsi yerli yerinde duruyor. Oysa, Tatar pelvan-ları yıktığımda surların yıkılıp dağılacağını zannetmişim: Ne gaflet!

Yıktığım yerden kalkmaya çalışan Tatar pelvana elimi verup kalkmasına yardım ettikten sonra kucaklıyorum:

"Yaman mışsın koçum, bazı bazı yenilmek olmasa yenmenin tadı mı kalır?"

Tatar pelvan elimi öpmeye davranıyor. Tam zamanında ellerimi çekiyorum:

"Yapma kardaş. Biz akranız."

"Bu eli öpmemiş olmaz" diyor içtenlikle, "izin ver öpeyim. Bundan kelli ustamsın, her emrin canım, başım üzerine." "Sağol."

Bir sakın köşeye yerleşip surlarla muhabbetime dönmeyi umarken, muhafızlardan biri çakılıyor önüme: "Hünkâr seni ister."

Hiç beklemediğim bir anda, Hünkâr ha! Ne yapacağımı kestiremiyorum:

"Essah mı?" "Seni ister." %

"Be... beni... yani beni?" "Yürü!"

Nöbetçinin arkasından yalpalı adımlarla Otağ-ı Hümâyûna yürüyorum. Kalbim hıçkıklı teklemelerle göğüs kafesimi zorluyor.

Gırtlığım kup kuru. Gırtlığımın kuruluğunu bastırmak için, üst üste yutkunuyorum.

"Vay ki vay Hasan!" diye arkamdan bağırıyor Yahya Çavuş,

Yürek Seferi

49

"yanlışım doğru çıkacağı benzer. Otağ-ı Hümâyûndan Başçavuş Ağa olarak çıkmazsan..." Gerisini duymuyorum. Otağ-ı Hümâyûn'a giriyorum.

Kuşça yüreğim bitkin düşüyor: Vuruşunu bile hissetmiyorum.

"Bu yaşadığım gerçek olamaz: Ya hayal kuruyorum, yahut rüyadayım."

Otağa rüyada gibi giriyorum, rüyada gibi çıkıyorum. Yahya Çavuş yolumu gözlemiş olmalı, giriyor koluma, yanım sıra yürürken sabırsız sabırsız soruyor:

"Yağız Hasan, Hünkârla ne görüştün, essahtan Başçavuş Ağa oldun mu?"

"Hayır" diyorum, "daha büyük bir şey." "Yoksa Yeniçeri Ağalığı mı verdi?" "Daha büyük bir şey." Yahya Çavuş'un sabırtası çatlıyor: "Anlatsana bre, meraktan çatlatmasana adamı?"

"Hünkâr, dile benden ne dilerse" dedi. "Yeniçeri Ağalığı dilemedin mi?" "Aklımın köşesinden bile geçmedi." "Bari Başçavuşluk dileseydin." "Yok, dilemedim. Başçavuşluğu nideyim ki?"

"Altın-maltm?" "Hayır dedik ya!" "Yani hiçbir şey dilemedin mi?" "Diledim dilemesine..."

Sevincin doruğundan tepe takla düşüyor, Yahya Çavuş: "Yaa!" diyor, hayal kırıklığını belli eden sesiyle, "bari dileğin değse..."

50

Yürek Seteri

Gözlerim gökyüzünde Çoban Yıldızıyla buluşuyor: "Hasretimin ilacını diledim Yahya Çavuşum, yarın Allah nasip eyler de taarruza kalkarsak, bu fakir karındaşın en ön saflarda vuruşacak. Daha büyük bir saadet düşünebiliyor musun? Hünkârım dünya malı adına bana ne ikram ederse etsin, mümkünü yok bu kadar mutlandırıramazdı."

Yahya Çavuş soluklanıyor, dünya malı istemediğime sevinip tekrar sevincin doruğuna tırmanıyor. Oradan kollarını açıp kucaklıyor beni:

"Beni de yanma almazsan namertsin bre" diyor sonra, "yiğitliğin kaç akçe o vakit. Bunca yıllık arkadaşız bre, beni de almazsan yanına, omuz omuza burçlara çıkmazsak, zırhımızı burçlarda parıldatmazsak, namertsin bre..."

"Yavaş" diyorum, "zırh da neyin nesi be hey Yahya Çavuşum, neyin nesi zırh! Bizans kefereleri misillü her tarafımızı demire gömüp kıvraklığımızı kaybetmenin alemi var mı?"

"Zırhsız olsun istiyorsan, umurumdaydı sanki."

"Eh, zırhsız olacak. Otuz dokuz babayiğit daha seçeceğim."

"Hepsi gelmek isteyecekler."

"Hepsi olmaz, kırk yeter, o kadarı münasiptir."

Çardağın üstüne yan yana oturup bir vakit yıldızları, bir vakit burçları seyrediyoruz.

"Artık yatalım" diyorum, "bölüğünden otuz dokuz babayiğit seç. Sabah namazı vakti şu çardağa getir. Namazı birlikte eda eder, duayı birlikte yaparız. İlk top gümbürtüsünden sonra da yallah, hücum; gerisi Allah'ın bileceği."

Hâlâ aynı gece...

Hünkâr hâlâ uykusuz...

Otağının kapısından hâlâ burçlara bakıyor:

"Ya ben seni, ya sen beni!" diyor, yumruklarını sıkarak...

Yürek Seferi

51

Sur içinde bir yerlerde çan çalıyor... Bir yerlerde çanlar çalıyor, çalıyor, çalıyor... Hünkâr yaralı bir aslan gibi tekrar dolaşmaya başlıyor otağın içinde...

"Bu çanlar susmalı!" diye gürlüyor. Kafasında yüzlerce soru, onlarca cevap... Cevabı bilinmeyen sorularla cevabı bulunmayan sorular iç içe, kafasını hercü merce çevirmiş...

Yirmidört saat yetmiyor. Uyumaya uyumaya uykuyu unutmuş.

Yatağı geceler boyu bozulmadan duruyor. Sadece umutsuzluğa düştüğünde hissettiği aşırı yorgunluk deminde göz kapaklarına abanan ağırlıkla gözleri kısa bir süre için kapanıyor...

Bütün uykusu böyle kaçamaklardan ibaret. "Biraz uyusan, çok yorgunsun" diyenlere dalgın dalgın cevap veriyor: "Yarın!"

"Tamam ama biraz dinlenmelisin, ne zamandır yemiyor içmiyor, uyumuyorsun..." "Yarın olsun da..." "Ne var ki bu yarında?" "Yarın çalıştıracam!" "Kendini mahvettin ama..."

"Kasnağın yağlanması da bitti. Matbaa artık baskıya hazır." "Matbaa mı?" "Fetih..."

"Matbaa demiştin?" "Matbaa. Yarın olsun..."

|||

52

Yürek Seferi

Bir varmış, bir yokmuş... Allah'ın günü çokmuş...

Bu günlerden birinde, Cermenlerin ilinde Yohan Gutenberg denilen bir âdemoğlu yaşarmış...

Gün olmuş, harman olmuş, harmanlar karman-çorman olmuş, derken uğraşıp didinmiş ve "matbaa" denilen âleti bulmuş...

O zamana kadar el ile yazılan tekmil yazılar, o zamandan sonra makine ile basılmaya başlanmış...

Gutenberg de geceler boyu uykusuz çalışmış...

Fatih Sultan da...

Biri dünyanın bir ucunda, diğeri öbür ucunda bir hedef belirlemişler, hedefe kilitlenmişler ve yılmadan, bıkmadan hedefleri istikametinde yürümüşler...

Birbirlerinden habersiz olarak, emellerini gerçekleştirmek için plânlar, projeler üretmişler...

Varlıklarını ortaya koymuşlar...

Böylece biri eğitim ve kültür alanında, diğeri askerî sahada birer "inkılâp" yapmış.

|||

Ey oğul!

Agâh olasun kyn, "ihlâs serde de olsa muvaffak olur" hükmünce, dini ve milliyeti ne olursa olsun ilim yapub ihlâs ü sebat ile gayret göstereni Cenab-ı Mevlâ ödüllendirir.

İmdi...

Gerek bu Gutenberg denen âdem ve gerekse ceddumuz Cen-netmekân Sultan Muhammed Han Gazinun ve sair ecdad-ı iza-mumuzun gösterdikleri muvaffakiyetlerim temelinde iman, ilim, ihlâs yatıyor.

Onların ilimleri, gayeleri, iddiaları ve hedefleri vardı...

Yürek Seferi

53

Sonra ne olduysa oldu hedefimizi yitirdik. Hedef yitince ne gaye kaldı, ne iddia, ne de ilim. İdeolojik kalıplarda her şey tükendi. O kadar tükendi ki yaklaşık üçyüz sene matbaaya dönüp bakmaduk...

"Bu ne menem bir icatdır?" demeduk. "Gâvur icadı" deyup çıktuk. Sonunda gene biz zarar ittuk. Ey oğul unutma!

Ceddun Sultan Muhammed Han-ı Gazi, Konstantiniye'yi fethetme plânları yaptığı günlerde, Gutenberg, baskı makinasının plânlarını yapıyordu.

İkisinin de teknolojiyi kullanması harikaydı. Sonra bizim teknoloji ile bağlantımız koptu? Kopunca yere düştük! Düşünce sürünmeye başladık... Bunun da adı: "Eller aya, biz yaya" oldu. Ol hikâyet bu kadardur!

|||

Bir yerlerde bir telefon çalıyor... Bir yerlerde telefonlar çalıyor...

Bir yerlerde binlerce, milyonlarca telefon çalıyor, çalıyor, çalıyor... Hiç kimse açmıyor...

54

Yürek Seferi

Alâattin elini lambaya sürttü...

Lambanın cini dışarı çıktı

"Dile benden ne dilersen" demedi bu defa:

"Dinle Sahip" dedi;

"Yetti artık be, sen beni boğaz tokluğuna çalıştırıyorsun.

"Bundan sonra ne yaparsam ücretimi alırım...

"Ayrıca fazla mesai ve artı masraflar.

"İşine gelirse çalıştırırsın. Yoksa greve giderim."

Divan...

Biz ki, emîr-i âzam Sultan Murad Han oğlu padişâh-ı muazzam ve emîr-i âzam Sultan Muhammed Hanız; fetihten sonraki ilk divana giriyoruz...

Memnun, mesrur ve mutluyuz...

Lalamuz Zağanos Paşa bizi kapuda karşılıyor. Mutlu görüntümüz heman lalamuzun dikkatini çekiyor. O dahi mutlanarak-tan:

"Mübarek ola Hünkârım" diyor, "nihayet alınmaz kal'ayı alup Peygamber-i Âlişan Efendimizin müjdesine ulaştun. Orduyu Hümâyununda birlikte Peygamber methine mazhar oldun. Sürür, huzur ve ferah içinde olmak hakkundur."

Lalam bile beni anlamakta zorlanıyor. Sevincimin kaynağı başka:

"Ondan değil lalam, ondan değil" diyorum, "bu ferah ki, bende görürsüz, bir kal'a fethünden değıldür. Ak Şemsüddin Hocam gibi bir pîr-i aziz zamanında yaşadığıma sevinurum."

Zağanos Paşa söylediklerimi bir anda kavrayamıyor.

Onun gibi akıllı ve uzak görüşlü bir vezir bile, yetmişmiş insan

Yürek Seferi

55

gibi ebedi bir âbideyi, nihayet taş ve topraktan ibaret olan kalelerden, şehirlerden, memleketlerden üstün tutmamı anlayamıyor.

"Yani Hünkârım" diye konuşuyor biraz şaşkınca, "hükümdarlığına ilaveten Bizans imparatoru sıfatı almış olmanla değil de Ak Hoca'muza talebe olmayla mı mutlanmaktasun?"

"Beli lalam, beli; Ak Hoca'ya talebe olmakta öyle bir lezzet var ki, bir dem rahle-i tedrisine diz çökmek, tekml dünya saltanatından ağılebdur. Şimdi gel, Galata ahalisi için bir amannâme hazırlayalım."

Biraz dolaştıktan sonra dim dik durup yazdırmaya başlıyorum:

"Yaz lala: Bismillâ-hir-Rahman-ir-Rahîm...

Amannâme yazılıyor:

"Yaz lala: Biz ki, emîr-i âzam Sultan Murad Han oğlu padişâh-ı muazzam ve emîr-i âzam Sultan Muhammed Hanız; yerleri ve gökleri yaratan Allah adına, büyük Peygamberimiz Muhammed Mustafa Aleyhisselâm adına, yüce kitabımız Kur'an-ı azîmüşşan adına, Allah'ın yirmidört bin peygamberi adına, büyük babamız ve babamız adına, oğullarımız adına ve kuşandığımız kılıç aşkına yemin ederiz ki, şehrin Katolik papazları tarafından, bizim Bab-ı Hümâyûnumuza temsilci olarak gönderilen rahiplerle Senyor Balaban Balios, Senyor Markiz Drifango ve mütercim Nikola Pelazoni'nin dileği üzerine, Galata halkının, bize tâbi olan sair halklar gibi, âdet ve ibâdetlerini serbestçe yapmalarına izin veriyoruz.

"Sadece Galata Hisarı yıkılacak, ahalinin barınakları, dükkân, bağ, değirmen, gemi, ticarethane ve sair emvaline dokunulmayacaktır.

"Ailelerine eskisi gibi sahip olacaklar, istedikleri şekilde idare edeceklerdir. Ticaret mallarını mülkümüzün her tarafında satmaya izinlidirler.

56

Yürek Şefe

"Karada ve denizde serbestçe seyahat edebilecekleri gibi gümrük ve angaryadan da muaf tutulacaklardır.

"Ancak itaat altında bulunan sair milletler gibi harç vermekle mükellef olacaklardır.

"Biz onları, kendimizi korur gibi koruyup gözeteceğiz. Bu bölge ahalisi, kiliselerinde diledikleri gibi âyin düzenleyebilecekler, kiliseleri camiye çevrilmeyecek, ancak yeni kilise yapmalarına ve çan çalınmasına izin verilmeyecektir.

"Ceneviz tüccarları mülkümüzde serbestçe gezip ticaret yapabilirler. Yeniçeri ordusuna katılmak üzere çocuklarını almayacağız. Dinimizi kabul etmeyenlere karşı asla cebir kullanmayacağız.

"Galata ahalisine vaad ediyoruz ki, kendilerini köle gibi idare etmeyeceğiz. Başlarına kendilerinden birini tayin edeceğiz. İçlerinden birini, anlaşmazlıkları halletmek üzere seçsinler.

"Din adamlarına, Arhontlara ve Kâhyalara kötü söz söylen-meyecektir.

"Bu kanun ve kaideler bugünden başlayub ebediyen hükümler olacaktır.

Gezinmeyi bırakıp oturuyorum:

"Bitti lala, tarihini at ve mühürle."

Zağanos Paşa tarihi atıp mühürlüyor:

"Âlemin yaradılışının altı bin dokuzyüz altmış birinci ve Hicretin sekizyüz elli'yedinci senesinin Cemaziyelevvelinde yazılmıştır. Elfakir Zağanos."

Mühürledikten sonra, gözleri yerde, soruyor:

"Hünkârım, bu amannâmedeki lütuflar biraz ifrat değil mi?"

"Beni sen yetişturdün lala, hak ile lütuf arasındaki farkı sen öğrettrun. İmdi bunlar lütuf değil, hakdur! İnanma hakkı, ibadet hakkı, kıyafet hakkı, seyahat hakkı ve ticaret hakkı... Bunlar her insanın doğuştan var olan haklarıdır. Allah'ın kuluna bahşettiği bu hakları, biz de bir kul olarak nasıl ortadan kaldırabilir, yahut

Yürek Seferi

57

tahdit edebiliriz? Biz Allah'a hesap vereceğiz lala, Allah'a hesap vereceğiz. Hiçbir vakit, dünya rahatına tamah idüp Allah'ın hükmünü çiğneyen bir hükümdar olmazuz!"

"Allah razı olsun, buna rağmen keferre milletine bunca geniş haklar tanımak, hususan diledikleri urbalarla gezinmelerini kabul itmek bana hâlâ ifratça görünür. İstismar itmeleri ihtimali vardır."

Sormakta haklı, beni anlamak zordur:

"Bak a lalam, hükümdarların vazifesi hangi dinden, hangi dilden olurlarsa olsunlar, kul taifesini rahatlatmak, kul taifesine emniyet telkin itmek ve kendilerini mes'ud hissetmelerini temin eylemekdur. İmdi bu bapta, teb'amuzun, veyahud zimmî kullanın hiç farkı yokdur. Kâffesi insandur ve kâffesi Allah'ın kuludur. Kullukta müsavat vardır. Birine yaz, birine ayaz olmaz. Benim mülkümde insanlar kendilerini cebir ve şiddet altında hissetmemek'. Bir sultanın teb'ası ne kadar huzur içinde ise, sultan o kadar huzur bulur. Devlet de ancak ol vakit devlet olur."

Galiba anlıyor:

"Agâh oldum Hünkârım, gene de şu kılık-kıyafet selbestisi aklıma sığmıyor. Bu durumda Arhontlar ve papazlar kendi kıyafetleriyle sokağa çıkacak..."

"Beli..."

"Peki Rum hatunlar başları açık gezerlerse?"

"Bu bizumle onların arasında bir mesele değil, hatunlarla beyleri arasında bir meseledur. Bir de onlarla Allah arasında..."

"Buna Şeyh Efendi ne der bilmem?"

"Merak itme, sen bizi Şeyhun fetvası olmadan hüküm verici bid'acılardan mı belledun? Ak Hocamız bizden daha müsama-hakârdur."

Dalgmlaşıyorum...

"İmdi lala, musahibi de alasun, kılık değiştirup şehri temaşaya tebdil çikalum; bakalum kul taifesi nicedur."

58

Yürek Seferi

Sıradan bir yeniçeri gibi giyindikten sonra pencereye gidiyorum...

Dalgin dalgin Konstantiniye'ye bakıyorum... Birden gözlerumun önünde bir şeyler kıpraşıyor... Önünde mi içinde mi?

İçinde galiba: Hem sadece gözlerimin içinde değil, içimin içinde...

İçimin içinde zaman kavramı iç içe girip sarmaş dolaş oluyor. Bir başka dünya oluşuyor sanki, yeni bir âlem. Yeni âleme dalıyorum.

Yanımda lalam Zağanos ile musahibim Ortanca Celal olduğu halde Et Meydanına doğru yürüyoruz.

Meydan bugün çok kalabalık: Adeta küçük bir mahşer...

Meydan tam bir ana baba günü...

"Bu taife neden toplaşmıştır?" diye soruyorum musahibime.

Soruşturup dönüyor:

"Burada medrese misillü üniversite dirler bir mekteb var imiş Hünkârım, amma velâkin, üniversiteye sakallu ve dahi başörtülü talebe almak yasaklanmış. İmdi bu yasağı kaldurtmak için imza topluyorlarmış."

"Leb" dimeden leblebiyi anlamakla ünlüyüm, amma bunu anlayamıyorum:

"Yani?"

"Bugün bu meydanda başörtüsü eylemi var Hünkârım, meydan bu sebeple ana baba günü. Say ki mahşer."

Aklım almıyor, hayretler içindeyim:

"Taaccüp! Biz dahi sakalluyuz. Sakallu olmak izzetlü olmak-tur. Belli ki yanlış malûmat edinmişsin. Git daha teferruatıyla öğren, gel. "

Teferruatıyla öğrenip geliyor.

Anlatılanları dinledikçe, bir sızı giriyor yüreğime, incinip üzülüyorum.

Yürek Seferi

59

Anlıyorum ki, bugün Et Meydanında mukaddes bir direnişin öyküsü yazılıyor... "Bir varmış, bir yokmuş" hesabı...

|||

Bir varmış, bir yokmuş: Allah'ın günü çokmuş. Zaman zaman içinde, zaman bir an içinde, kanunla kurulmuş bir Yüksek Öğretim Kurumu varmış...

Bu Yüksek Öğretim Kurumunun uzunca adı, kısaca "YÖK" okunurmuş...

Bir gün kalın çelikten mamul devasa top arabaları-adına tank dirler-şehri oportalama geçüb giderken, o velveleli gümbürtüde hükümet yıkıldukta, YÖK "gün bugündür dem bu dem" de-yu, öteden beru tasarlayup amma sivil kuvvetlerden çekindiği için yapamadığını yapmış.

Bizum medrese misillü üniversitelerin müderris misillü rektörlerini toplayarak ayıtmış:

"Başörtülü ve sakallu talebeleri üniversiteye almayın!" Emir dinlemeyen müderris misillü rektörleri bir emirname ile değiştirmiş, yenilere dahi emretmiş:

"Zinhar, başörtülü ve sakallı öğrencileri okula sokmayın!" Emir kulu rektörler dekanlara emretmiş: "Başörtülü ve sakallı öğrencileri fakültelere almayın!" Korkan dekanlar öğretim

üyelerine emretmiş: "Başörtülü ve sakallı öğrencileri dersinize almayın!" Kos koca profesörler, doçentler, doktorlar... Kos koca hocalar, öğrencilere emri tebliğ etmişler:

"Başlarınızı açın yoksa okuyamazsınız!" Kimi gazeteler, yazarlar, kimi politikacılar, dernekler, sendikalar da, başörtüsü ile sakalı, memleketin geri kalmışlığı, terör ve enflasyon başta olmak üzere, çözümsüz tüm sorunlarının kaynağı sayıp sadece onlara yüklenmişler:

60

Yürek Seferi

"Ya açsınlar, ya da okumasınlar!"

Bu arada bazı öğretim üyeleri başlarını önlerine indirip üzgün üzgün mırıldanmışlar:

"Utaniyoruz, ama bunlar kararlı: Ya söylediklerini yapacaksınız, ya da maalesef okuyamayacaksınız."

Ya ip, ya kazık!

Ya kırk katır, ya kırk satır!

Ölümlerden ölüm beğenmece.

Çağın yüreği sızlamış: Çağın ve çağlar ötesinin.

Vaziyeti Padişaha, yani bize arz etmişler:

"Böyle iken böyle olmakta Hünkârım!" diyerekten yakınmışlar.

Öfkelenmiş, kükremişiz:

"Bre bu nâbecalık da n'ola! Bu ne cürettir! Biz 'mülkümüzde herkesin inanç, ibadet, seyahat, ticaret ve kıyafet hürriyeti var' deyu ferman buyurmaduk mı? " demişiz.

"Buyurdunuz Hünkârım!"

"Ya bu duyduklarumuz nedir?"

Tekmil vüzera boyun kırup el bağlayup susmuşlar...

Sadrazam dahi cevap bulup virememiş...

Öyle sessiz kala kalmışlar.

O zaman halvete çekilub düşündük, taşmduk...

fi.

Sonrasında hocâlarımızı danıştuk: Sorduk, soruşturduk...

Nihayet kararımızı verduk, vezirimize bildurduk:

"Gel benim vezirim! Sen dahi gel Başmabeyincim, kıyafetle-rumuzı tebdil idup bahsi geçen medrese misillü üniversiteye müteveccihen yola koyulalum. Ben varup hatunum Sitti Mükri-me Sultanı dahi yanuma alayım. Görelüm neler olmaktadır?"

Gidip görüyoruz...

Gördüklerimiz akıllarımızı uçuruyor!

Yürek Seferi

61

Sonunda medrese misillü üniversiteye duhul idup içeru gire-rekten hâdisatı bir de içeruden temaşa itmek istiyoruz.

Kapuya varıyoruz ki, resmi kıyafetli kişiler kapuyu kesiyor:

"Bu kıyafetlerle içeri giremezsiniz" diyor biri, "yasaktır!"

Herifin zoruna bakasuz a mübarekler, bakasuz da ibret ala-suz!

Yahu biz kimiz?

Topkapusunu bir güllede açup Konstantınıye'yi alan Hünkârız!

Biz Bizans keferesinin gülleleri altında ve orduları karşusun-da gemileri karadan yürütüp Halic'e indiren maharetin sahibiyiz!

Bizi Bizans'ın yardımına koşan yarı dünyanın asakiri durdu-ramamışken, bu iki sakalsuz ve dahi bıyıksız mı durduracak?

Fazla umursamadan:

"Biz gireriz" diyorum.

Onlar da bizi hiç umursamadan:

"Giremezsiniz!" diye tekrarlıyorlar.

"Şu densuzluğa bakasuz kullar! Biz bugüne bugün emîr-i âzam Sultan Murad Han oğlu padişâh-ı muazzam ve emîr-i âzam Sultan Muhammed Hanız; yerleri ve gökleri yaratan Allah adına, büyük Peygamberimiz Muhammed Mustafa Aley-hisselâm adına, yüce kitabımız Kur'an-ı azîmüştân adına, Allah'ın yirmidört bin peygamberi adına, büyük babamız ve babamız adına, oğullarımız adına ve kuşandığımız kılıç aşkına yemin ederiz ki, biz padişahız. Padişahlara yasak ve memnu olmaz. Her istedikleri yere girerler. Lâkin adamlar salmaz:

"Anlamam" dirler, "çağdaş kıyafet geymedikçe üniversiteye giremezsiniz." Vaziyeti anlar gibi olduğumu zan idup:

62

Yürek Seferi

"Ha anladım" diyorum, "herkesçe tanınmamak için kılık de-ğiştirup tebdil olduğumuzdan bizi tanıyamadınız."

Böyle düşünmeyle rahatlayup vezirime dönüyorum:

"Vezirim, kimler olduğumuzu bekçi kullara anlatasun!"

Vezir anlatıyor. Lâkin dinlemiyorlar.

Tekrar anlatmasını istiyorum.

Vezir tekrar tekrar anlatıyor, yine dinlemiyorlar.

"Girmek için ne yapmak lâzım?" diye soruyorum bu defa.

"Erkekler sakallarını kesecek" diyorlar, "hanım bacımız da başını açacak, birer de kimlik alacaksınız ve üniversiteye gireceksiniz."

Anlıyorum ki, sakal ile başörtüsüne fena halde takmışlar. Ben Fatih Sultan Muhammed Han olmağilen, hatunum dahi Sitti Mükrimine Sultan olmağilen, hani söze temsil, bu medrese misillü üniversitede okumak istesek okutmayacaklar."

Sinirleniyorum, siz olsanız da sinirlenirdiniz:

"Bre bu ne mudara iştir!" diye güdüyorum, "biz padişahız, mülkün fatihyiz, amma mülkümüzdeki bir mektepte okuyamayacak mıyız?"

Bekçilerden biri kıkırdıyor:

"Sen padişahsan ben de imparatorum" diyor.

İmparator mu? İmparator Konstantin Dragazes cenkte maktul düşmemiş miydi?

Bes belli düşmemiş ki fesatluk çıkarur: Elimi kılıcıma atarken bir nâra patlatıyorum:

"Savuluun bre bayrak geliyooor!"

Lâkin asayiş berkemal olduğundan tebdili kıyafetumuzun üstüne kılıç takmamışız, uramıyoruz. Bizi sim sıkı yakalıyorlar. Sonra bakmup bakınup: "Bunun gizlisinden kamera şakası olduğu malûm, amma bu-

Yürek Seferi

63

rnlarda eğleşup bizi daha fazla meşgul itmeyin" diyerekten salıyorlar.

"Varup gidun tiyatoranıza, ne halunuz varsa görün, amma burada bizimlen eğleşup meşgul itmeyun" diyerekten salıyorlar.

Meğer ki bizi ortaoyunu misillü tiyatoracı felan zannetmişler.

Bu arada biz, medrese misillü üniversitelerde sakal ve başörtüsüyle okunamayacağını anlamış oluyoruz.

Çünkü gendilerine "çağdaş" dirler, kimi devletlüler ferman buyurmuşlar ki:

"Dilediğimiz kılığa girmez, istediğimiz gibi traş olmazsanız yaşatmazuz!"

Ama insanlar yaşamak zorunda...

Kızcağızlar yaşamak için çırpınıyor...

Yürüyüşler yapıyor, imzalar topluyor, yürek yüreğe verip çabalıyorlar...

Binlerce gencecik kız...

Binlerce gencecik kızın arasında gencecik bir kız daha...

O sanki Sitti Mükrimine Sultan...

O sadece kendisi... Sadece kendisi değil, o başkası...

O hepsi: Herkes...

Herkes bugün imza topluyor.

Et Meydanında...

At Meydanında...

Tan Meydanında...

Ve Bayezit Meydanında.

|||

Bayezit Meydanında bugün de imza topluyoruz...

Ben mukaddes direnişin en küçük parçasıyım. Belki gözlerimde nemli bir hüznün, belki de isyan kıvılcımlarıyla gelip geçenlere bakıyorum...

64

Yürek Seferi

İnsan dolu meydanda bom boş insanlar izlemekten yoruldum...

Yirmi dört saattir açım...

Çünkü beş param yok. Bir vakıftan aldığım bursla okuyorum. O da yetmiyor. Arada bir aç kalıyorum.

Fakat kimseye belli etmek istemiyorum.

Elimden geldiği kadar imza toplamalıyım.

Bütün arzumuz başımızda örtümüzle okumaktan ibaret...

Okumak bir ibadet aslında: Örtünmek de. Biri diğerini engellememeli.

"Ya başını aç, ya da okula gelme" dayatmasını anlayamıyorum.

Kaç kere anfiden kovulduk, laboratuvarıda hakarete uğradık, birkaç kere de kapıdan çevrildik. Yetmez gibi öğrenci kimliğimizi vermediler.

Aklım almıyor: Bir devlet kendi çocuğuna üvey evlât muamelesi nasıl yapar? Okumak gibi en tabî hakkını başını boynunu açma şartına nasıl bağlar?

Hay Allah: Güya bu yıl mezun olup kurada çıkan yere gidecektim. Neresi olursa olsun: Memleketimin her yeri memleket!

Güya doktorluğa başlayacaktım...

Kuş uçmaz, kervan geçmez bir köye de düşsem gitme kara-rındaydım...

Çünkü hem doktorluğu seviyorum, hem de insanları: Bana düşmanca davrananlara bile gülümsemeye çalışıyorum.

Fakat bazen işi o kadar ileriye götürüyorlar, öylesine aklın, mantığın dışına çıkıyorlar ki, karşıdaki insan kılıklının gerçekte insan olup olmadığını düşünmek zorunda kalıyorum...

Yanlılıkla insan maskesi takmış bir... ne bileyim işte!

Bazıları bütün ideallerimi yıkmak için elinden gelen her şeyi yapıyor. Yalnız okulda değil, sokakta bile sataşıyorlar. Kimisi

Yürek Şefe

65

"öcü geliyor" diye bağıyor, kimisi "Ata'nın kemikleri sızlıyor" diye lâf dokunduruyor.

Geçenlerde iki arkadaşımın birlikte katıldığım bir açık oturumda yaşlı bir bayan resmen üzerimize saldırdı. "Humeynici yobazlar, karafatmalar!" diye hım hımlayarak başımızı açmaya çalıştı.

Kadın ayakta güç duruyordu. Bağıırken savurduğu ağız kokusundan da sarhoş olduğu anlaşılıyordu. Bir tokatta yere sereceğime emindim, ama o takdirde gazetelerin neler yazacağını kestirebiliyordum.

"Türbanlı mürteciler saldırıya geçti... Olacağı buydu... İşte hoşgörünün bizi getirdiği nokta... Cüret buldular... Can emniyetimiz yok, şeriatçılar azıttı" filan diye yazacak, arkasından da feryadı basacaklardı:

"Lâiklik tehlikede... Devrimler elden gidiyor!" Nihayet o malûm çığlıklar atılacaktı: "İrtica hortladı!"

Kimbilir ne senaryolar uydururlardı.

Bu konularda şimdiye kadar öyle çok senaryo okudum ki, medyaya güvenimi kaybettim.

Gazeteci geliyor, güzel güzel karşılayıp derdimizi anlatıyoruz, gidiyor.

Ertesi gün gazetesinde, ya da televizyonunda haber yayınlanıyor.

Yayınlanan haberin bizim anlattıklarımızla, bizim gerçeklerimizle uzaktan, yakından ilgisi yok... Baştan sona uyduruyorlar.

Haberi yazan gazeteciye arıyoruz, fakat telefonlarımıza çıkmıyor. Birini nihayet yakaladığımızda kendisinin dos doğru yazdığını, ama şefinin değiştirdiğini, gerekçe olarak da "böyle haber bizim okuyucuya gitmez" dediğini söylüyor.

66

Yürek Seferi

Bu nasıl bir habercilikse...

Sonunda hiçbir gazeteciyle konuşmama, fotoğraf çekirtmeme kararı aldık. Bu sefer de gazetecilerin hışmına uğradık. Ne yapsak kaçamıyoruz, derdimizi de bir türlü anlatamıyoruz. Şu imza kampanyasını iyi ki akıl ettik. Belki bu sayede sesimizi Parlamente'ya duyurabileceğiz. Umarım insaflı milletvekilleri mağduriyetimizi görür de bir çare düşünürler.

Hâlâ iyimserim. Nihayet Fatih Sultan Mehmed'in beş yüz küsur sene evvel Galata'da yaşayan Cenevizlilere tanıdığı hakları elde etmenin peşindeyiz.

Meşhur amannâmesinde, Fatih, "Galata ahalisi, bize tâbi sair halklar gibi, ibadetlerinde hür olacaklar, din adamları istedikleri kıyafeti giyecekler, asla cebir ve şiddet kullanılmayacak; biz onları kendimizi korur gibi koruyacağız" diyor.

Çok değil, biz de bu kadarını istiyoruz...

Fatih Sultan ceddimizin beş yüz küsur yıl önce bu topraklarda yürürlüğe koyduğu özgürlüklere talibiz.

Fatih bu halimizi görseydi herhalde hayretten dona kalırdı.

Çıkıp gelse: "Nedir şu hal-i pür melâlunuz?" deyu sual eyle-se, virecek cevabumuz n'ola?

"Hayrolsun Başmabeyinci, bu azîm kalabaluk da neyin nesi olmaktadır?"

"Hünkârım, onca sordum soruşturduğum velâkin, tekmi unsurlarıyla mevzuîf anlayabilmiş değilim." "Bu gencecik kızların ellerinde dolaştırdığı ferman mıdır?" "Hayır Hünkârım: İmza kampanyası başlatmışlar, onu dolaştırıyorlar."

"Ne demeye gelir bu?"

"Ben de tam bilmiyorum, lâkin anladığım şudur ki: Torunla-runuz, Zat-i devletlerinin kurduğu Sahn-ı Seman Medreselerü-ne benzer üniversiteler kurup okur iken, bir kısım idareci taifesi Yürek Seferi

67

laiklik didikleri nesneyi korumak zımnında sair müderris, talebe, memur ve hademe taifesine hem inanç, hem de kıyafet mecburiyeti getürdüler. Bu nisa taifesi de iş bu yasağı kaldurtmak için imza toplar."

Padişah hayretlenip dehşetlenerek kükrüyor:

"Bre nadanlar! Bu didiğin bâtil iştur! Ne müderris, talebe, memur ve hademe taifesine, ne de sair ahaliye inanç, kıyafet, ibadet tefriki yaparak muamele etmek caiz değildir! Hususan bu ayırım sebebiyle bazılarını tahsilden menedenin bizim mülkümüzde cezası ölümdür. Bu nadanlar kelleleriyle mi oynarlar bre Çelebi?"

"Nerde... Şimdi inandığını yaşamaya çalışanların kellesi gidiyor."

"Taaccüb: Biz bu kadar mı bozulduk?"

"Bazıları. Ama merak buyurmayınız, ümmetin ekserisi temiz-dur, pâkdur."

"Gene de efkâr bastı. Hadi gel ikinci namazı Ayasof-ya'muzda kılalım."

"Maalesef Hünkârım, Ayasofya Camii niceden beri müzedur. Namaz kılmamıza ruhsat virmezler. Amma ki Yunus Emre Oratoryosu dinlemek istersen bilet alub vakti geldükte girebilür. Yahut, bu vakitlerde çağdaşlığın alâmet-i farikası sayılan Dokuzuncu Senfoniye dinleyüp çağdaşlaşuruz."

Fatih Sultan sert sert Ortanca Musahibinin yüzüne bakıyor:

"Anlaşılan kâfan eyice karışuktur Mabeyincibaşı, çünkü o didiklerin küffarcadır. Benim mülkümde bunlara yer yoktur."

"Hünkârım, sen öyle zannet, amma vakia şu ki mülkünü cambazhaneye, yetimhaneye ve dahi çetehaneye çevirdiler. Mülk mü kaldı be Hünkârım!"

Padişah bu defa dalgın dalgın bakıyor:

"Ayasofya camimiz müzedur deyu iftira urmaktasun? Bilmez misun kim, kıyamete kadar cami olarak tarafumuzdan

68

Yürek Seferi

vakfedilmiştir. Feth-i mübin-i mübarekin alemidir. Her ki-mesne bunu böyle bile."

Padişahla bakışıyoruz: Mutsuz görünüyor...

Ben de mutsuzum...

|||

Esmerden sarışın kumral çocuğun babası emniyette sorgulanıyor:

"İrkçi mısın peki?"

"Sizlerden biriyim. Sizlerden hiçbir farkım yok." "Biz ırkçı değiliz. Senin gibi düşünmeyenleri kesmek için örgüt kurduğunu biliyoruz."

"Allah göstermesin, ben kendi halinde bir yazarım. " "Ohooo... Biz çok yazar gördük: Sizin türden yazarlık eylemin bir parçası."

"Sürekli suçluyor, ama dinlemiyorsunuz."

"Bize istediklerimizi söylemezsen dinlemeyiz. Boşuna inkâr etme: Örgüt kurduğunu biliyoruz."

Bıkıyor:

"Öyleyse ispat edin..."

Karşısındaki sert sert bakarak dudak büküyor:

"Falakayı görünce nasılsa itiraf edersin."

Esmerden sarışın kumral çocuğun babası yalnızca gerçeği söylüyor, fakat dinlemiyorlar.

Suçluyorlar...

Kötü kötü bakıyorlar...

İşkence ediyorlar.

Yürek Seferi

69

Polianna 'yi bilirsiniz: Hani şu iyimser kız... Çocukluğunda her olayın iyi ve güzel taraflarını görürdü...

Ve hep mutlu olurdu...

Zamanla o da büyüdü...

Bir yere kadar da iyimserliğini korudu...

Ama en sonunda hayata küstü:

Çünkü, Polianna, aşırı iyimserlikten kötü yola düştü.

Bayezit Meydanı...

Okuma hakkımızı yeniden kazanmak için imza topluyoruz...

Hicranlarımız yüreklerimizde düğümlü: Yangın yerinin gülleri gibiyiz: Bitkin ve solgun...

Derdimizi anlamak şöyle dursun, dinlemek bile istemiyorlar.

Tutturdular "siyasal İslâm" diye, "irtica-mürteci" diye...

Oysa amacımız çok yalın, çok basit, çok açık: Biz inandığımız gibi yaşayarak okumak istiyoruz.

Yani derdimiz özetle yaşamak.

İnancımızla, ibadetimizle, kıyafetimizle birlikte yaşamak.

"Yine vakanüvisliğe oturmuşsun abla."

Bu bizim Süheyla'nın sesi. Süheyla Arap-Fars edebiyatı okuyor. Günlük tuttuğumdan haberi var. Böyle sık sık takılır.

"Ne yapayım. Geçmişe belge hazırlıyorum. Eminim gelecek nesiller şu yazdıklarımı okuyunca, hayretler içinde kalacaklar ve bugün bize zulmedenleri vicdanlarında mahkûm edecekler."

Süheyla tatlı tatlı gülümsüyor...

vı

Yürek Seferi

Süheyla'nın gülümseyen yüzü yorgun: Kızcağz imza kâğıdını elden ele dolaştırmaktan belli ki yorulmuş. Yanakları pençe pençe kırmızı. Alnında sabah şebnemleri kadar taze ter damlacıkları.

Kâğıt tomarını biraz da ben dolaştırmalıyım. "Ver... Ohooo, adamakıllı doldurmuşsun, bravo!"
"Bazı vatandaşlar korkup kaçıyor. Öte yandan turistler bizi dinliyor. Derdimizi anlatınca hayretler içinde kalıp imza veriyorlar."

"Onların ülkesinde böyle şeyler olmaz."

"Bir gün bizim ülkemizde de olmayacak. Sabır."

Dudaklarında hülyalı bir gülümseme: Belli ki söylediklerine inanıyordu.

İmza toplamak için meydana çıktım...

İlk imzayı yaşlı bir hacı amca atıyor. İkincisini bıyıkları henüz çıkmış kırmızı yüzlü bir genç.

Sonra tanımadığım bir sürü insan...

İş uzadıkça yüzlere tek tek bakmaktan usandım: Sadece ellerine bakıyordum artık. Ellerinden yüzlerini kestirmeye çalışıyordum.

Damarları morarmış, üzeri kahverengi beneklerle dolmuş uzun tırnaklı bir el uzandı...

Kalemi aldı.. *

Sonra birden bir şey hatırlamış gibi yere çalıyor.

Az daha kâğıdı yırtıyordu. Zor kurtardım.

Yüzüne baktım: Aşırı boyalı pürtük pürtük bir yüz, boya ile sarartılmış seyrek saçlar, alt kısımlarından torbacıklar sarkan takma kirpikli gözler, iki kat zincire vurulmuş sarkık bir boyun ve kızıla boyalı dudaklar...

Yetmişini geçkin bir kadın. Geçen günkü toplantıda bize sal-

Yürek Seferi

71

dıran kadının ikizi gibi. Onun kadar boyalı ve onun kadar kin-kindar...

içimden boyalı surata bir tokat aşketmek geliyor. Eminim bu beni çok rahatlatıacaktı... Fakat yapmadım. Sadece acıyarak baktım. Ona bakarken gözlerim hemen arkasında duran genç kıza takıldı: Gülümsedim. Bakışlarımla sarmaladım onu...

Savruk giyinmişti, ama görünüşe göre hükmetmemek gerektiğini bilecek yaştayım. Bizim insanlarımız arasında bütünüyle dejenere olanlar çok az. Görüntü ne olursa olsun çoğu içlerinde iman parıltısı taşıyor. Hele gençler hele. Öyle sorumsuz, başıboş davranışlarına bakmayın; biraz yoklarsanız çaresizlikte çırpındıklarını, boşlukta kendilerini aradıklarını görürsünüz.

Palavra atmıyorum: Tecrübelerimi konuşturuyorum. Çünkü üç yıl öncesine kadar ben de onlardan biriydim. Elimden tut-masalardı hâlâ onlardan biri olacaktım...

Sevgiyle değil de tehditle yaklaşıları yanlışı sürdürcektim...

Hiçbir yasak, hiçbir tehdit ve hiçbir kanun umurumda değildi...

Kendimi en çok terk edilmiş saydığım bir anda uzanan sevgi eline tütündüm, küstüğüm hayatla tekrar barıştım. Önüme konan alternatiflerle tanıştım. Kendi dünyamın dışında da dünyalar ve çevremin dışında insanlar olduğunu gördüm.

Belki ayrı dünyaların insanlarıyız, ama aynı dünyayı paylaşıyoruz.

Bazen farklı kalıplarda, farklı kıyafetler içinde aynı şeyleri düşündüğümüz olur. Nitekim yaşlı kadının arkasında duran savruk giyimli genç kız da bana gülümsüyor. Gülümsemesiyle beni destekliyor, üstelik bazı örtülü hemcinslerimden daha büyük bir istekle kâğıdı imzalıyor.

72

Yürek Seferi

Gençlerle anlaşmak daha kolay sanki. Gözlerini öfkeyle bele-hmç soluyan yaşlı kadın gibi hoşgörüsüz değiller.

"Siz bilirsiniz" diyorum, yaşlı kadına, başka birine yöneldim.

"Bana sırtını dönemezsin!" diye arkamdan bağılıyor yaşlı kadın, "benim kim olduğumu biliyor musun sen?"

Hışımınla geri dönüyorum. Ama biraz bekleyip sakinleştikten sonra karşılık veriyorum:

"Hayır" diyorum sakın sakın, "kim olduğunuzu bilmiyorum, ayrıca kimliğinizle de hiç mi hiç ilgilenmiyorum."

"Ben bu memleketin ilk kadın doktorlarındanım" diye bağıyor tekrar.

Haydaa!

Yukarıda bahsettiğim toplantıda bize saldıran yaşlı bayan da ilk kadın avukatlardan olduğunu iddia etmişti.

İlk olunca ne oluyor ki?

Bu neden büyük bir imtiyaza dönüştü?

Sanki uzaya ilk ayak basan, ya da matbaayı bulan ilk...

"Bu ilklere ne oluyor böyle?"

Bu nesil nasıl bir nesil ki, düşüncelerinin alternatifiyle karşılaşınca cin çarpmışa dönüyor, bütün nezaket kurallarını unutup vahşice saldırıyorlar?

Din dendiğinde tüyleri neden diken diken oluyor?

Hemen "lâiklik", "devrimler", "modernlik", "çağdaşlık", "irtica" gibi resmi yorumuyla gerçeği farklı kavramlara sarılıyorlar...

Devletin ideolojik boyutunda var olan yasakların siperine çekilip hakaret yağdırıyorlar...

Karşılık verdiğiniz zaman sanki devletle cedelleşmiş konumuna düşüyorsunuz.

Çoğu açması bilgisizliklerinden, ya da gülünesi ideolojik sap-

Yürek Seferi

73

lantılarından ötürü kavramları birbirine karıştırıyor, kavram kargaşası içinde ikilemlere hapsolmuş kifayetsizliklerini size de bulaştırmaya çalışıyorlar...

Muhatabı dinleme korkusu içindeler. Ya doğruları keşfederlerse: Doğruları keşfetmekten ödleri kopuyor. Çünkü o takdirde alışageldikleri oyuncakları kırılacak!

Kendilerinden, kendi inançlarından ve düşüncelerinden emin olmadıkları çok belli oluyor...

Sıra tartışmaya gelmesin diye sürekli bağıyor, suçluyor, biraz zorlanır gibi olur olmaz da "vatan haini" damgasını vuruyorlar.

Birkaçıyla tartışmayı denedim, ama her seferinde hüsrana uğradım. Hiçbiri yüz yüze tartışmaya yanaşmadı. Sadece bağııp çığırarak tehditler savurdular.

Ben de gülüp geçtim...

İnancıma saldıranların zavallılığı karşısında inançlarım pekişti, kendime güvenim, dâvama bağlılığım arttı.

Zaten sakın tabiatlıyım, düşüncelerimden emin oldukça daha da sakinleştim.

Bu halim onları çıldırtıyor. Bağırmalarına, tehditlerine gülümseyerek mukabele ettikçe küplere biniyorlar.

İşin içine galiba biraz da nefsim karışıyor, onların çaresizlik içinde bağırmalarından keyif alıyorum.

Yaşlı kadın memleketin ilk doktorlarından olduğunu söyleyince, hiç istifimi bozmadım, etkilenmediğimi göstermek için de omuz silktim:

"İyi" dedim, "sizinle meslektaş sayılırız, çünkü ben de tıpta okuyorum."

Yaşlı bayan sanki hakarete uğramış gibi cıyak cıyak bağırmağa başladı:

"Asla! Asla sen benim meslektaşım olamazsın. Sen bir yobazsın! O mavi gözlü dâhiyi sevmiyorsun. Ben onun çocuğuyum."

74

Yürek Seferi

"Allah bağışlasın" diye karşılık verirken, bizi dikkatle dinleyen savruk giyimli genç kıza göz kırptım: "Bağırmanıza da hiç gerek yok, imzalamazsınız olur biter."

Ayağını öfkeyle yere vurdu, yaşlı kadın:

"Elbette imzalamayacağım! İrticacılara yardımcı olmam. Ben modern ve çağdaş bir Türk kadınıyım."

Tartışmayı uzatmakta bir mânâ yoktu. Yan verdim. İki, üç adım atmış atmamıştım ki, arkamdan hım hım çılgınlıklar koptu:

"Poliis! Yetişiiin! Bu Humeynici Atatürk'e hakaret ediyor."

Arkama döndüm. Tahmin ettiğim gibi az önce tartıştığım yaşlı, bayan doktor bağıyordu. Bağırdıkça da etrafı kalabalıklaş-yordu. Polislerle birlikte gazeteciler de gelmişti.

İnsan kalabalığından etrafımızda bir çember oluştu. Yaşlı bayan ve savruk giyimli genç kızla birlikte çemberin içinde kaldım. Kameralar şakır-şukur işlerken telâşsız görünmeye çalışıyordum...

Bu nasıl kin ya Rabbî! Durup dururken bir insana iftira attıran soysuzluğun mahiyeti beni iğrendiriyor. Kimseye hakaret etmediğimi söyledim, ama kalabalığın gürültüsünü aşamadım. Yaşlı bayan gibi bas bas bağırarak da gelmedi içimden.

"Bağırarak haksızlığın maskesidir" diye düşündüm.

Ben haklıyım. Haklı olduğumu Allah biliyor, ben biliyorum, savruk kız biliyor,*hattâ iftira yağdıran ihtiyar bayan da biliyor.

Bir an için ürktüğümü itiraf etmeliyim: Ama çabucak toparlandım. Bir mücadele veriyorum ve her türlü sonuca hazırım. Yapabileceğim başka bir şey de yok. Yaşlı bayan çoktan parmağını üstüme dikmiş, polislere ve gazetecilere beni gösteriyor.

Ne olur ne olmaz diyerek kâğıt tomarını arkadaşlarımdan birine kaydurdum. Kendimden önce mücadelemi düşünmem lâzım. Her ihtimale karşı tedbir almalıyım.

Meydan gürültüye boğuldu. Gazeteciler bıkana kadar film ve

Yürek Seferi

75

fotoğraf çektiler. Fotoğraflarımın altına neler yazılacağını bildi-diğim için kendimi sakınmadım. Bir suçlu gibi değil, haklı bir dâvanın alını açık mert bir eri olarak dimdik durdum, gülümseyerek poz vermeye çalıştım.

"Çekin bakalım."

Sonra kalabalıkta o savruk giyimli genç kızı aradım. Benim için bir ümit ışığıydı: Şahitliğe razı edebilsem iftira çok çok karakoldan dönecek, çabucak kurtulacaktım. Bir ara gözlerimiz karşılaştı. Bakışları ürkmüş ceylân bakışlarıydı. Yanına yürümek istedim, fakat başaramadım. İki polis önümü kesmişti. Uzun boylu, esmer yüzlü olanı sıkıntılı sıkıntılı kasketiyle oynarken, yine uzunca boylu, ama buğday benizli olanı, "Buyrun bayan, gidelim" diyordu.

"Hiçbir şey yapmadım" dedim o zaman, "yalan söylüyor."

"Lütfen güçlük çıkarmayın" dedi yalvarırcasına.

"Güçlük çıkarmıyorum, fakat bir şey yapmadım."

"Bunu karakolda konuşuruz."

Müdahale etmek isteyen arkadaşlarımı bakışlarımla yatıştırmaya çalıştım. Yine de birkaçı öne atılıp "Bizi de götürün!" diye bağırdılar.

Onları da götürdüler.

Dört genç kız loş, rutubetli, küçük bir odada nezarete alındık.

Dört duvar arasına girince dünya ile bütün bağlarımın koptuğunu hissettim. Şeyda ağlamaya başladı birden, hem de hıçkırarak. Sim sıkı sarıldım:

"Kurtulacağız" dedim, "ağlama."

Oysa benim de içimden ağlamak geliyor: Ama kendi halime değil, şu dünyanın haline...

Ağlamayı unutmuş bütün gözlere, sızlamayı unutmuş bütün vicdanlara bedel olarak...

76

Yürek Seferi

Yaşlı kadının ithamını unutamıyorum: Bana "Humeynici" demişti...

Bu yaftanın benden çok kendisine yakıştığını bir fark etse...
Mantık temelde aynı: İki taraf da insanları kendilerine bırakmayan bir yaklaşım içinde...
Gerekirse şiddet ve baskı uyguluyorlar: Zorla açmak, ya da zorla örtmek için.

|||

Esmerden sarışın kumral çocuğun babası demir parmaklıklara takılıp düşerek yaralanan güneşi arıyor... Güneş yok... Ay yok... Ruhu kap kara zindan.
Tepesindeki bin wathk ampul bile içinde büyüyen karanlığı aydınlatamıyor.
Yüreği zindan karası ruhuna saplanmış, tüm kanı içine akıyor.
Sürekli aynı soruların sorulmasından bıkkın: "Komünist örgüt kurduğunu inkâr mı ediyorsun?"

"Böyle bir şey yok, ben kendi halinde bir yazarım, şiddetten nefret ederim." *

"Ama kitaplarında fukara edebiyatı yapıyorsun. Bu komünistliktir."

"Ülkemde fakirle zengin arasında böylesine bir uçurum olmasaydı yazmazdım."

"Bak işte, komünist olduğunu itiraf ediyorsun. Ne demek ha, zenginmiş de fakirmiş de...
Bunlar her ülkede var be." "Her ülkenin yazarları da yazıyor zaten."

Yürek Seferi

77

"Sovyetler Birliği'nde zor yazarsın..."

"Ben bu ülkede yaşıyorum. Bu ülkenin insanları için yazıyorum."

"Hadi öt artık be, fitik etme insanı."

Yüzüne okkalı bir yumruk patlatıyor. Yazarın zaten yara bere içinde olan suratı kanıyor. Kan gömleğine damlıyor.

"Daha fazla uğraştırma bizi. Hadi öt artık! Komünist olduğunu, örgüt kurduğunu ve 1 Mayıs'ta Taksim'i kana bulayanları örgütlediğini itiraf et!"

Bir kâğıt koyuyor önüne:

"İmzala da şunu, sen de rahatla, ben de rahatlayayım."

Açık kalan tek gözünün bulanıklığında okumaya çalışıyor ki, ohooo: Gemilere sabotaj plânlamış, Kültür Sarayını yakmış, Taksim'deki kalabalığa ateş açmış... Her biri idamlık suç.

Oysa hiçbirisiyle en ufak bir ilgisi yok.

Okurken bir yumruk daha patlıyor yüzünde...

Sonra bir daha, bir daha...

Bayılıyor.

O yalnızca gerçeği söylüyor, fakat dinlemiyorlar.

Suçluyorlar...

Kötü kötü bakıyorlar...

İşkence ediyorlar.

||| Bir yerlerde bir telefon çalıyor...

Bir yerlerde telefonlar çalıyor, çalıyor, çalıyor... Hiç kimse açmıyor...

|||

78

Yürek Seferi

Ferhat Şirin'e sevdalı, Şirin Ferhat'a...

Fakat Şirin 'in babası inat mı, inat...

"Dağı del, suyu bul, kızı al" diyor.

Ferhat dağı deliyor...

Suyu bulup şehre getiriyor...

Sonra her konuta birer sayaç takıyor.

O kadar zengin oluyor ki, Şirin'den vazgeçiyor.

Meydan aynı meydan... Meydan Bayezit Meydanı... Nam-ı diğer Hürriyet Meydanı...

Hayallerim, umutlarım, duygularım, sevgilerim ve hüsrانlarım bu meydanda kaldı...
Yarını bilmem, ama bugün için meydanın en kayıp, en silik kişisiyim: Kimliksiz ve isimsiz...
Hafızamda tombul dalgalar, cıvık tortular, silik hayaller...
Meydanda iskeletler...
Hırçm, saldırgan, çğırtkan iskeletler...
Kimimiz sağcı, kimimiz solcuyuz; kimimiz de eh işte...
Her gün bir bahane ile kavgadayız...
Özde kurtardığımızı zannedip, sözde vatan kurtarıyoruz! Sağcılar:
"Komünistler Moskova'ya!" diye bağıyor. Silik ve soluk bir sloganın eşliğinde vatani
solcuların elinden kurtarıyorlar.
Yürek Seferi
79
Ya biz?
"Kahrolsun faşizm!" biçimindeki beylik sloganın abartılı havasında aynı heyecanı yaşıyoruz:
Vatan kurtarma heyecanını.
Herkes kendi aklınca vatan kurtarma derdinde...
Zaman zaman düşünüyorum: Acaba sağcımız solcumuzla hepimiz, karanlıklarda yazılan
senaryoların figüranı mıyız?
Üniversitelerin çoğu kapalı.
Etraf kin deryası...
Her gün silah sesleri, panzerler, çatışmalar...
Çığlıklar, inilti, küfürler...
Bazı günler onbeş, yirmi kişi ölüyor...
Hemen her gün bankalar, şirketler soyuluyor...
Bazı sendikalar işçileri meydanlara döküp polisle çatıştırıyor...
Tanınmış bir politikacı halkı tribünlerden sahaya inmeye çağırıyor.
Gencecik insanlar ölüyor...
Ölüyoruz!
Geleceğin Türkiye'si tüketiliyor...
Tükeniyoruz!
Çok yorgunum.
Bunalıyorum.
Ve bir gün elime tutuşturulan bıçağı yaşama güdüsüyle sallıyorum.
Üzerime kan sıçırıyor.
İki gömlek aynı anda kana bulanıyor.
|||
Meydan aynı meydan: Ben ise farklı bir ben... Ben: Yani herkes, ya da hiç kimse...
sn Yürek Seferi
Bazen her şey, bazen hiçbir şey...
Sizin gibi, hepiniz gibi...
Veya ne bileyim: Belki hiçbiriniz gibi.
Yıllar önce tutuklandığım meydanı ilk defa özgürce dolaşırken, garip duygular içindeyim:
Fakat kendimi hâlâ özgür hisse-dememek çok fena...
Hayaller yakamı bırakmıyor. Her an kendi kendimle hesaplaşmaktan bıktım. Her şeyi
yadırgamaktan sıkıldım. Gerçekte kim miyim?
Ben ömrünün en güzel yıllarını ideolojik saplantılarına kurban etmiş, yitik gençlerin
tamamıyım.
Ben herkesim, hepiniz!

Hem sağcı, hem solcu, ham dinsiz, hem dindar, hem kapitalist, hem komünist, hem demokrat, hem kemalist...

Herkes: Ama hiç kimse!

Ben sadece bir yorgunum.

Genç sayılırım, fakat yaşlı gibiyim...

Çok da yalnızım...

Ve hâlâ acılar içindeyim...

Yüzümde çektiğim acıların izi, saçlarımda beyazların özgürlüğü var.

Sabahtan beri ayaktaım. Bacaklarım ağrıyor...

Bayezit Meyd^'nı'ni belki yüz defa hırladım. Her turdan sonra aynı noktada durup kalabalığa baktım, kalabalıkta kendimi aradım: On bir senemi, ya da on bin: Bulamadım, yok...

Kalabalıklarda bile mapushane yalnızlığımı yaşıyorum...

Okyanusta bir damlacık, hattâ yığın yığın samanlıkta bir toz gibiyim: Öylesine kayıp, öylesine silik...

Biliyorum bu duyguyu aşmam, hatta aşmak bile yetmez; kafamdan çıkarıp atmam lâzım. Kendimi bir şekilde göstermek, varlığımı topluma kabul ettirmek zorundayım...

Yürek Seferi

81

Yoksa boğulacağım, tıkanıp bir yerlere yığılacağım!

İçime karanlıklar doluşuyor. İçime doluşan karanlıkları dışa vurmak isteyerek bağıriyorum:

"Ben geldim!"

Fakat sesim çıkmıyor. Ağzım Ali Baba'nım keşfettiği "Kırk Haramiler Mağarası" gibi açılıp kapanıyor:

"Açıl susam açıl!"

Açılıyor.

"Kapan susam kapan!"

Kapanıyor.

Kırk Haramilerin meşhur hazinesini bulmak için sessizce mağaraya giriyorum. Yürüyor, yürüyorum. Yorgunluktan ayaklarım ağrıyor, dizlerim bükülüyor. Fakat hazine hâlâ görünürlerde yok...

Belli ki tüm hazinelerimi cezaevinde yitirmişim!

İki hafta önce çıktım: Artık özgürüm.

Artık özgürüm de...

Yahu, şimdi ben ne yapacağım?

Hem zamandan koptum, hem de hayattan. Her şeye düşman kesildim. Hem bıkkın, hem yorgun, hem ürkek; aynı zamanda saldırganım.

Dile kolay: Onbir yılımı karakollar, mahkemeler ve cezaevinin rutubet kokan koşulları yuttu: Hayatın tadına varacak yaşta hayattan koparılıp iyice kimliksizleştirildim.

Şimdi anlıyorum ki ben üretmeyen, üretmediği için de yönetmeyen demokrasi ile sadece tüketen ideolojinin fırtınaya dönüşen ikliminde hazân yaprağı gibi savrulmuşum.

Cezaevinde kendimi unutturdular bana: Hem kendimi unutturdular, hem de inançlarımı. Hiçbir şey olarak dışarı çıktım...

Dışarı düştüm...

82

Yürek Seferi

Dışarı yıkıldım.

Artık ben dışarının içindeyim!

Gerçekten suçlu olup olmadığını bilmiyorum, fakat kendimi sürekli olarak suçlu hissediyorum.

Gerçekten suçlu olup olmadığımı bilmiyorum, çünkü o tanımadığım delikanlıyı bıçaklarken, itilip kakılmayı bıçakladığım hissi içimde öylesine yoğundu ki, ancak üstüm başım kana bulanınca, belki de kendim gibi gariban bir öğrenciyi öldürmek üzere olduğumu anlayabildim... Fakat iş işten geçmişti.

Yakalanmasaydım bile teslim olacaktım: Çünkü vicdanımda dayanılmaz acılar hissediyordum. Yakalandım.

Sonu gelmez duruşmalar, idam isteğiyle yargılamalar, insan ruhunu ürperten onlarca sahne... Kendimi, hayatını yaşayan biri olarak değil de, bir tiyatrodaki tanımadığı birinin hayatını oynayan acemi bir aktörü seyreden bir seyirci gibi hissediyordum.

İhtilâl mahkemelerinde önce idam aldım, ardından müebbede çevrildi...

Ceza indirimi, af, iyi hal, infaz derken sonuç: On bir senelik cezaevi hayatı...

"Hapishanede? taş kalır" diyen mahkûm arkadaşlarının hakkı varmış meğer.

"İşin püf noktası kendini astırmayacaksın. Astırmadın mı yırttın sayılır: Ya günün dolar çıkarsın, ya da affa uğrarsın."

Çıktık sonunda: Çıkar çıkmaz anladım ki, dışarıyı içerden beter bir kurt kapanı. İnsanlar hayatı yaşamaktan çok, oynuyorlar. Ben ise ne oynayabiliyorum, ne de yaşayabiliyorum.

Önümde yabancı bir dünya, yabancı insanlar; karanlık dipsiz bir kuyu...

Yürek Seferi

83

Arkamda cezaevi...

Alnımda ise kap kara bir cinayetin damgası... Şimdi ben ne olacağım?

İlk günlerde gerisin geri cezaevine dönmek istedim ya, oraya da artık dönemem. Cezaevine tekrar dönmem için yeni bir suç işlemem gerekiyor. Oysa değil suç işlemeye, parmağımı kımıldatmaya bile takatim yok. Üstelik de her şeyden ve herkesten korkuyorum.

Sözüm ona özgürüm, kimseden korkmamam lâzım...

Özgürlüğün tadını çıkarmalıyım.

Bu tür bir özgürlüğün tadı yok ki: Adı var, tadı yok...

Hürriyet, bana mahkûmiyet gibi geliyor. Fakat derdimi anlatacak birini bulamıyorum. Bilsen ne olacak? Güler geçer, çıldırdığımı düşünürler.

Mapushaneden çıktığına hayıflanana tek eski mahkûm benim herhalde.

Mahkûm arkadaşların cebime tikiştirdiği adresleri çıkarıp bakmadım bile. Önce yeni dünyama alışmalıyım, kendimi toparlamalıyım. Önce gözlerimin önündeki demir parmaklıklar çözülmeli, çevreme korkusuzca bakmayı öğrenmeliyim...

Sonra belki adresleri ararım.

Aslında resmen kaçıyorum. Dışardaki insanlarla yüz yüze gelmekten korkuyorum.

Korkmakta da haklıyım gibime geliyor. Henüz kendimi kendim bile kabullenememişken, kim beni kabul eder?

Yorgun, bezgin, yalnız, kişiliksiz birini kim ne yapsın?

On bir yıl özgür olacağım günü bekledim, ama cezaevinden çıktığımın ikinci haftasında hayata pes etmek üzereyim.

Her şey yabancı: Sanki bu şehri hiç görmemiş, insanlarla bir arada hiç bulunmamışım. Bu meydanı ilk defa görüyorum sanki, ilk defa bir kalabalığın arasına giriyorum.

84

Yürek Seferi

Garip bir duygu: Sanki kafama inen meçhul bir darbenin etkisiyle şoka girip on bir yıl uyuduktan sonra aynı yerde uyandım. Evet, belki de gerçekten böyle oldu.

Peki güneşi demir parmaklıkların arkasından öptüğüm on bir koca yıl ne olacak?

Ya özgür güneşleri hayal ederek direndiğim yıllar?

Ya cezaevinin kirli sarı duvarları arasında kalan gençliğim?

Cezaevinde zaman zaman öyle bir bunalma bunalır ki insan, hayal ile gerçek birbirine girer: Duvarlar taştan mı, çelikten mi, kestiremezsiniz...

Demir parmaklıklar pencerelere mi takılı, gözlerinize mi, yoksa ruhunuza mı, anlayamazsınız. Ne yana bakarsanız bakın demir parmaklıklarla tel örgüler keser ufkunuzu. Hayalleriniz sınırlanır, içinizdeki özgür düşünceler tel örgülere takılıp kan revan içinde kalırlar.

Avluda voltalanırken bile, gökyüzünü, gözlerinize sinmiş demir parmaklıkların arkasından seyredersiniz.

Caddeden bando sesi geliyor. Kimbilir hangi lisenin öğrencileri bando-mızıkayla yürüyor.

"Bugün kaç mayıs?"

Galiba on üç.

"On üç mayıs bayram mıydı?"

Mayıs... On üç mayıs... On dört... On beş... On sekiz... On dokuz...

"Hah, Gençlik ve Spor Bayramı! Provası olmalı. Liseliler On-dokuz Mayıs'a hazırlanıyor."

İlkokulumu hatırlıyorum: Bayramlarda öyle güzel şiir okurdum ki...

Kimbilir hangi yılın bir Ondokuz Mayıs'ında kürsüdeyim... Karşımda kaymakam, belediye başkanı, karakol komutanı, hakim, savcı, okul müdürleri, öğretmenler, herkes...

Yürek Seferi

85

Karşımda kalabalıklar...

Avaz avaz Ondokuz Mayıs şiiri okuyorum:

"Samsun'da o gün doğdu, Türk'ün eşsiz güneşi,

"Arasalar bulunmaz dünyada onun eşi;

"Bütün yurt inliyordu vatan gidiyor diye!

"O sanki Türk yurduna gökten geldi hediye.

"Samsun, Sivas demedi, bütün yurdu dolaştı,

"Türk'ün bu öz evladı vatanda kucaklaştı..."

Çocukluğumda her şey ne kadar kolay, ne kadar basit, ne kadar temiz ve masumdu...

Şimdi her şey ne kadar zor, karmaşık, kirli ve suçlu!

"Ah o eski şiirler! Bol bol vatan, bol bol Atam. Bir dizi Atam, bir dizi vatan. Bir hürriyet, bir cumhuriyet! Ne kadar kolay-mış..."

Hayret yahu! Çocukluğumu düşünürken ufkumu demir parmaklıklar kapatmıyor. Berrak, pırıl pırıl, sonsuz ufuklu bir dünya açılıyor önümde; rahat nefes alabiliyorum, daha da önemlisi rahatça düşünebiliyorum.

Bando-mızıkaya geçiş yapan liseliler ne kadar da neşeli. Cicileri içinde iki dirhem bir çekirdek; bandocularda ise padişah azameti var.

Lisede bandocu olmayı ben de çok istemiştim, ama boyum biraz kısa kaldığından yapmamışlardı. Ben de bol bol şiir ezberledim: Yirmiüç Nisanlarda, Yirmidokuz Ekimlerde, Ondokuz Mayıs'larında ve On Kasımlarda gümbür gümbür şiir okudum.

"Saat dokuzu beş geç,

"Atam Dolmabahçe'de,

"Gözlerini kapadı, "Bütün dünya ağladı... "Doktor doktor kalksana!

86

Yürek Seferi

"Lâmbaları yaksana!

"Atam elden gidiyor;

"Çaresine baksana."

Nasıl kızardım vaktinde kalkmayan, lâmbaları yakmayan, Ata'nın çaresine bakmayan doktora; çocuk aklımla nasıl hınçla-nırdım.

|||

Mapusluğun ilk yılı oyun gibiydi...

Hele ilk aylar, tamı tamına Zaloğlu Rüstem'i oynamakla geçmişti...

Solcuların hüküm sürdüğü koğuştaydım. Benden başka cinayetten tutuklu yoktu. Havam bu yüzden yerindeydi. Faşist köpeği nasıl bıçakladığımı ballandıra ballandıra anlatır, işleyip işlemediğim bile belirsiz, aşâğılık bir cinayeti süsler, püsler, abar-ta abarta macera filmine çevirirdim.

Mankeme günleri daha da eğlenceliydi. Tutuklular, son celseyi genellikle beraat kararı gibi görür, suçları ne olursa olsun saliverileceklerini düşünürlerdi.

Ama gün akşama kavuşup, tutuklulardan bazıları hüküm giyince, koğuş ölüm sessizliğine bürünürdü. Fakat çok sürmez, sabah erkenden faaliyete geçilir, temyize dilekçeler yazılırdı...

Ve yeniden ümitli bir bekleyiş başlardı.

ilk yıl, her duruşma gününü ipe çektim, duruşma sonunda saliverilmeyi ümitle bekledim...

Aylar yıllara aktıkça, ruhumdaki ümit şavkının şafağı attı: Korkunç bir boşlukta yapa yalnızlığa burundum.

Koğuşta zaman zaman ürkek kaplumbağalar gibi kendi içime büzülür, koğuştaki herkesi ateşin alevleri arasında bile gülen plâstik kuklalara benzetirdim. Plâstik eriyor, kuklalar gülüyordu. Toplum uzaktan seyrediyordu gülen kuklaların eriyip yok oluşunu.

Yürek Seferi

87

Kuklalar toplumla oynadıklarını sanıyorlardı...

Yoksa toplum mu kuklalarla oynuyordu?

Gün geldi, Zaloğlu Rüstemvari kahramanlık hikâyeleri bitti. Hikâyelerin bitmesiyle uydurulan masalların da tadı kaçtı: Koğuştaki herkese bir vicdan üşümesi geldi, bir ruh titremesi...

Mahkûmlar yataklarına büzülüp kendi yalnızlıklarında çözülmeye başladılar. Bazı bazı koğuşa öyle bir sessizlik çöküyor-du ki, koğuş toplu mezara dönüyordu.

Ve taze ümitler öyle bir karanlık kuyuya düşüyordu ki, kimsede sinir kalmıyordu. Böyle zamanlarda küçücük bir kıvılcım bile büyük infilâklara yol açabilirdi...

Nice can dostların gırtlak gırtlığa dövüşüğünü, birbirlerini öldürmeye kalkıştıklarını gördüm.

Tüm zamanlar kirli sarı duvarların arasına sıkıştı!

Kirli sarı duvarlar, kocaman değirmen taşları gibi zamanı öğüttü, un ufak etti. Sonra götürüp Samanyolu ile Çoban Yıldızının arasına serpiştirdi; yıldız oldular.

Cezaevinde yattığım dördüncü yılın sonunda zaman kavramını yitirdim.

Zaman kavramıyla birlikte sadakat, sevgi, bağlılık, dostluk, düşmanlık, nefret ve peşin hükümlerimi de yitirdim...

Biraz da bu havanın dışına çıkmak için kirli san duvarın iki karışma kurşun kalemle çizdiğim derme çatma resimde kendi özel dünyamı oluşturmaya çalıştım: Ufuksuz bir gökyüzü, ufuksuz gökyüzünde iki güneşle uçları birbirine değen iki yıldız. Ve içinde hayalî parıltıların yıkandığı sonsuz bir deniz...

Benim özel dünyam...

Güneşlerden biri anam, biri rahmetli babam... Yıldızlardan biri ben, öbürü o...

"O" kim?

88

Yürek Seferi

Hiç kimse...

Bilsem söylemez miyim?

Peki neden iki güneş?

Onu da bilmiyorum. Belki beynimdeki tüm karanlık noktaları aydınlatmaya tek güneşin yetmeyeceğini düşündüm, belki de bir türlü berraklaştıramadığım düşüncelerimin iki güneş tarafından berraklaştırılacağını umdum.

Kendimi kendime tanıtmak için pek de farkında olmadan kullandığım bir simge de olabilir güneşler; yalnızlığımı paylaşmaya çağırdığım ışıktan melekler de...

Yoksa parmaklıklardan yıllar boyu seyrettiğim bir tutamlık güneşe tepki olarak mı doğdular? İşin sırrını tam olarak kendim de bilmiyorum. Bildiğim şu ki, bütün hayallerim, umutlarım, hayal kırıklıklarım ve özlemlerim duvardaki kara kalem resimde saklıydı.

Ne çare onu bile çok gördüler: Gençliğimi, diriliğimi dört duvarın arasına hapsedenler, bir yolunu bulup hayallerimi de hapsettiler.

O sabah koğuşu boşalttılar. Tekrar içeri alındığımızda etraf kireç kokuyordu. Bütün duvarlar badanalanmış, ranzamın başucundaki kirli sarılığın iki karışma resmettiğim sırlı dünyamdan geriye hiçbir şey kalmamıştı.

Duvar koca bimboşluktan ibaretti...

Mahkûm yüreğime iki karışık hürriyeti bile çok görmüşler, sığınağımı yıkmışlardı. Kavruldum!

Akademi mezunu arkadaşım Hakan, kavrukluğuma koşup istediğim takdirde istediğim resmi yağlıboya ile yapabileceğini' söyledi, ama bu teklif, ruhuma sadece ağırlık verdi.

Ben başka dünyaları değil, kendi dünyamı istiyordum: Yıkılan dünyamı...

Yürek Sefen

89

Geceyi ağlayarak geçirdim. Kimbilir ne zaman yorgun düşüp uyuduğumda ise kâbuslar gördüm...

Karanlık bulutların arasında bir kahvehane...

El yordamıyla kahvehaneye giriyorum. İçerisi dışarıdan beter bir karanlıkta kayıp. Yürümeye çalışırken birden şimşekler çakıyor. Şimşeklerin ışığında bir iskelet görüyorum. Dövüşüyoruz. Bıçağı iskeletin böğrüne saplıyorum. Kan kokusu genzimi yakıyor. Sonra iskeletten bir el sarılıyor gırtlığıma, kalbim hızlı hızlı atarken soluğum daralıyor.

"Katil" diye hırlıyor iskelet, "alçak komünist!"

Gırtlığıma sarılan elin kendi elim olduğunu düşünüyorum nedense.

"Hayır" diye hırlıyorum "kimseyi öldürmek istemedim."

Annemi görüyorum:

"Bırak!" diye bağıyor annem, "elini kana bulama!"

Bir mezar açılıyor karanlığın ortasında, ateş küresinden... İçine bakıyorum, sonsuzluk: Ateş küresi, baktıkça derinleşip bilinmezlere ulaşıyor.

"Cehennem kapısı" diye geçiyor aklımdan, "galiba öldüm, cehennemdeyim."

Ölüp ölmediğimi kesin olarak bilmiyorum henüz, sadece tahmin yürütüyorum.

Arada bir annemin çığılığı yankılanıyor kulaklarımda:

"Öldürmeeee!"

Derin bir pişmanlık doluyor içime, haykırıyorum:

"Pişmanım!"

Sesimi dünyaya duyurmak ve pişmanlığımı affa döndürmek istiyorum, ama sesim çıkmıyor.

Soluğum daha beter daralıyor...

Güçlü eller sırtımdan itiyor, beni ateş küresinin içine yuvarlamak istiyorlar.

90

Yürek Seferi

Direnmeye çalışıyorum.

"Atla" diyecekler diye ödüm kopuyor, "gir cehenneme!" Müthiş bir korku ve panik içindeyim.

Akıbetimi birkaç dakika geciktirmek için plânlar yapıyorum... Fakat sırtımdan itenler

sabırsız... Daha fazla direnemiyorum... Ateş küresinin içine yuvarlanıyorum... Sesimin çıkmadığını bile bile çılgınlık atıyorum. Ateşe düşüyorum.

Kavrulmam gerekirken ıslanıyorum... Yanacakken üşüyorum nedense, titriyorum. Çağrıldığımı hayal meyal duyuyorum... Zorlayarak gözlerimi açıyorum. Başucumda bütün koğuş, tekmil mahkûm arkadaşlar...

"Neler saçmalıyorsun arkadaş, hadi toparla kendini, rahatla biraz."

Demir parmaklıklarda gecenin güne akan alacası, koğuştaki hâlâ insanın burnunu sızlatan kireç kokusu... Mapushane... Geceler boyu rüya, rüyalar boyu kâbus...

Dünya büyüdü^bir yalan, hayat koca bir boşluk, insan varla yok arası bir masal...

Kirli sarı duvarlar, artık görünmeyen güneşli resimlerin dışında, bütünüyle yabancı...

Gerçekte işleyip işlemediğimi bile bilmediğim, ama buna rağmen unutmaya çalıştığım cinayet yüreğime abanmış, tüm iskeletler vicdanımın gırtlığına sarılmış, çene kemiklerini çatırdata çatırdata suratıma haykırıyorlar:

"Katil!"

Yürek Seferi

91

Bazen on bir yılın ötelere hafızamda çözülüyor; unutmak, silip atmak istediğim dehşet tablosu, bütün vahşiliğiyle diriliyor, tekrar tekrar aynı dehşeti yaşıyorum.

"Parlatalım abe!"

Yanıbaşımda bir boyacı çocuk.

"İstemez."

Kimbilir kaçınıcı kez Bayezit Meydanını dolanıyorum...

Cezaevinde her şey ne kadar kolaydı. Her dakika disiplin. Her şey başkaları tarafından ayarlanmış. Şimdi güya özgürüm ya, her adımımı kendi plânım-programım doğrultusunda atmam gerekiyor...

Oysa ne bir plânım var, ne de programım.

Kafamda hiçbir şey yerli yerinde değil: Kafam karman çor-man...

Düşüncelerim dağınık, duygularım çözümsüz, davranışlarımın gerekçelerini bulmak en büyük işkence...

Hayır, hayata karşı duyduğum inancı bütünüyle yitirmedim henüz, olsa olsa uzun süren cezaevi hayatında hep aynı insanlarla karşılaşmaktan, aynı şeyleri yapmaktan ve aynı hikâyeleri tekrar tekrar dinlemekten doğan tedirginlikler var üstümde: Zamanla geçer, her şey tekrar yerli yerine oturur.

"Acaba?"

Kafatasımın içinde şeytan kuyruklu soru işaretleri...

Bitip tükenmez "acaba"lar:

Acaba insanlar neden var oldu?

Nasıl var oldu?

Acaba ölümden sonra hayat var mı?

Acaba insanın varlık sebebi kapitalizm ile sosyalizm arasına sıkışıp kavga etmekten mi ibaret?

Soruların çoğu cevapsız...

92

Yürek Seferi

Cevapsız sorular kafamı keşmekeşe çevirmiş: Yoklarla savaşıyorum.

Geleceğim yok...

Hedefim yok...

Hayat felsefem yok...

Dostum, arkadaşım yok...

Babam bile yok...

Anamın anlatabildiği kadarına dayalı yarım yamalak inancım ise delik deşik. Çoktan beri hiçbir şeyden emin değilim. Kimseye de güvenmiyorum.

Beynimde kurtlar dolanıyor...

Kurtlar beynimi kemiriyor...

Yalnız ve karamsarım.

Karamsar yalnızlığımı bir türlü içimden çıkarıp atamıyorum.

"Yahu mapushane buradan daha rahattı be!"

Hiç olmazsa kafam daha berrak, düşüncelerim daha net, isteklerim daha belirgindi. Şimdi yaşadıklarımın daha problemsiz bir hayat yaşıyordum içerde...

Bugün duyduğum korku tarifsiz. Yitip gideceğim endişesi bütün benliğimi kavlıyor. Kalbim hızlı hızlı çarpıyor:

Aval aval bakmıyorum: Hâlâ Bayezit Meydanımdayım. "Sabahtan beri bu meydanda ne arıyorum ben?" "Hiç..."

Belki yitirdiğim on bir yılı, belki de yarım kalan gençliğimi...

Gerçekten de ben burada "hiç"i arıyorum!

Mayıs ayının nadir sıcak günlerinden biri uzuyor. Gençliğimin son parçasına sarılır gibi yeşil pardösüme sarılıyorum...

Sonra soluğumun daralmasını sıcağa verip pardösüyü çıkarıyorum. Üst üste derin nefesler alıyorum...

Yürek Seferi

93

Hâlâ çok yorgunum.

Kendime acıyordum:

"Vah bana!"

Eski bir mahkûm, bir hiç: Başka hiçbir şey değil...

Bütün dünyaya küsüm...

Bütün dünyaya karşıyım...

Bütün dünyadan uzağım.

Güvensiz, korkak ve ürkeğim...

Hani hapishanedeki ataklık, gözüpeklik, hani eski ideolojik çatışmalarda gösterdiğim cesaretin kırıntıları?

O ben miydim sahi?

Şu kendi gölgesine sıkışmış, zaman ötesindeki hayallerde kişilik arayan sünepe mi?

Düşünmekten bunaldım...

Kafamdan geçenler ruhumu yaralamış, midemi bulandırmıştı.

Meydanın gözden en uzak köşesine sığınıp öğürdüm.

Bayezit camiinden ikinci ezanı okunuyor.

Midemin bulantısı birden geçti.

Gözlerim minarelerde dolaştı, ruhum uçtu, şerefelerden birine kondu.

Ellerimi yanaklarıma bastırdım:

"Allahüekber, Allahüekber..."

Çok çok dokuz, on yaşındayım.

Dedemin yanında cami avlusuna çakılmış, ellerimi tıpkı onun gibi yanaklarıma koymuş, onun arkasından tekrarlamaya başlamışım:

"Allahüekber, Allahüekber..."

Nereden gelmişlerse, iki jandarma, dedemi ite kaka götürü-vor.

94

Yürek Seferi

Yarım kalan ezanımı unutup anama haber vermeye koşuyorum...

"Vay başımıza gelenleer!" diye kıvrana kıvrana ağlıyor anam.

İki gün sonra eve dönen dedemin yüzü gözü şiş. Ayaklarının üstünde duramıyor, birini indirip birini kaldırıyor. Çorapları kan içinde...

Çoraplarını çıkarıp ayaklarını ılık suyla dolu bakır leğene soktuğunda gözlerimiz buluşuyor: "Niçin, dede?" diyorum, gözlerimle. "Ezan için, tosuncuğum" diyor, gözleriyle. Bu duyduğum ezan, o ezan mı yoksa?

Öyleyse dedemi neden ölesiye dövdüler de ayaklarının üstünde duramaz yaptılar? Bilmiyorum...

Minareden minareye baka kalmışım öylesine, şaşkın. Sanki dünya durdu, her şey bir anda değişti:

Yazıldığı günden beri komünist olan tüm roman kahramanları bir anda liberal oldular...

Kemal Tahir'in "Çalık Kerim"i doğruluktan ayrılmayacağına and içti...

Aziz Nesin'in meşhur "Muhafif Vatandaş"ı iktidar partisine girdi...

Yavuz Bahadıroğlu'nun "Sunguroğlu"su Nilüfer'le evlendi...

Sirano dö Börjerak şekilsiz burnuna estetik yaptırdı. Kılıç kullanmaktan, özellikle kılıç kullanırken balad uydurmaktan bıktığını söyleyerek hem silâhşörlüğe, hem de şairliğe tövbe edip Roksan'la evlendi.

Polianna aşırı hoşgörü ve iyimserlikten dolayı kötü yola düştü.

Yürek Seferi

95

Ferhat, Şirin'in sevdasıyla dağlan delip suyu Amasya'ya akıttı, ama o kadar meşhur ve zengin oldu ki, Şirin'i almaktan vazgeçti.

Jan Valjan kendisini mutlak dürüst ve iyiliksever olarak yazan Victor Hugo'ya söylene söylene hırsızlığa başladı...

Kara Şövalye, "parayla saadet olmaz" diyerek tüm hazinesini fakir fukaraya dağıttı...

Şanso Panza andavallılıklarına daha fazla dayanamadığı Don Kişot'u bir güzel patakladıktan sonra, köyüne döndü...

Hamlet kuru kafasını şunun bunun elinde izlemekten öylesine nefret etmeye başladı ki, sonunda tiyatroyu basıp aktörün elinden kuru kafasını kapıldığı gibi evine getirdi: Salonun duvarına çaktı.

Uç Salihşörler sonunda birbirine düştü: Kılıç kılıca geldiler. Yüzbaşı Dartanyan Protos'u, Atos Aramis'i öldürdü. Sonunda Atos'la Dartanyan kapıştılar. Herkes Atos'un kaybedeceğini düşünürken Dartanyan kaybetti. Kıvrana kıvrana öldü.

Üç Silahşörlerden geriye sadece Atos kaldı. Ama o da en iyi dostlarını kaybettiği için dünyada yapa yalnız kaldığını düşünüp kendi kılıcıyla intihar etti.

Kırmızı Şapkalı Kız, büyükannesine bir daha yemek götürmeye tövbe etti.

Tüm Kurnaz Kurtlar aç kaldı...

Tüm oburlar iştahtan kesildi...

Tüm kadınlar kendilerini oldukları gibi kabul etmeye başladığından, tüm estetik cerrahları iflâs etti, tüm güzellik salonları kapandı.

Bir anda her şey farklı bir boyuta geçti...

Ben de kalktım: Adımlarımı sürüyerek camiye doğruldum. Gözlerim hâlâ minarelerde geziniyor, kafamda karmaşık düşünceler kıvraniyor.

96

Yij'ek Seferi

Önümde bir masa, masanın üstünde imzalı kâğıtlar... Meydanda gencecik kızlar, ellerinde imzalı kâğıtlar... "Başörtülerimizle okuma hakkımızı kullanabilmemiz için yardım edin lütfen."

Küçük bir ikilemden sonra imzayı bastım: Herkes özgür olmalı...

Camiin avlusuna girdim.

Şadırvan, abdest alanlarla dolu. Üstünkörü şöyle bir baktım...

Bakışlarım birden bulandı. Dehşet içinde irkildim: Musluklardan birinin başında babam oturuyordu: Her zamanki gibi ceketini omuzlarına atmış, kollarını kurşunkalem inceliğinde akan sulara tutmuştu.

Uğuldayan kulaklarımda babamın sesini hissettim: "Aha böyle, kollarını dirseklerinin dört parmak yukarısına kadar yıkayacaksın."

Duygularım, düşüncelerim hafızamda tepe takla oldu, sevinmeyle dehşet arasında kala kaldım.

Kafamın içi tam keşmekeşti. Neden sonra paytak birkaç adım attım.

Yaklaştıkça dünyam karıştı...

Yaklaştıkça bulanık bakışlarımda karanlıklar oluştu...

"Baba!" diye fısıldadım, hıçkırık gibi.

Başım zonklıyor, bakışlarım daha kalın bir sis perdesinde daha koyu karanlıklara dalıyordu.

Galiba bayılıyordum.

Direklerden birine yaslandım. Gözlerimi sim sıkı kapattım. Bütün takatimi kullanarak ayakta kalmaya çalışıyorum. Fakat başaramıyorum. Dizlerim kendiliğinden bükülüyor...

Çöktüm. Koyu karanlıkta, babamı duyuyorum, ezan okuyor:

"Allahüekber, Allahüekber..."

Yürek Seferi

97

Babam değil, köydeki Oflu Hoca:

"Eşhedü en lailahe illallah... Eşhedü en lailahe illallah..."

Hayır, kendi sesim:

"Eşhedü enne Muhammeden Resulüllah... Eşhedü enne Mu-hammeden Resulüllah..."

Belki de toplumun sesi:

"Esselâtü hayrun minen nevm..."

Belli ki sabah ezanı. Az sonra annesi kalkacak, ocağı yakıp su ılıtacak ve babasına seslenecek:

"Hadi abdest suyun hazır."

Babası yatağına gelecek, saçlarını okşayarak konuşacak:

"Kalk bakalım oğulcuğum, namaz vakti."

Uyanık olduğu halde uyku taklidi yapacak, alnında babasının sımsıcak öpücüğünü hissedene kadar bekleyecek.

Sonrası, bir bıçak darbesi, bir kanlı gömlek ve koyu karanlıkta kıvranan iskeletler...

Sinir bozucu sesler çıkararak çalan telefonlar...

Ve ayak sesleri: Rap rap rap!

Sert bir komut:

"Süngü tak!"

Şırrak şırrak...

Bir komut daha:

"Uygun adıım aaarşşş!"

Postallar tüm meydanlarla birlikte Bayezit Meydanı'na da yürüyor:

Rap rap rap.

Alkış kıyamet: Şak şak şak...

Sonra sevinç çılgınlıkları:

İçimde soluk soluğa pişmanlık:

98

Yürek Seferi

"Aman Allah'ım!" Zindan.

Sonra yine alkış yine alkış: Şak şak şak.

Emir:

"Süngü tak!"

Alkış:

Şak şak şak.

Çıglıklar:

"Vatan kurtaran aslanlar, varoluuun!"

Tebrikler:

"Vatan size minnettardır!"

Teşekkürler:

"Vatanı siz kurtardınız."

|||

Tabi: Biz olmazsak siz başıbozukların hali yamandır!

Tam zamanında yetişip kurtarıveriyoruz vatani.

Artık şan bizim, şeref bizim, saltanat bizim.

Gazeteler de böyle yazıyor, netekim. Zaten başka türlü yazmaları mümkünsüz. Çünkü hepsi kontrol altında: Bu memlekette artık her nevi başıbozukluk...

"Yassah hemşerim!"

En sağlamından bir tankın üzerine çıkıp oradan herkeslere emir sallıyorum:

"Şunu şöyle, bunu böyle yapın!" diyorum. Havam yerinde. Her sözüm kanun.

İstediyimi çağırıp neyi nasıl yapması gerektiğini anlatıyorum: Hele bir yapmasın!

Canım sıkıldıkça emir veriyorum: "Birkaç bin kişi daha yakalayıp içeri atın!"

Yürek Seteri

99

Yakalayıp içeri atıyorlar.

Yine canım sıkılıyor, yine emrediyorum:

"Birkaç yüz kişi daha yakalayın!"

Yine yakalıyorlar.

Bu herkes benim gibi düşünüp benim gibi inanıp benim gibi yaşayana kadar sürecek. Ondan sonra sürmeyecek. Çünkü her şey düzelmiş olacak.

Evvela size gendi gendimi takdim edeyim: Ben Büyük Büyüğünüz...

Herkes, ya da hiç kimse...

Biraz resmi, biraz gayr-i resmi, biraz gazeteci, biraz sendikacı, biraz politikacı, biraz asker, biraz sivil, biraz iş adamı, biraz memur, biraz dürüst, biraz üçkâğıtçı...

Herkes yani...

Ben aynı zamanda her şeyim...

Önceleri hayatımı yazmak hevesinde değildim. Nasılsa tarih her bir şeyi yazacak derdim.

Sonra gendi gendime dedim ki, tarihe ışık sıkmak, yol göstermek lâzım.

Nihayet tarih de insan gibidir: İnsan karanlıkta yolunu bulabilir mi? Bulabilmez. O vakit bir çukura düşer, gendini sakatlar...

Ben böyle karanlıkta sakatlanmış çok tarihî insan gördüm.

İşte bu niyetle-tarihe yol göstermek niyetiyle-anı hatıralarımı sağlığımda kaleme almaya karar verdim.

Şimdi konuşur gibi yazmak moda: Eh ben de konuştuğum gibi yazacağım.

Dünyadaki bütün büyük adamların anı hatıratlarını yazdıklarını öğrenmiş olmam da bana cesaret verdi. Madem ki bilen de, bilmeyen de yazıyor, bari ben de yazayım dedik: Netekim ben de yazdık...

100

Yürek Seferi

Vatana millete hayırlı olsun!

Anılarımı kaleme alma esnasında bana yardımcı olanlara (bunlar genellikle kamu bankalarının yönetim kurullarında, yahut büyük holding patronlarının danışmanlığında başarılı görevler yapan emekli meslekdaşlarımla hemen hemen aynı durumdaki eski politikacılar oluyor) teşekkürü bir borç bilirim.

Ayriyeten yazdıklarımı okuma zahmetine katlanacak vatandaşlarıma (bu bizzat siz oluyorsunuz) da teşekkür ediyorum.

Bana kalırsa eli kalem tutan herkes yazmalı: Çünkü o vakit hakikat ortaoyunu ortaya çıkar. Sen yazmazsan, ben yazmazsak, onlar yazmazlarsa ne olur bu memleketin hali?

Tekmil memleket nadasa bırakılmış tarla gibi ham kalır. Tarlalar nadasa bırakılırsa ne yiyeceksin? Alimallah aç kalırsın.

Özellikle benim gibi Büyük-Büyükler anı hatıralarını yazmalı ve tarihe yol göstermeli ki, tarih yolsuz kalmasın!

Peki herkes yazmalı mı?

Tabi ki hayır: Herkes yazarsa kargaşa çıkar. Sadece benim gibi düşünenler, benim inandıklarımın inanılanlar ve giyindiklerimi giyinenler yazsa yeter. O zaman kargaşa çıkmaz.

Biliyorum, bazı ard niyetliler anılarımı yalnızca para kazanmak için yazdığımı söyleyecekler. İşin aslı esası böyle olmamakla beraber, böyle olsa ne lâzım gelir?

İnsanın par^ kazanması ayıp mıdır, günah mıdır, mekruh mudur?

Böyledir deyenlere sakın ola ki inanmayasınız, sevgili okuyucularım...

Zaten her şeye günah deyenler mürtecilerdir. Ben irticaya karşıyız. Zaten biraz da bu yüzden anı hatıralarımı yazıyoruz. Göreceksiniz onlarla, yani irticacılarla anı hatıralarımda bile mücadele edeceğim. Onlarla herkes mücadele etmeli. Sen yazmazsan, ben yazmazsak memleket irticacıların eline geçer. O vakit herkes çarşaf geyip sakal uzatır...

Yürek Seferi

101

Her sakallıyı baban zannetme derlerse de, sen her sakallıyı irticacı zannetme!

Çeneden sakallılar, bıyıksız sakallılar, bir de bakımsız sakallılar irticacı değildir.

Onlar ilericidir. Arada bir irtica sakallı ilericiler çıkmaz mı? Helbet çıkabilir. İşte o vakit işler karışır. Biz vakti zamanında bu işleri çok karıştırdık. İrticacı diye bazı ilerici-çağdaşçıları da yakalattık.

Niye yakalattık? Çünkü o kargaşada kimin ne olduğunu, kimin ne olmadığını refik etmek... tefrik etmek, yani ayırt etmek yani, zordu...

Adam sakallı mı sakallı. Mürteci diye asıyorsun, astıktan sonra bakıyorsun laik...

Gerisin geriye tornistan dönemezsin ki, asılmış asılmıştır diye mecburen sineye çekeceksin.

Biz de çok şeyi sineye çektik.

Adamı asmayıp beslemek de var tabi, amma israf oluyor. Anarşiyi beslersen memleketi kurtaramazsın.

Biz memleketi kurtardık. Herkes kurtardığımı biliyor. Amma niçün kurtardığımı bilmiyor...

Acaba ben bu vatani neyçün kurtardık?

Neyçün kurtarmayalım? Ben böyle günler için varız. Ben kurtarmazsak sen kurtarmasanız kim kurtaracak? Uzaydan uzaylılar gelip mi kurtaracaklar? Diyelim ki geldiler uzaydan, vatani kurtardılar; kurtardıkları vatanın makamını mevkiini sana bana verirler mi bakalım?

Vermezler. Kimse "Ben kurtardım, buyur sen otur" demez. Vatani kim kurtardıysa üstüne o oturur.

Bunlar oturacağına onlar otursun, kim oturursa otursun deyenler var. Olmaz böyle şey! Uzaylı adamla ben bir miyiz?

Başınızda uzaylı eciş bücüşlerim oturduğunu bir düşünün re-

102

Yürek Seferi

ca ederim. (Bu gibi düşünceler o zaman da selbestti, şimdi de selbesttir, yasaklanmamıştır.) Hepsi bir tarafa, başına fezalılan getirirsen AB'ne (Avropa Birliği diye okuyacaksın) nasıl gireceksin?

Şimdi bile Müslümansın diye Avrupa Birliği'ne almıyorlar. Bir de uzaylı olursan alırlar mı? Almazlar. "Bizler ayrı dünyaların insanlarıyız" deyerek hepten yan çizerler.

Bu durumda "Almazlarsa almasınlar" deyemezsin. Çünkü o almazsa, bu almazsa kim alacak? Alimallah evde kalırsın!

Demek ki biz, vatanı kurtarmak suretiyle, milleti de böyyük bir badireden kurtarmış olduk. En azından kahraman milletimizi kahraman olup olmadıkları bile meçhul uzaylıların eline teslim etmedik.

Etse miydik?

Ya adamlar... uzaylılar yani, lâikliği biliniyorlarsa? Ya lâik recim yerine başka bir recim uygulamaya kalkıştırlarsa, o vakit ne olacak?

Öyle ya, tanıımıyorsun ki herifleri! Sadece yukarlardan geldiklerini biliyorsun. Ne malûm yukarlarda şeriat kanunlarının hüküm sürmediği? Biliyorsunuz orası... o gökyüzü âhirete daha yakındır. Oradan aşşa şeriatı indirirlerse, halin ne olur?

O vakit zina etsen seni taşlayarak öldürürler.

Bunun adına da "recim" diyorlar. Amma ki bu bildiğiniz lâik recim değil. Zayıflama recimi de değil. Onlar ayrı recim, bu ayrı recim. Bir de şeytamrrecim var ki, bahsimizin dışında kalıyor.

"Recim" demek ne demek, ona da biraz bakalım...

Zina eden adamı veya kadını bele kadar kuma gömüyorsun. Başlıyorsun herkesle barabar taşlamaya. O vakit ölüyorsun. Acemistan'da ve Efganistan'da böyle oluyor.

Sindi bu recimin ne kadar eski bir recim olduğunu, neyçün günümüzde uygulanamayacağını da anlatayım:

Yürek Seferi

103

Kara kaplı kitap diyor ki: "Zina eden yakalanıp beline kadar kuma gömüldükten sonra taşlanacak!"

Dikkat edin! "Kuma gömülecek" diyor kitap, toprağa gömülecek demiyor. "Toprağa gömülecek" demediği için de, toprağa gömsen kitaba uygun olmuyor. Neyçün ki, toprağın kitapta yeri yok.

Peki, sahillerin talan edildiği bir zamanda kışla inşaatlarına bile zar zor kum bulurken, adam gömecek kumu nereden bulacağım? Sonra efendime söyleyim, bir metremikâp kumun kaç para olduğunu biliyor mu bu kitap? O vakitler eski vakitler: Arabistan'ın her yeri kum. Bunun için "kuma gömülecek" denmiş...

Amma ki sindi orada bile fazla kum yok. Her tarafı petrol için kazmışlar. Kalanını da Körfez Savaşları savurtturmuş. Amerikalılar çok bomba atmışlar oralara. Böylece ne olmuş oluyor? Kum bulunmaz olmuş oluyor. Tabiatıyla recim cezası da kalkmış oluyor.

Neye dayanarak bunu söylüyorsunuz? Şuna dayanarak söylüyorsunuz ki, bizim dinimizde zorlama yoktur: Zina edeni gömmeye, kum aramak için insanı diyar diyar gezmeye zorlayamazsın.

Fişeginiz yoksa tüfek atabilir misin? Atabilemezsin. Kumun yoksa da adamı gömemezsin. O vakit kitabına başka türlü uyduracaksın: Asacaksın! Bu recim daha medeni bir recim. Çünkü medeni yaşamızda adam asmak var, recim etmek yoktur.

Sonra şeriat hırsızın elini de kesiyor...

Her ne kadar "Şeriatın kestiği parmak acımaz" derlerse de sakın ola inanmayın, kesilen parmak değil, eldir: El kesilince acır. Gerçi yindi narkoz var, amma elimi niye kestireyim?

Sen olsan kestirir misin? Eminim sen de kestirmezsin. Neyçün kestirmiyorsun? Çünkü elin sana lâzım: Elin üstünde kimin eli var oynayacaksın. Ya da elinle bir şey çalacaksın... pardon,

Yürek Seferi

alacaksın yani... Veya elinle bir şey tutacaksın. Elin olmazsa bir şey tutamazsın. O vakit elini kestirmezsın...

Elini şeriate kestirmiyorsun diye dine karşı mı geliyorsun? Böyle şey olur mu? Elin dini başka, senin dinin başka.

Şimdi böyle yazdım ya, hemen başlarlar söylenmeye: "Medenî kanun kelle kesiyor, şeriat el kesiyor, bu da neler söylüyor?" diye.

Medenî yasa kelle kesiyorsa, boşuna mı kesiyor bakalım? Bize karşı gelerek suç işliyorsun: Mesela laik olmuyorsun. Ya da "laik olup olmayacağımı biraz düşüneyim" diyorsun... O bahane ile başka şeyler de düşünmeye başlıyorsun...

Sonra bir yolunu bulup düşündüklerini açıklamaya kalkışıyorsun.

İşte bu suç oluyor: Sen de düşünce suçlusu oluyorsun. Düşünce suçlusu olunca da tabii birazcık asılıyorsun.

Yoksa çaldı-çırdı, vatani-milleti söğüşledi-möğüşledi diye kimse asıldı mı bu cennet vatanda?

Bu cennet vatanda sadece düşünce adamlarıyla devlet adamları asılır...

Aslına bakarsanız asılmanın ekonomiye bir zararı yoktur. Amma el kesmenin herkese zararı var. Neden dersiniz, eli kesilen adam çalışamaz. O vakit dilenir. Bu millet elsiz-ayaksız dilencileri mi besleyecek? Gendini bile besleyemiyor netekim.

Bir de dört karı alma mevzusu var: Şeriat veriyor: Basıyorsun imam nikâhını, dört karın oluyor.

Olur mu böyle şey? Olmaz. Çünkü bakamazsm. Bu bahahlıkta dört karıya nasıl bakacaksın? Dört karıdan doğacak çocukların ne olacak? Netekim Doğu gezilerim esnasında böyle bir adamla karşılaştım. Dört defa evlenip tam kırk çocuk yapmış. Hangisi hangi karının bilmiyor. Sen hangi çocuk hangi anadan kanştı-rırsan, onlar da büyüyünce memleketi karıştırırlar. O vakit anarşi olur.

Yürek Seferi

Zaten medeni yasamız da tek kadın almayı öngörmüş. Peki, nikâh felan bastırmadan dört karı... kadın... hanım alınabilir mi?

Lâf aramızda, alan razı, satan razı ise kırk kan bile alınabilir. Bunda medeni yasamız açısından bir mahzur yoktur. Amma imam nikahıyla alınamaz, o yasaktır. Nikâhsız alırsa başka, ona biz karışmayız. Ne demiş büyük bir büyüğümüz: "Alan razı, satan razı, sen gendi işine bak."

Bir de dön İran'a bak...

Eskiden İran'a Acemistan, İranlıya da "Acemî" derlerdi. Hu-meyni isimli bir acemi başlanına geçti, mollalık oldu.

Mollalık olunca gencecik kızların başlarını zorla örttüler...

Gencecik delikanlılara zorla sakal uzattırdılar...

Adamın saçından sakalından sana ne be molla? Saçından sakalından utan!

Sonra Daltabanlar (Taliban mıydı?) Efganistan'ı işgal etti, onlar da milletin saçına, sakalına taktılar.

Anladınız mı bizim laikliğin kıymetini? Bizde laiklik olduğu için kimsenin saçma sakalına karışmazlar.

Kimsenin başını kolunu zorla örttürmezler.

Bu çağda böyle şey olur mu?

Kadının moda anlayışına ne karışıyorsun be molla?

İsteddiği gibi açsın, gezsın işte!

Kapatırsa o vakit açarsın tabii o başka; amma açıksa niye kapatıyorsun?

Koskoca mollasın, sana yakışıyor mu?

Onlar lâik olmadıkları için yapıyorlar işte, ne yapacaksın. Herif başka memlekette, asamıyorsun ki.

Türkiye'yi bunlardan kurtardık, amma ki aslında tüm dünyayı bunlardan kurtarmak lâzım.

106

Yürek Seferi

Belki bir gün o da olur: Şimdilik bizim vatanı kurtarmakla ye-tinelim.

Vatanı kurtarmak nereden mi aklımıza geldi?

Durup dururken gelmedi. Bu işe doğuştan kabiliyetliyim.

Ebem Fati Kadın gibi güvenilir kaynaklardan alınan bilgiye göre, ben bu kurtarıcılık işine doğar doğmaz başlamışım. .

Zaten televizyondan edindiğim kültür de Fati Kadın'ı doğruluyor: Televizyonda hayatlarını anlatan bütün meşhur şarkıcılar, şarkıcılığa doğar doğmaz başladıklarını söylüyorlar. Herkes "unga unga" deye kestirmeden ağlarken, bunlar "ingaaa, ingaa-aa" deye ağlamalarını iki elif miktarı uzatarak rast makamında icra ediyorlarmış.

Bana gelince: Doğduğumda bacaklarımı yukarı-aşağa oynatıyor, koşar gibi yapıyormuşum.

Rahmetli ebem Fati Kadın hayretle başını iki yana sallamış ve şöyle demiş:

"Bu çocuk tekin değil, sanki acele bir yerlere koşmaya çalışıyor."

Tabii vatanı kurtarmaya koşma eğitimi yaptığımı kestireme-miş. Ne de olsa cahil karı... kadın.

Vatanı kurtarmak esasen benim vazifemizdir...

Nerede kurtulmaya muhtaç bir vatan görsem, dayanmam koşarım.

Var mı kurtarılacak vatanınız, siz onu söyleyin?

Varsa, bir darbe de size! Amma bu iş şıp diye olmaz: Darbeyi yapmadan evvel, eyice olgunlaştırmak lâzım...

Neyçün "olgunlaştıracaksın" diyorum, çünkü olgunlaşmadan darbe yaparsanız o "ham darbe" olur, ham darbe olunca da "ham hum şaralop" diye alay ederler.

Zaten ham şeyin türküsü bile vardır:

Yürek Seteri

107

"Ham meyvayım kopardılar dalımdan" diye başlar. Niye olgunlaştırmak varken, ham darbe yapıp gendinizi dile destan edesiniz? Akıl var, mantık var.

Eyice olgunlaştırın. Eyice olgunlaştırırsanız gendiliğinden düşer de, belki darbe yapma zahmetine girmenize bile gerek kalmaz...

Netekim o meşhur tarihî elma da eyice olgunlaşıp gendiliğinden düştüydü!

Tarihe göre herifin biri bir elma ağacının altına uzanmış beklerken başına devlet kuşu konmuş... (yok, bu başka hikâye)

Buradaki herifin başına yalnızca bir elma düşüyor. Olgun Amasya elmalarından biri pat diye düşüyor başına...

Herif de bu tesadüf sayesinde yer çekimi anayasasını buluyor. (Görüyor musunuz gâvurdaki talihi? Aradığı anayasayı yattığı yerde buluveriyor. Oysa biz anayasa yapmak için ne kadar uğraştık.)

Bu tarihî olaydan da anlaşılacağı gibi, hem darbenin, hem de olgunlaşıp düşsün diye beklemenin tarihsel kökenleri var.

O iri ve sulu Amasya elması adamın başına düşünce ne oluyor? Başına bir "darbe" yemiş oluyor adam—Aceba darbeyi yedikten sonra elmayı da yiyor mu? Maalesef tarihler bundan bahsetmiyor—Ve bu darbenin şokuyla akli basma gelip ihtiyacı olan yer çekimi anayasasını buluyor. Gelin sözün burasında biz bir parça felsefe olayım... Demek ki o herif—hani başına elma düşen adam—tembelin biriymiş. Ağaca tırmanmaya üşendiği için altına yatıp elmanın beleştan ağzına düşmesini beklemiş. "Armut piş, ağzıma düş" misali...

Herif tembel, amma talihli: Netekim elma yanbaşma bile değil, pırt diye doğrudan başına düşüyor. Filozofçuluğu burada bırakıp esasa gelemim:

108

Yürek Seferi

Tarihî kural şu ki, olgunlaşan elma düşer. Tabii olgunsa armut da düşer. (Amma tarihte armut ağacının altına hiç kimse yatmadığı için o konu tarihe geçmemiştir. Ayriyeten bu sebeple armudun eyisi aylara kalmış, aylar nice armut yemiştir.)

Şimdi şu saplamama dikkat: Tarihteki tarihî elma bir kere düşer, her vakit düşmez. Onun tekrar düşmesini beklersiniz, çok beklersiniz.

Bir de darbede zamanlama önemlidir..

Misal: O tarihî herif—hani şu yerçekimi anayasasını bulan gâvur—eğer elma olgunlaşmadan elma ağacının altına yatsaydı o tarihî elma başına düşer miydi? Düşmezdi..

Peki, elma zamansız düşseydi, herifin tepesine çakılır mıydı? Çakılmazdı..

Demek elma ne vakit düşeceğini, adam ne vakit ağacın altına yatacağını bilmeli. Aksi halde yerçekimsiz kalır dünya âlem."

Diyeceksiniz ki, niye onca solcu genci zindana attınız, hattâ bazı solcuları da astınız?

Olabilir. O kargaşada herifin sağını solunu nereden bilelim? Amma genel sıralamayı bozmadık. İlk önce sağcılar astık (Bunlar Adnan Menderes ve arkadaşları oluyor). Arkadan solcuları astık (Bunlar da Deniz Gezmiş ve arkadaşları oluyor). Ortacılara dokunmadık.

Sindi de asılma sırası dincilerde. Bir yolunu bulursak dincileri de asacağız..

Gördüğünüz gibi her şey sıraylan: Sırası gelen asılır... Bunda kızacak, küsecek bir şey yok: Kimse sırayı bozmamalı.

|||

Esmerden sarışın kumral çocuğun babası demir parmaklıklara takılıp düşerek yaralanan güneşi arıyor... Güneş yok..

Yürek Seferi

109

Ay yok..

Ruhu kap kara zindan.

İyice tükenmiş, kıpırdamıyor. Ortada insandan eser yok, sadece bir insan enkazı var. Aynı ithamlara maruz: "İtiraf et!" Bilmiyor..

"Komünist olduğunu örgüt kurduğunu itiraf et!" Bilmiyor.

Yalnızca gerçeği söylüyor, fakat dinlemiyorlar. İnanmıyorlar..

Sadece suçluyor, sürekli suçluyorlar... Kötü kötü bakıyorlar... İşkence ediyorlar.

|||

Bir yerlerde bir telefon çalıyor... Bir yerlerde telefonlar çalıyor, çalıyor, çalıyor... Hiç kimse açmıyor..

110

Yürek Seferi

Ali Babacık Kırk Haramilerin parolasını kaptı...

Gitti mağaranın kapısına, serenat yaptı:

"Açıl susam açıl, açıl susam açıl!"

Kapı açıldı:

Ali Babacık mağaraya girdi.

Ne görsün: Her taraf tam takır, kuru bakır.

Hayretle ellerini iki yana açtı:

"Her şey bozuldu be!" diye yakındı:

"Masallar dahil her şey..."

Ben o...

Hani Bayezit Meydanında imza toplarken iftiraya uğrayıp göz altına alınan genç kız... Ben sen... Siz... Biz...

Hepimiz...

Kimliğini korum*â mücadelesi veren herkes! Dört arkadaşım ile kapatıldığım nezarethanedeyim.

Vakit geceyarısı: Nezarethane her yaştan ağzına kadar kadın dolu...

Çoğu sokak kadını: Basılmışlar... Kimisi hırsız, gaspçı, yankesici...

Birkaçı aile faciası, biri komşu kavgası, iki yaralama, bir darp...

Yürek Seferi

111

İçeriye her giren bizi görüp şok geçiriyor. Şokun arkasından yaman bir fiskos faslı başlıyor. Nihayet kısık kahkahalar patlıyor.

Kıyafetimizi savunma uğruna burada bulunduğumuza inanmıyorlar. Orta yaşlı, yırtık tavırlı hayat kadını çoktan bir senaryo uydurmuş, herkese anlatıyor:

"Bakmayın hanım hanımcık durduklarına, ne kaçın kurasıdır bunlar; sizin, bizim gibileri yan ceplerinden çıkarırlar. Baktılar ki şu halimizle hepimiz birbirimize benziyoruz, örtünüp fark attılar. Ee... böylelerini isteyen de az değil hani..."

Dokunduruların üstünde durmuyoruz. Durursak bela çıkacak.

Hoş gene çıktı ya...

Orta yaşlı, yırtık tavırlı hayat kadını boyalı dudaklarını gerip ağzını yayararak sırita sırita yaklaştı...

Ellerini beline koydu, iğrenç ağız yaymalarla çiğnediği çikleti suratımıza patlatarak yıldı: "Bari işler tıklarında mı güzellerim, söyleyin de biz de şu örtünme dümenine rapmalayahm."

Ardından alabildiğine şirret bir kahkaha patlattı. O gülünce diğerleri de güldü.

Sabırtaşım çatladı. Zorladığım halde kendimi kontrol edemedim...

Daha kahkahası bitmeden, tokadım, kadının kart suratında sakladı.

Kahkahalar dudaklarda aniden dondu: Nezarethane bir anda sümsükût oldu. Bundan sonrasını kestirememenin tedirginli-ğiyle ürken kadınlar karşı duvara doğru gerilediler. Ama şaşkınlık fazla uzun sürmedi. Orta yaşlı şirretin yüzünü uğuştura uğuştura:

112

Yürek Seferi

"Ne duruyorsunuz karılar, verelim derslerini, kim olduğumuzu gösterelim!" diye bağırmasıyla hareketlendiler.

Beş-altı kadın üzerimize gelmeye başladı.

Kavga kaçınılmazdı artık, belâ yaklaşıyordu.

Çoktan yaptığımı pişman olmuşum, ama iş işten geçmişti. Ürkek ceylan gibi dört genç kız ne yapabilirdik ki? Üstelik bugün yaşadıklarım ile birleşen açlık, gücümü tüketmişti. Dayak yemeden nöbetçilere sesimizi duyurmalydık.

Niyetimi hemen anlamış olacaklar ki, müthiş bir gürültü kopardılar. Bir ağızdan bağırarak küfrediyor, lanetler yağıdırıyorlardı.

içerden dışarıya yalnızca soluksuz bir uğultu taşıyordu.

Bu durumda imdat istemenin anlamı yoktu. Feryadım uğultunun içinde yiter giderdi. Onu da sıradan şirretliklerden biri zanneder, üzerinde durmazlardı. Sokak kadınlarının gürültüsüne polisler alışık olmalıydı. Bu arada biraz değişik bir sese önem vereceklerini sanmıyordum.

"Şimdi yandık" dedim.

"Ne yapacağız?" diye sordu Süheyla, "Bunlarla nasıl başa çıkacağız?"

"Bilmem. Artık olan oldu. Dövüşmekten başka çaremiz yok."

"Kavgadan nefret ediyorum."

"Bende..." |*<

Karşımıza geçmiş, gözlerini kırpmadan bize bakıyorlardı...

Niyetleri kötüydü...

Hele orta yaşlı şirretin görünüşü filmlerdeki cadıları andırıyordu.

Gözlerinde hayata karşı duyduğu kinle bize duyduğu kinin karmaşası vardı. Ellerini açıp kapatıyor, sinirden hem dudakları titriyor, hem de inadına sırtıyordu.

Yürek Seferi

113

Kapışmamız an meselesiydi...

Birden umulmadık bir şey oldu...

Geldiğinden beri köşeye sinip hiçbir şeye karışmayan, sadece durgun ve yosunlu bakışlarla bizi süzen mavi şapkalı kadın hızla kalktı. Aynı hızla aramıza girdi. İnsanı ürküten bir deli çılgılığı kopardı:

"Geri basın leeen!"

Galiba sesindeki tehditten çok, kaşla göz arasında çıkardığı bıçağın soğuk parıltısı etkili oldu: Kadınlar karşı duvara kadar gerileyip kaldılar.

"Oturun!" diye emretti mavi şapkalı kadın.

İtiraz etmeden oturdular.

Az önce öfke kuduruğu saldırganlar sanki bunlar değildi. Bir çocuk gibi ürkek ürkek önlerine bakıyor, seslerini çıkarmadan söyleneni yapıyorlardı.

İlk defa şirret görüntünün altındaki zavallılığı, garibanlığı, korkaklığı fark ettim...

Hallerine acıdım...

Kimbilir hangi meymenetsiz sille bunları çirkefe yuvarlamış-tı?

Kimbilir nasıl bir itelenmeyle çukura düşürülmüşlerdi?

Kimbilir belki de düşen her kadının arkasında vicdansız bir erkeğin duyarsızlığı vardı.

Acaba birinden birine, meselâ şu mavi şapkalı kadına yardım edemez miydim?

İşe teşekkürle başlamak istedim, fakat hiç ummadığım şekilde tepki gösterdi:

"Otur oturduğun yerde" diye çıkıştı, "belâ aramayın. Yardım etmek istediğimi de zannetmeyin. Ben sadece kendime yardım ediyorum. Çünkü buradan bir an önce kurtulmak istiyorum.

114

Yürek Seferi

Olay çıkarsa şahitlikti, sorgulamaydı uzar gider. Üstelik bize değil, size inanırlar. Namuslusunuz ya..."

Son cümleyi öyle bir tavırla söyledi ki, namus kavramıyla alay etmek istediğini anlamamak imkânsızdı.

İçimden onu da tokatlamak geldi, ama bir tokadın acı tecrübesini az önce yaşamıştım. Bir daha böyle bir şeye kalkışmak delilik olurdu.

Kendimi gülümsemeye zorladım.

Söylediklerine gerçekten inanıp inanmadığını anlamak için de gözlerinin içine baktım. Gözlerini gözlerimden kaçırdı. Kısa bir tereddütten sonra hızla sırtını döndü. Eski yerine çekilip çö-meldi. Söylediklerini gözlerinin yalanlamasından korkmuştu galiba.

Ümitlenmişim. Yanına yürüdüm:

"Oturabilir miyim?"

Dik dik baktı:

"Bana bulaşma da canın ne isterse yap."

Yanma çömeldim...

Uzun süre karşılıklı sustuk...

Arada bir gizli gizli bakıştık...

Ben kafamı toparlamaya çalışıyordum, o kimbilir neler düşünüyordu.

Gerçekten ona ulaşmak istiyordum. Bir ara gözlerimiz buluşunca gülümsedim:

"Nasılsınız?"

Sadece omuz silkti ve gözlerini yine kaçırdı. Ama bir anlık bakışmamızda öyle bir hüznü fark ettim ki gözlerinde, acı çığlıklar atıyordu.

"Size kendimi anlatmak istiyorum" dedim, "belki bana inanırsınız."

Yürek Seferi

115

"Ben herkese inanırım yavrum" diye cevap verdi başka tarafa bakarak, "inanmasaydım burada ne işim vardı?" İç çekti sonra:

"Önce nişanım olacak herife inandım. Kendimi kirletilmiş olarak köşeye fırlatılmış bulunca inanacağım başka birini aradım. Derken kendilerine güvenmemi, inanmamı isteyen öyle çok insan çıktı ki karşıma, isimlerini yazsam kitap olur."

Elini boşlukta sallayarak sustu. Bir acı gülüş yalpaladı dudaklarında:

"Uz atmaya ne hacet, sonunda kendime bile inanmamayı öğrendim. Sen de tuttun bana inan diyorsun. Başka kapıya kızım, bu kapıdan iş çıkmaz."

"Biz buraya sandığınız suçtan gelmiş değiliz ki..." Diğerlerine önem vermiyordum, ama nedense bu kadını inandırma ihtiyacındaydım.

"Biliyorum" deyince sırtımdan sanki ağır bir yük kalktı, ferahladığımı hissettim. "Sahi mi?"

"Biz insan sarrafıyız kızım. Bakma bunların söylediklerine, aslında hepsi gerçeği biliyor da, inadına bilmezden geliyorlar. Akılları sıra hayattan ve insanlardan intikam alıyorlar."

Konuşturmayı başarmıştım. Fazla üzerine gitmemem gerekiyordu. Başımızdan geçenleri anlatmaya başladım.

Anlatırken dikkatle yüzüne bakıyor, tekrar gözlerini yakalamaya çalışıyordum...

Otuzunu geçkin görünüyordu, ama yirmibeşinde ya var, ya yoktu. Diğerleri gibi boyanmamıştı. Tek fazlalığı başındaki mavi fötr şapka idi. Kenarına, sarıya boyanmış bir tüy ilıştirmişti. Belki bu yüzden görünüşü komikti.

İsrarlı bakışlarına rağmen bir kere bile başını kaldırmadı. Ben konuşurken o bıçağıyla tırnaklarını temizliyordu. Yine de yü-

116

Yürek Seferi

zündeki değişik ifadeleri yakalayabildim. Yüzünde hayret vardı: Değişik, meçhul dünyalar keşfeden insanın değişmez hayreti. İlgilenmez görünmekle birlikte ilgileniyordu. Bunu sözlerinden anladım:

"Arkadaşların benimle konuşmana bozuluyorlar, biliyor musun?" dedi.

Arkadaşlarıma baktım: Mavi şapkalı kadının gözlemi yerindeydi. Arkadaşlarım gözlerini bana dikmişler, "gel buraya" diyorlardı.

Duygularını anladım ve kısmen hak da verdim: Mavi şapkalı kadın gerçi bizi saldırıdan kurtarmıştı, ama bunun için teşekkür etmek yeterliydi. Sohbeta ne gerek vardı sanki? Bunlar kötü kadınlardı! Kadınlığın yüz karasıydılar. İlgilenmeye değmezdi.

Arkadaşlarıma durumu daha sonra izah etmeye karar vererek, gülümsedim:

"Haklısınız, ama sizinkiler de sizi yadırgıyor."

"Ne diyeyim, iki tarafın da hakkı var: Seninle konuşmam pek normal sayılmaz." Soluklandı ve birden boşaldı:

"Biliyor musun, ben fen fakültesinde üç yıl okudum." Pişmanlık duymuş gibi sustu. Sonra elini salladı umursamaz

bir tavırla:

"Boşveer! Hepsi milyonlarca yıl önceydi."

Konuyu değiştirdi:

"Adm ne demiştin?"

Söyledim...

"Ablamın adı" dedi, "çok sevdiğim bir isim."

"Ya seninki?"

"Benimki bende kalsın güzelim. Ama ille de öğrenmek istiyorsan herkesin bildiği adımı vereyim, takma olanını yani: Hicran. Bu ismi sevmiyorum. Ama halime tıpa tıp uyuyor."

Yürek Seferi

117

"Hicranda olduğunuzu mu söylemek istiyorsunuz?" Eski tavrına döndü, şirretleşip saldırganlaştı birden: "Söylemek istediğim kadarını söyledim kızım. Hadi şimdi bordamdan viyalan bakalım, alarga yap accık, soluk alayım." "Teşekkür etmek istiyorum..." "Tamam anladık. Ettin gitti. Bu iş de burada bitti. Hadi naş-la!"

Mavi fötr şapkasını sert bir hareketle başından çıkardı. Sırtını yarım dönüp kendi dünyasına çekildi. Sabaha kadar da hiç konuşmadı.

Geceyi uykusuz geçirdik. Doğrusu yirmidört saatlik açlığın üstüne çekilesi çile değildi, ama direncimizi kaybetmemeliydik.

Öğle üzeri mahkemeye çıkarıldık.

Kadına neden saldırmışız?

Saldırmamışız ki: Böyle böyle oldu.

Peki niçin imza topluyormuşuz?

Sevdiğimiz, tercih ettiğimiz kıyafetle okumak için.

Niye tercih ediyormuşuz?

İnancımız gereği.

Baş açık gezenler Müslüman değil miymiş?

Onları örtünmeye zorlayan yok ki...

İktidara gelirsek imiş, zorla örtermişiz?

Ne zamandan beri hukuk varsayımlar üzerine hüküm bina ediyor?

Üniversitenin kuralları varmış, tercih ettiğimiz kıyafet bu kurallara uymuyormuş.

Ama inançlar, yasal olmayan kurallara göre düzenlenemez

ki...

Açsak ne olurmuş ki? Mutlu olmayız.

118

Yürek Seferi

Gençmişiz, bu yaşta çarşafalara bürüneceğimize moda giysilerle ilgilenmeliymişiz...

İyi de bizim modamız bu: Üniversite modaya karışmamalı, modaya sadece modacılar karışır. Sonunda salıverildik.

Bayezit'e dönerken, yolum eski Yunanistan'daki bir site devlete düştü...

Kalabalık bir meydana girdim.

Bir adam kalabalığın ortasında durmuş, insan olmanın önemini anlatıyor:

"İnsan önemlidir dostlarım, insan olduğunuz için siz de önemlisiniz. İdarecileriniz başta olmak üzere herkes size önem vermek zorundadır. Makamı mevkii ne olursa olsun size önem vermeyene siz de önem vermeyiniz."

İnsanları düşünmeye çağırıyor:

"Düşünün dostlarım, kafanızı çatlatırcasına kendi mahiyetinizi düşünün!"

Ve soruyor:

"İnsan nedir? Siz kimsiniz?" Sesi elverdiği kadar bağılıyor:

"Siz özgür olmalısınız, insan özgür olmalı. Özgür olmalıyız ki her şeyi sorgulayabilelim, olayların nedenlerini araştırabilelim." Konuşması hoşuma gidiyor, gençten birine soruyorum: "Kim bu?"

"Sokrates" diyor küçümseyen ve yadırgayan bakışlarla yüzüme bakarak, "nasıl tanımazsınız?"

Sokrates ha! Hani şu meşhur Sokrates!

"Düşüncelerinden dolayı baldıran zehiri içmeye mahkûm edilen filozof."

Yürek Seferi

119

"Ne saçmalıyorsunuz?" diye soruyor.

"Hiç" diyorum, "anlattıkları fena değil ha!"

Kabarıyor:

"Ben onun öğrencisiyim."

Sokrates'le işte böyle tanıştım.

Tanışmaz olsaydım: Az sonra resmi elbiseler giymiş on adam gelip alıyorlar.

"Nereye götürüyorlar?" diye soruyorum genç adama.

"Gel" diyor...

Peşinden gidiyorum.

Büyük bir binadan içeri giriyoruz. Sokrates'i tekrar görüyorum. Yargılanıyor.

Zavallı Sokrates: Site devletinin tutucu yargıçları karşısında suçlu, fakat onurlu. Onurlu, ama çaresiz...

Soruyorlar:

"Niçin konuşuyorsun?"

Cevap:

"Konuşuyorum, çünkü ağzım ve dilim var. Bir de söyleyecek sözüm..."

"Ama yanlış şeyler söylüyorsun, gençliği yoldan çıkarıyorsun?"

"Kime göre yanlış? Gençliği yoldan çıkarmak o kadar kolaysa, siz neden yolda tutmuyorsunuz?"

"İnsan ölçüdür diyorsun, ölçü sitenin tanrılarıdır, demek ki sen tanrılarımızı tanımıyorsun?"

"Ben basmakalıp görüşlerin sorgulanmasını istiyorum. Farklı fikirler olabileceğini düşünüyorum." "Bunlar tehlikeli düşünceler." "Tehlikeye atılmaktan korkmuyorum."

120

Yürek Seferi

"Ölümden?"

"Gülerek giderim: Çünkü düşündüklerimi tartışmamaktan daha iyidir."

Sokrates'i baldıran zehiri içerek ölmeye mahkûm ediyorlar... içiyor ve onuruyla ölüyor... Ama hâlâ neden yaşıyor?

Onu hâlâ hatırladığım halde, ölüme mahkûm edenleri neden hatırlamıyorum?

|||

Bir yerlerde bir telefon çalıyor...

Bir yerlerde telefonlar çalıyor, çalıyor, çalıyor...

Hiç kimse açmıyor...

|||

Bayezit Meydanında sıra sıra sehpa... Sehpalarda sıra sıra ölümler...

Üzerlerinde beyaz gömlek: Boyunlarında idam fermanları... Sarıklı, cüppeli, kartal bakışlı gençten biri jandarmaların arasında yürüyor...

Sehpaların altından geçerken ben ürkiyorum, o ölümlere bakıyor...

Bakıp gülümsüyor: "Küllü nefsin..." diye mırıldandığını duyuyorum. »•

Taş binaya giriyoruz...

Hıçkırın ahşap merdivenleri ürküte ürküte üst kata çıkıyoruz...

Üzerinde "Daire-i Umur-u Askeriye" yazan kapıdan mahkeme salonuna giriyoruz. Divan-ı Harp kurulmuş. Reis Hurşit Paşa isimli biri... Azalar da paşa...

Yürek Seferi

121

Seyirciler de..

Hurşit Paşa, yeni üniformasıyla bugün göz kamaştırıyor... Hurşit Paşanın üniforması pırıl pırıl... Omuzunda ve kollarında apoletler... Göğsünde köstekler... Fesinin tepesi güneş figürlü... Duruşu ise "küçük dağlar öyle işte anlayın" dercesine. Yandı mı yandı bizim sarıklı genç: Bunlar sarıklı genci üniformalarının haşmetiyle öldürür.

Zaten Hurşit Paşa Divanından, idam dışında karar çıktığı da pek vaki değil!

Acıyarak sarıklı gence bakıyorum: O ne! Paşanın, paşaların, yıldızlı üniformaların karşısında son derece sade kılığı ve gençliğiyle ürkmesi lâzım... Fakat gülümsüyor...

Bu yıldızlı paşaların önünde ufalması lâzım: Fakat büyümüş! Oturduğu yerde kürsüdeki paşalardan daha paşa... O kadar paşa ki, herkesin gözlerini arayıp teey gözlerinin içine bakarken, herkes ondan gözlerini kaçırıyor. Onunla göz göze gelmekten sanki herkes korkuyor. Salona girer girmez havaya hakim olmuş, hakimiyetini arttırıyor.

Kimlik tespiti: "İsminiz, lâkabınız?" "İsmim Said. Lâkabım Bediüzzaman." "Ananızın adı?" "Nuriye." "Babanızın adı?" "Mirza. Sufi Mirza."

122

Yürek Seferi

"Nerede dünyaya geldiniz?"

"Hizan'm Nurs köyünde."

Ve ilk itham?

"Sen de şeriat istemişsin?"

İlk cevap:

"Şeriatın bir hakikatına, bin ruhum olsa fedaya hazırım."

Sual:

"İttihad-ı Muhammedi'ye dahil misin?"

Elcevap:

"Maaliftihar. En küçük efradmdamm. Fakat benim tarif ettiğim veçhile. O ittihaddan olmayan, dinsizlerden başka kimdir, bana gösterin."

Tehdit:

"Dikkatli konuş, meydandaki sehpaları unutma!"

Daima gülümsüyor:

"Haksız yere idam olunsam, iki şehit sevabı kazanırım."

"En azından hapislerde çürürsün!"

Cevap yıldırım gibi düşüyor mahkemeye:

"Hürriyeti böyle sözden ibaret bulunan gaddar bir hükümet zamanında en rahat yaşanabilecek yer hapishaneler olsa gerektir. Mazlumiyetle ölmek, zalimiyetle yaşamaktan daha hayırlıdır." *•

Herkes önüne bakıp susarken, Hurşit Paşa âdeta inliyor: "Dini siyasete âlet ettiğin doğru değil mi peki?" Elcevap: "Siyaseti dinsizliğe âlet eden bazı adamlar, kabahatlarını örtmek için başkalarını irtica ile ve dini siyasete âlet etmekle itham ederler."

"Mürteci olduğunu rapor ettiler. Bunu da inkâr mı edeceksin?"

Yürek Seferi

123

"Eğer meşrutiyet bir partinin istibdadından ibaret ise ve dine aykırı hareket ise, bütün dünya, cinler ve insanlar şahit olsun ki, ben mürteciyim."

Kükrüyor:

"Zalimler için yaşasın Cehennem!"

Onunla bütünleşip kükrüyorum:

"Zalimler için yaşasın Cehennem!"

Haykıra haykıra Roma'ya geçiyorum.

Tesadüfe bakın ki, orada da bir mahkeme var...

Engizisyon Mahkemesinde Galile Galileo yargılanıyor: Hani dünyanın döndüğünü söyleyen adam...

Dünyanın döndüğünü söylediği için tutucu Engizisyon hakimleri tarafından zorlanıyor:

"İnkâr et!"

"Neyi?" diye soruyor.

"Dünyanın döndüğünü."

"Fakat dönüyor."

İnanıldığını yaşamaya bırakmıyorlar:

"İnkâr etmezsen ölürsün."

Hayatla ölüm arasındaki çizgi belirsizleşiyor.

"Başını açmazsan yok olursun!"

Galileo ya inandığını inkâr edip yaşayacak, yahut inancında ısrar ederek ölecek.

Yaşamayı seçiyor:

"Eh edeyim bari, dünya dönmüyor."

Tutucu hakimler rahatlar, o kendi kendine mırıldanıyor:

"Dönmüyor derken de dönüyor."

Tuhaf: Galile Galileo'yu da hatırlıyorum...

Peki onu inandığını inkâra zorlayanlar kimdi?

124

Yürek Seferi

Kaç kişiydiler?

İsimleri neydi?

Hiçbirini duymadım.

Eminim şu Bayezit Meydanındaki kalabalık da duymamıştır.

Birazcık mutluyum: Çünkü hem serbestim, hem de karnım doydu.

Derler ya: Kul daralmadıkça Hızır yetişmez diye, yetişti işte. Yakın bir akrabamın suretinde gelip para verdi. Babacığım göndermiş. Babacığım ilk defa para gönderiyor; öylesine fakir ki...

İlk işim simit alıp iştahla yemek oldu. Biraz kendime geldim.

Ah babacığım, anneciğim: Benim güzellerim.

Fakat günün tek sürprizi bu değil...

İkinci sonrası mavi fötr şapkalı kız geldi: Nezarethanedeki kız; hani şu Hicran...

Gözlerime inanmadım. Yoksa benzeri miydi?

Uzun siyah bir etek giymiş, başını da gelişi güzel örtmüştü. Emin olmak için seslendim:

"Hicran!"

Benden tarafa döndü. Bakındı. El salladım. Nihayet gördü beni. Hızlı adımlarla yaklaştı.

Elimi uzattım: Ne bileyim, nezarethanedeki soğuk tavrını hatırlayınca, kucaklaşmak istemez diye düşünmüştüm. Elimi ıskalayıp sim sıkı sarıldı: Bütünleştik.

İkinci güneşi altında uzayan gölgelerimiz Bayezit Camimin minaresiyle bütünleşti.

Belli belirsiz gülümsedim... O da belli belirsiz gülümsedi. Niçin geldiğini sormadım bile...

Yürek Seferi

125

Bunu zaten ikimiz de biliyoruz.

Sevinçle hüznün arası meydana baktım. Yıkık bir genç dikkatimi çekti: Bir kenara büzülmüş öğürüyor... Ezan okunuyor...

Yıkık genç kalktı. Camiye doğruldu. Hicran'ı çektim. Yolunu kestik. İmza kâğıdını uzattım:

"Yardımcı olur musunuz?"

Parmaklıklar arkasından bakar gibi ürkek ürkek bakarken, gözlerindeki yalnızlığı okudum.

"İmzalayayım" dedi, imzaladı.

Arkasından bakarken tiyatro kostümüyle dolaşan üç erkekle bir kadın fark ettim:

"Bunlar tiyatro oyuncusu galiba" dedim Hicran'a, "yoksa tarihî bir film mi çevriliyor?"

Etrafta kamera yoktu. Öyleyse tiyatro oyuncularıydı. Tanıdık mı diye yaklaştım...

Ve apışıp kaldım: Erkeklerden biri Fatih Sultan Mehmed'e şaşılacak derecede benziyordu.

Galiba tiyatro makyajıyla sokağa çıkmışlardı. Giriş kapısında bir süre durdular: Kapıdaki polislerle tartıştılar. Sonra meydanın ortasına doğru yürüdüler. Yollarını kestim. İmza kâğıdını uzattım: "İmzalamak ister misiniz efendim?" Fatih'e benzeyen genç, yanındaki yaşlı adama döndü: "Bas mührü lala" dedi...

"Lala" dediği adam sağ elinin orta parmağındaki yüzüğü besmele ile kâğıda bastı... Basmasıyla kâğıttaki imzalar titredi...

126

Yürek Seferi

Mührü okumak istedim, ama okuyamadım: Yazı üniversitemizin kapısındaki yazıya benziyordu...

Aynı harflerden oluşmuştu...

Okuyamadım, fakat yüreğimde hissettim:

Mühürde, "Elfakir Zağanos" yazıyor.

Mühürdeki yazı büyüdü, uzadı, genişledi: Tüm meydanı ve meydandakileri kavrayıp uçurdu...

Çok çok yükseklerle çıktım: Çok çok yükseklerden aşağıdaki insanlara baktım: Görünmüyorlar...

İstanbul'a baktım: İstanbul da görünmüyor.

Bu yükseklikten bakınca aşağıda ne insan var, ne şehirler, ne de ülkeler: Yalnızca futbol topundan büyükçe mavi bir küre

var

var...

"Dünya bu!" diyorum içimden, "hepsi bu kadar." Bu yükseklikten şehirleri, ülkeleri, savaşları, kavgaları, çatışmaları, kinleri, nefretleri, göremiyorsunuz. Önemsemiyorsunuz da... Öyleyse?

Nedir bu şiddet, bu celâl, bu yalan-dolan? Dünya mavi mavi gülüyor. Bu yükseklikten bile dünyanın bir "kitab-ı kebir-i kâinat" olduğu belli oluyor. Tam karşısında açık duran koca kitabı gösteriyor: "O beni okuyor" diyor, övünçle. "Kur'an, kitab-ı kebir-i kâinatı okuyor." Bunu öğrenmek iyi geldi, yüreğimdeki daralma kalktı... O rehavet içinde dönüp dururken uzayda, birine çarptım: Trilyoner görünüşlü birine...

Elinde Samsonit çanta, sırtında Pierre Cardin elbise, başında Vakko şapka, ayaklarında Benetton ayakkabı, boynunda Versa-ge kravat...

Yürek Seferi

127

Ray-Ban marka gözlüklerinin koyu maviliğinde yüzüme bakıyor.

Birden tanıdım: Bizim köylü biri...

O da tanıdı beni:

"Meraba" dedi, "nasıl oldu bu iş?"

"Hangisi?" diye sordum.

"Uçma işi, baya da keyifli."

"Bilmem" dedim, "Bayezit meydanında imza toplarken oldu."

"Sahi ben de oradaydım, daireden çıkmış, eve gidiyordum."

"Yenge ne âlemde?" diye sordum, "ya çocuklar?"

"Bilmem" dedi dudaklarını büzerek, "epeydir görmüyorum."
"Nasıl olur, yoksa boşandı mı?"
"Eh, onun gibi bir şey! Biliyorsun köylü kızı, büyük şehre ayak uyduramadı."
"Vah vah, yazık oldu."
"Boşveer" diye uzattı, "herkes sonuçta kendi hayatını yaşar."

128

Yürek Seferi

Kırmızı Başlıklı Kız, yiyecek dolu sepeti koluna taktı...
Şöyle bir düşündükten sonra, sepeti bıraktı.
"Hayrola, sepeti niye bıraktın?" diye sordu, annesi.
"Çünkü artık bıktım" dedi, Kırmızı Başlıklı Kız;
"Her sabah aynı saatte kalkıyorum...
"Yiyecek sepetini alıyorum...
"Hep aynı ormandan geçiyorum...
"Hep aynı geri zekâlı kurtla karşılaşıyorum...
"Hep aynı aptal numarayı yutuyorum.
"Bıktım usandım artık!
"Bundan sonra bu işi yapmayacağım!
"Büyükanneme gitmeyeceğim!
"Ormandan geçmeyeceğim!
"Geri zekâlı kurtla bir daha asla konuşmayacağım...
"Büyükanneme ne kadar benzediğini bir daha asla söylemeyeceğim.
Kırmızı Başlıklı Kız derin, rahat bir nefes aldı:
"Oh be, dünya varmış!"

u Annesi garip garip bakarak ekledi:

"Dünya var da, galiba artık tersine dönüyor!"

İki seneden bu yana hayatımı adam gibi yaşamaya başladım...

Ondan öncesi kırk yamalı sefaletti.

Sadece iki yıldır doğru düzgün yiyor, doğru düzgün giyiniyorum. Devlet memurluğunda on beş yıl sürünmenin acısını çıkarıyorum sizin anlayacağınız.

Çantam Samsonit, elbisem en azından Pierre Cardin, şapkam Vakko, gözlüğüm Ray-Ban: Her şeyim marka...

Yürek Seferi

129

Ayrıca Jeep'e biniyor, villâda oturuyorum.

"Bu değirmenin suyu nereden geliyor?" diyeceksiniz: Valla bizim değirmen susuz. Anlayacağınız yel değirmeni...

Yani havadan geliyor.

On beş sene devlet memurluğu yaptıktan sonra talihim birden değişti...

Karnını zar zor doyuran bendeniz, Karun gibi oldum...

Tabii onun sayesinde...

Onu size anlatmama izin verin. "O kim?" diye de zinhar sormayın...

Çünkü o sizsiniz...

O herkeştir.

İzleyin.

|||

Memuriyet günlerim..

Dairedeyim...

Ellerimi başımın altına kenetlemiş, gözlerimi yummuş, uçuyorum...

Tam bizim köylü bir kızcağızla taşlaşmışken, biri dürtüyor:

"Kalk müdür geziyor."

O kadar huzurluyum ki, aldırmiyorum...

Tekrar dürtüyor:

"Toparlansana be, müdür geziyor dedim!"

Gözlerim kapalı. Onu görmüyor, sadece sesini duyuyorum:

"Beni rahat bırak" diye homurdaniyorum.

"Sen pek kaytarmayı beceremezsin, ama bugün sana bir haller oldu; yoksa uyuyor musun dostum?"

"Hayır, uçuyorum."

Kahkahası kulak zarımda patlıyor:

130

Yürek Şefe,

"Güpe gündüz içtin mi yani? Sen ha!" "Öyle değil, rüyamda uçuyorum." Tekrar dürtüklüyor:

"Diril hadi dellenme, müdür geziyor dedim. Kırk yılda bir iş üstünde uyuyorsun, yakalanırsan üzülürüm."

Kalkıyorum.

Ellerimi başımın altından çekip doğruluyorum...

Tamam bizim dairedeyim...

Oysa az önce ne güzel uçuyordum...

O genç kız, bizim köylü: Neydi yahu adı? Bak unutmuşum. Bu dairede kafa bırakmıyorlar ki...

Ne de güzel giyinmiştim. Gözlerimde Ray-Ban gözlük, sırtımda Pierre Cardin elbise... O kıyafeti ancak rüyada görürüm elbet.

Mesainin bitimine az kaldı. Buna rağmen içerisi hayli kalabalık. Hayret: Nasıl olduysa oldu, herkes harıl harıl çalışıyor. Ha sahi müdür bey geziyormuş, ondandır.

İçerisi çok sıcak: Âdeta fırın. Tıkış tıkış kalabalıkta vıcık vıcık terliyoruz.

Arkadaşlardan çoğu izinde. Bu yüzden dairede memur kıtlığı var. Mevcutlar da zaten doğru düzgün çalışmıyor. Sadece çalışır gibi yapıp göz boyuyorlar, vakit öldürüyorlar.

Ben kaytarma nedir bilmem. Arada bir dalarım, ama bilerek dalga geçmem.

Vatandaşların kuyrukta beklemesi oldum olası beni rahatsız eder. Homurdanmalarına ürkerim.

Ne bileyim biraz da galiba acırım hallerine, belki az biraz da korkarım.

"Sıradaki" diye seslendim tezgâhın arkasındaki kalabalığa. Ve bütünüyle işe daldım...

Yürek Seferi

131

Neden sonra başımı kaldırdığımda onunla göz göze geldim Onunla göz göze gelir gelmez, beynime şiddetli bir ağrı saplandı. Sersemledim.

Sersemlemem geçmeden midemde korkunç bir kasılma ve bulantı oldu.

Aynı anda kalbim yerinden kopacakmış gibi vurmaya başladı.

içimden bir şeylerin koptuğu, kopup karnımdan dışarıya fiş-kırdığı duygusuna kapıldım. Karnım yarılmış ve içim boşalmış gibi geldi bana. İçimin boşaldığı duygusu öylesine güçlüydü ki, ellerimi karnıma bastırışım.

Görünüşe göre kırkbeş-elli yaşlardaydı... İnsandan çok yorgun bir gorile benziyordu. Kolları uzun, bacakları kısa: Boynu öyle kaim ki, geniş omuzlarının üstünde incelenen kafasıyla birleşmiş, boyun nerede bitiyor, kafa nerede başlıyor belirsiz. Demir grisi saçları ön taraflarda dökülmüş, arka kısımlarda ise saçılacak kadar gür.

Uzun kollarını sallaya sallaya enine ve boyuna çok gelişmiş vücudunu salınarak yürürken bir yana devrilecek diye korkarsınız.

Suratı pütürlü, yer yer karaciğer renginde çillerle kaplı. Ak düşmüş kaşları bıyık kalınlığında, gözlerinde kalın çerçeveli kap kara bir gözlük.

Kıyafeti pahalı, ama zevksiz: Sirtında bej bir ceket, altında kahverengi bir pantolon. Dayanılmaz sıcağa rağmen kravat takmış, aynı kumaştan bir de mendil sokmuş ceketinin üst cebine. Ceketinin düğmeleri ilikli, belli ki resmiyetten ve ciddiyetten hoşlanıyor. (Ben de öyleyim, yaz-kış kravat takar, ceket giyerim; kravat sayesinde iki yakam biraraya gelir.) Hani ilk defa gördüğünüz birini yıllardan beri tanıdığımız his-

132

Yürek Seferi

sine kapılırsınız ya bazen, onu görür görmez böyle bir hisse ka-kapıldım. Hattâ daha ötesi: Yıllarımızı paylaşmışız gibi geldi bana.

Hafızamı yokladım: Hafızamın her köşesinde fotoğrafını buldum, ama nereden tanıdığımı bir türlü çıkaramadım.

"İnşaallah yanılıyorum" dedim içimden, çünkü böyle birisiyle tanışmanın, belâya düşme anlamı taşıdığına inanıyordum.

Ee, televizyon kültürü işte, bu kadar olur!

Bir yerlerde bir telefon çalıyor...

Bir yerlerde telefonlar çalıyor, çalıyor, çalıyor...

Hiç kimse açmıyor...

"Açsanıza be, miskinler!" diye bağırdım ortaya.

On beş yıllık memuriyet tecrübeme dayanarak şunu rahatlıkla söyleyebilirim ki, bu tiplerin çoğu içe kapanık, hımhım, güvensiz, ürkek; binde biri de saldırgan, pervasız ve şirret olur.

Ben ise oldum olası ürkek, güvensiz tiplerden hoşlanmam. Yeri geldiğinde yumruğunu masaya vuracak vatandaş isterim karşımda—yumruğunu vursa, görev başındaki memura hakarettten hemen içeri attırırım ya, o başka—Ayırıyeten saldırgan, şirret, insana işini öğretmeye kalkışacak kadar da pervasız tiplerden de hoşlanmam. Bu tiplerin her türlü beterdir...

Ya söylediğinizi anlamaz dönüp dönüp sorarlar, ya da sayıya sıraya girmeden'doğru masanıza gelip işleri görülene kadar başınızda dikilirler.

İşlerini bitirmeden şuradan şuraya gönderemezsiniz. İş takipçilerini canından bezdirici memur numaraları onlara sökmez...

Bütün hünerinizi kullansanız bile başınızdan savamazsınız. Hiçbir şey yapamamalar, tepenize dikilir mânâsız mânâsız gülerek sizi seyredeler.

Yürek Seferi

133

Sinirleriniz bozulur.

Çaresiz kalırsınız.

Tek çare bir an önce işini bitirip geldiği yere göndermektir. Bunu yapmak için, masaların arasında onun yerine kendiniz koşturmaya başlarsınız...

Bereket versin böyle dişli azmanlar nadirdir. Daireye seyrek düşerler.

Hem adama bakıyordum, hem de azmanların hangi sınıfından olduğunu kestirmeye çalışıyordum.

Tekrar göz göze geldik: Gülümsedi.

Karaciğer renginde çillerle kaplı yüzünde bembeyaz dişlerin parıldamasına şaşım. O şaşkınlık ânında azmana "buyurunuz" dedim.

İyi ki de demişim...

O da iyi ki buyurmuş.

Yoksa hâlâ bir devlet dairesinde derece hesabı yapan küçük memurlardan biriydim.

Adam velinimetim oldu, Zümrüd-ü Anka kuşum oldu...

Yanıma geldi. Böyle bir görüntünün altında nezaket kurallarının işlemeyeceğini beklerken, "lütfen" diye bir başladı konuşmaya, bir başladı ki, sormayın...
Sesi ney sesi gibi: Hem yumuşak, hem derinden hafif boğukça...
Fevkalâde etkileyici...

O gün çok etkilendiğimi itiraf edeyim.

Sesini duysanız bu azman vücuttan nasıl olup da böyle ahenkli bir ses çıktığına şaşarsınız. Konuşmuyor, sanki şiir okuyor adam... azman.

Oysa bu tipler her zaman kavga eder gibi konuşur.

Onları dinlediğiniz müddetçe beyninizde bir matkap iş-

134

Yürek Seferi

ler—Hani şu belediyelerin asfalt yollar kazmakta kullandıkları motorlu matkaplardan—
Beyninizin delik deşik olup kafatasını-za aktığını hissedersiniz.

Ama o, sesiyle de farklıydı.

Dedim ya, çok etkilendim. Yanıma oturtup çay ısmarladım. Bir yandan kayıp dosyasını ararken, kesik kesik de olsa dereden tepeden konuştuk.

Yarım saatte ahbap oluverdik...

Bir de hemşehrilik bağı girince devreye, kuzu sarmasına döndük.

Bu durumda akşam yemeğini birlikte yeme teklifini reddetmek kabalık olacaktı. Üstelik öyle dilinin ucuyla değil, ısrarla istiyordu.

Zaten yaz bekâriydim. Hanımla çocukları köye göndermiştim. Niyetim hem kafa dinlemek, hem de biraz para biriktirip kışa hazırlık yapmaktı.

Geçen kış düştüğüm duruma bir daha düşmek istemiyordum.

Televizyonda gördüklerini almaya merak saran karımın yersiz ve gereksiz harcamaları yüzünden kömür alamamıştım. En soğuk günlerde çoluk çocuk titreştik.

O kış dersimi aldım. Kışlara Ağustos Böceği gibi değil, karınca gibi girmek gerektiğini öğrendim.

Bu sebeple bir kebabçıda karın doyurmak, epey zamandır hasret kaldığım bir lükstü.

Bu bakımdan, usulen birazcık nazlanmakla birlikte—ve tabii bunu rüşvet saymaması gerektiğini hatırlatıp bu konuda samimi teminatlar alarak—teklifini canıma minnet saydım.

Doğrusu birlikte yemek yeme teklifini kabul ederken, aklımdan köşedeki salaş kebabçı geçiyordu.

Yürek Seferi

135

Fakat öyle olmadı. Sokağa çıkar çıkmaz sağ elini kaldırıp parmağını şöyle bir şaklattı. Anında yanımıza siyah bir Mercedes yanaştı.

Şoför kapıyı açtı...

"Bin hadi" dedi benim şaşkınlığıma aldırmadan, "şanımıza lâayık bir mekâna gidelim."

Çekine çekine girdim, koltuğa iliştim...

"Rahatla" dedi...

Adam içimden geçenleri okuyordu.

Rahatlamaya çalışırken beş yıldızlı bir otelin önünde durduk.

Ben hâlâ etrafta salaş bir kebabçı arıyordum.

"Derdin ne?" diye sordu.

"Hiç" dedim.

Güldü.

Gülüşi ekşi içmiş insanların gergin yüz buruşturmasını andırıyordu. Ayıp olmasın diye üstelemedim.

Mercedesten indik. Koluma girip otelin kapısına doğru sürükledi.

Ufak tefek sayılıyım, o ise âdeta bir dev: İkimiz kol kola kim-bilir ne komik olmuşuz. Lorel ile Hardi ikilisini düşünüp için için güldüm.

Kapıda karşılandık...

İltifatlarla içeri buyur edildik...

Denize nazır bir masaya oturduk.

Garsonlar av kokusu almış kartallar gibi etrafımızda uçuşuyorlar.

Hepsi de onunla ilgileniyor, benim payıma ise boşluğa saplı bir bakış eşliğinde yalnızca garip bir tebessüm düşüyor.

Doğrusu tedirgin oldum.

136

Yürek Seferi

Korka korka bakındım...

Adamın biri pencere kenarına yaslanmış, "Kitab-ı Mukaddes" okuyor.

Gözlerimiz karşılaştı... Hafifçe gülümsedi.

Gülümsemesinde bir alaycılık yoktu, küçümseme de: Daha çok "Bu mağarada ne işin var?" diye sorar gibi bakıyordu. Karışık duygular yaşıyorum...

Biraz üzgün, biraz ürkek, ama galiba bir hayli de gururluyum.

Ürktüm, çünkü ilk defa beş yıldızlı bir otele ayak basıyorum.

Üzgünüm, zira böylesine şık bir mekânda, son derece şık bayların, bayanların arasında mütevazı memur kıyafetimin sefaleti iyice belirginleşiyor. Bakmamaya çalıştığım gözlerde "Bu paspalın aramızda ne işi var?" sorusunu görmekten korkuyorum.

Her şey o kadar lüks ki, burada, benim ikramiye ekli maaşımla bir akşam yemeği ya yenir, ya yenmez.

Her şeye rağmen gururlandığımı itiraf etmeliyim. Saygın birinin yanında bulunmak hoşuma gitti. Hayatımda belki ilk defa—tabîî daire dışında, yoksa daire içinde kral gibiydim—adam safına girmekten mutluluk duydum.

Paranın gücünü ilk defa o kadar yakından gördüm ve doğrusunu isterseniz fiayran oldum.

Yemeklerimizi o ısmarladı...

Bana kalsa sabaha kadar elime tutuşturulan yemek listesini okur, yine de hiçbir şey ısmarlayamazdım. Çünkü adını bildiğim tek bir yemek, tek bir tatlı yoktu... Ne adlarını biliyordum, ne tadlarını.

Garsonlar çekilince ekşi içmiş insanın yüz buruşturmasına benzeyen gülümsemesiyle sordu:

Yürek Seferi

137

"Sıkıldınız mı?"

"Eh" dedim, "böyle yerlere alışık değilim de..."

"Alışırırsınız."

Başımı iki yana sallayarak bunun imkânsızlığını anlatmak istedim.

"Yarınların neler getireceği bilinmez" dedi bu defa.

"Yarınlar mı" dedim alaycı bir tavırla, "hangi yarınlar? Memur milletinin yarını yoktur.

Hepimiz günübirlik yaşarız."

"Belki" dedi o garip gülümsemesiyle, "fakat bazı durumlar farklı olabilir."

"Ne gibi?" diye sormaktan kendimi alamadım, "mucize gibi mi?"

"Belki. Dünya mucizelerle doludur."

İnanamadım:

"Nasıl olacak bu?"

Çok ciddi, hatta resmî bir yüz ifadesiyle son derece komik bir şey söyledi:

"Ben sizin geleceğinizi temsil ediyorum."

İşte bu sözleri karşısında kendimi tutamayıp kahkahayı bastım. Kahkahama ürküp bakmınca göz hapsine alındığımı fark ettim. Lüks otelin lüks insanları,

"Bu pejmürdenin gülmeye ne hakkı var?" der gibi bakıyorlar.

Canım sıkıldı. O can sıkıntısı içinde çıkışır gibi sordum:

"Ne o, yoksa bana kaset mi yapacaksınız?"

"Hayır" dedi ciddiyetini koruyarak, "sizi transfer edeceğim."

İşte o zaman patladım:

"Yahu siz kimsiniz?"

Ani bir hareketle gözünden kara gözlükleri çıkardı. Gözleri yuvarlak, göz bebekleri iriydi...

138

Yürek Seferi

Ben bu gözleri tanıyorum...

Birden hatırladım: Neron! Roma'nın kundakçısı... "Ne... Neron!" diye kekeledim, izlediğim son filmdeki Ne-ron'a şaşılacak kadar benziyordu.

Ağzımdan kaçırır kaçırılmaz da pişman olup sustum, önüme baktım.

O ise bir kahkaha daha attı:

"Fazla televizyon izliyorsun" dedi, "ben senin can kurtaran simidinin, canını kurtaracağım."

"Nasıl olacak bu?"

"Görürsün."

Yine güldü.

Eminim ona ağlamak daha yakışırdı.

Yüzüne bakakaldım...

Yüzüne bakarken beynime yine o korkunç ağrı saplandı. Midem yine kasıldı, kusma hissi ağzıma kadar çıktı bu sefer. İçimde bir şeyler kopup dışarı fırladığı duygusunu tekrar yaşadım.

Suratım allak bullak olmalı ki, acıyarak sordu:

"Rahatsız mısınız?"

"Bir şeyim yok" diye cevap verdim, güçlkle.

"Şu halde konuşabiliriz. Sizin anlayacağınız... pardon, siz-li-bizli konuşmalardan nefret ederim, izin verirseniz senli-benli olalım."

"Peki. Nasıl isterseniz." Damdan düşer gibi teklifini yaptı: "Benimle çalışır mısınız?"

Az daha sandalyeden yuvarlanıyordum. Şaşkınlığıma kahkahayı bastı:

"Memuriyetten bir yılda kazandığını her ay maaş olarak vere-

Yürek Seferi

139

ceğim. Artı, yılda tam maaş hesabından dört ikramiye alacaksın. Yine artı, her yılın sonunda performans ikramiyesi..."

Azıcık düşündü. Yüzümü inceledi. Yüzümü fazla memnun bulmamış olacak ki, ekledi:

"Performans ikramiyesi dediğim yıllık toplam gelirin yüzde onu kadar. Nereden baksan şöyle böyle..."

Sözünü kestim:

"Anlıyorum."

Derece üzerinden zam hesaplan yapmaya alışık olduğum için anında hesaplamıştım.

Rahatlayıp arkasına yaslandı:

"E..? Ne diyorsun?"

Cevap yerine bir soru sordum:

"Ne iş yapacağım?"

"Aşağı yukarı şimdi yaptığını. Hesaplanma bakacaksın. Gerisini sonra söylerim."

Bu defa, iş teklif ettiği andan beri kafama takılan soruyu sordum:

"Benim için mi bugün daireye geldiniz?"

"Evet" derken ince kafasını salladı, "senin için. Adamlarım az bile anlatmışlar seni, herkes otururken çalışan kaç memuru var bu ülkenin? Ben prensip sahibiyim, yetişmiş elemanlarla çalışırım. Bu da genellikle devlet dairelerinde bulunur. Üstelik hemşehriyiz, öyle değil mi; senden iyisini nereden bulurum?"

Sözü bitince gevrek gevrek güldü.

Nedense gülüşü eskisi gibi ekşi içmiş insanın surat buruşturması gibi gelmiyordu.

Galiba onu sevmeye başlıyordum.

Elini salladı:

"Bu devlet, adam yetiştirmeyi biliyor da, doyurmasını bilmiyor."

140

Yürek Seferi

Ben de güldüm. Kader nerelere getirmişti. Yol ayrımında olduğumu anlıyordum da, kabul mü, yoksa red mi etmem gerektiğini kestiremiyordum.

||| Bir yerlerde bir telefon çalıyor...

Bir yerlerde telefonlar çalıyor, çalıyor, çalıyor... Hiç kimse açmıyor...

|||

"Cep telefonunuz çalıyor" diye uyardım saygılı olmaya çalışarak.

Çıkardı. Düğmesine bastı. Kulağına koydu:

"Hallo" dedi sertçe.

Oysa benimle konuşurken ne kadar yumuşaktı.

Şaşırdım...

"Teslim alın" diye emretti sesini alçaltarak, ama sertliğini hiç bozmadan, "yarısını ödeyin, gerisini ben hallederim."

Dinledi dinledi:

"Gösteririm asıl baba kimmiş?" dedi, kapattı.

Telefonu cebine koyarken yine gülümsedi:

"Kusura bakma gözüm" dedi yüzüme bakmadan, "iş, güç işte, olur olmaz insanı rahatsız ediyorlar. Zaten bu yüzden işi kıvıracak güvenilir adamlara ihtiyacım var. Sen o adamsın işte!" Kendimle ilgili çok ciddi bir karar almam gerekiyordu. Aksi gibi önemli kararlar almayı da hiç sevmezdim.

Biraz ıkındım sıkındım.

"Endişelenmene gerek yok" diye ekledi, "iş değiştirmenin insanı ne kadar tedirgin ettiğini bilirim. İstersen şimdi cevap verme. Sonra tekrar konuşuruz." "Kararımı bildirmek için sizi nerede bulacağım?"

Yürek Seferi

141

"Gerek yok, birkaç gün içinde seni buldurur, ya da bizzat burum."

Kısaca düşündüm: Bütünüyle kendi inisiyatifime kalsa belki teklifi reddederdim.

Ama ikide bir karım gözlerimin önüne geliyor, bitmez tükenmez istekleri beni yönlendiriyordu. Sonunda "ne olursa olsun" dercesine "peki" dedim.

Elimi hararetle sıktı:

"Aferin, kutlarım."

Vedalaşıp ayrılırken nedense kendimi kukla gibi hissettim.

Sanki iplerim insan azmanının pençelerindeydi. İpleri koparmak için ufaktan bir kasıldım, ama lüks otele sığmayan perişanlığım fazla kasılmama izin vermedi.

Teslim oldum.

Ev niyetine kullandığım kulübeye dönerken, beni nasıl bir hayatın beklediğini düşündüm.

Uzun süreden beri ilk defa gelecek hakkında plânlar yaptım.

Özel sektör tarafından özellikle seçildiğime göre, demek ki bazı meziyetlerim vardı. Yıllar yılı boş yere kürek çekmemiştim. Nihayet dürüstlüğümün mükâfatını görecektim.

"Dürüstlük karın doyurmuyor" diyenler—en başta karım—mahcup olacaktı.

Eve gelir gelmez karımı arayıp müjdeyi verdim.

Bir sürü soru sordu, ama çok sevindi. Nihayet hayatı öğrenmeye başladığımı söyledi.

Eh, inşaallah!

Karımla konuşmam bitince kanepeye uzanıp gözlerimi tavana diktim.

İnsan azmanı Neron, suratı tavana yapışmış, dudaklarında anlamsız bir sırıttıkla bana bakıyor.

142

Yürek Seferi

Gözlerimi kapadım. Fakat yine görüyorum. Gözlerim kapalı, ya da açık, fark etmiyor.

Görüyorum...

Neron'un tavandaki görüntüsü kanepeye eğiliyor. Uzun kollarını sarkıtıp belimden kavırıyor, tavana yapıştırıyor. Bağırarak istiyorum...

Mümkün değil. Sesim çıkmıyor. Yalnızca köpek gibi hırslayabiliyorum.

Beynime yine o korkunç ağrı saplanıyor... Midem yine kasılıyor. İçimde bir şeyler kopup dışarı fırladığı duygusunu tekrar yaşıyorum. Dolu dolu kusuyorum.

Neron'un üstü başı batıyor. Çok korkuyorum, ama o sadece gülümsüyor.

"Hadi senatoya gidiyoruz dostum" diyor, "o ihtiyarlara bir ders verme zamanı çoktan geldi artık."

Yüz kadar muhafızın ortasında Neron'la yan yana senatoya doğru yürüyoruz.

Neron durmadan konuşuyor:

"Bunlar, bu senatörler yani, bu gerzekler beni öldürecek. Bir sürü hastalıklı ihtiyarın ağız kokusunu daha fazla çekemem. Onlarla hesaplama vaktidir."

Teskin etmeye çalışıyordum, ama fırsat vermiyor ki, boyuna konuşuyor.

İşin kötüsü bağırarak konuştuğu için söylediklerini muhafızlar da duyuyor.

Uyarmak istiyorum, ne de olsa velinimetim sayılır:

"Sayın Neron..."

"Ne var!"

"Bu kadar bağırmasanız..."

Yürek Seferi

143

Daha felaket bağırılmaya başlıyor:

"Bağırırım! Ben kralım anlaşıldı mı? Senato filan istemiyorum. Tanrılar hepsini kahretsin!"

"Yavaş Sayın Neron."

Birden geldiğimiz istikamete dönüp tekrar saraya yöneliyor:

"Senatoyu boşver, tüm senatörlerin canı cehenneme: Hadi biz eve dönelim. Canım şarkı söylemek istiyor."

Engellemeye çalışıyorum:

"Babaların toplantısına katılmazsanız külünüzü savururlar" diyorum.

"Daha erken davranıp ben onların külünü savuracağım" diye kahkahalar atıyor.

Gözleri deli deli bakıyor, gülünce ekşi ayran içmiş de suratını buruşturmuş gibi oluyor.

"Ağlaması gülmesinden eminim daha güzeldir" diye düşünüyorum.

Neron'u ağlarken hiç görmediğimi hatırlıyorum birden.

"Krallar ağlamaz mı?" diye soruyorum kendime.

Herhalde ağlamazlar.

Saraya dönüyoruz.

Merdivenleri tırmanırken, deli deli suratıma bakarak soruyor:

"Haşhaş işi nasıl gidiyor?"

"İyi" diyorum şaşkın, "sayende iyi gidiyor."

"Bana kazık atmıyorsun ya!"

Korkudan titriyorum, Neron'un sağı solu belli olmaz.

"Acaba kazık attığımı öğrenmiş olabilir mi?" diye düşünüyorum.

"Ben..." diye kendimi savunmaya girişmişken, o bırakmıyor.

Elini omuzuma koyup var gücüyle öyle bir bastırma bastırıyor ki, sarayın tavanı başıma çöktü sanıyorum.

144

Yürek Seferi

"Sana bir şey söyleyim mi dostum? Sakın, sakın ha bana karşı dürüstlükten ayrılma! Seni bataktan aldığımı biliyorsun, tekrar batağa fırlatsam yatar, kalkar dua edersin. Bana ihaneti aklından geçirirsen seni öyle bir cehennem ateşine atarım ki, ömrün oldukça yanar da bir türlü pişemezsin." Tırtıllı bir kahkaha attıktan sonra konuşmasını sürdürüyor: "Ne gözü doymaz adammışsın be! Sıfırdan başlayıp iki sene içinde dünyanın servetini yaptın. Genç yaşında trilyoner oldun, hâlâ daha fazlasını istiyorsun. Tanrılar gözünü doyursun."

Bir kahkaha daha attı. Hiçbir şey olmamış gibi koluma giriyor:

"Ama birlikte iyi işler çevirdik ha: Ne de olsa hemşehriyiz." Odadan arpmı istiyor. Getiriyorlar.

"Terasa çıkalım" diyor, "hem Roma'yı seyrederek, hem de şarkı söyleriz."

Terasa çıkıyoruz. Oturuyor. Arp çalıp şarkı söylemeye başlıyor:

"Hey kocca Roma!

"Hey kahpe Romalılar!

"Hey, her şey!

"Ateş ruhunuzu yakarken ağlayın,

"Korkun, üzülmün, yalvarın.

"Bana yalvarın,

"Neron'a..."

Bana dönüyor birden:

"Sana da yalvarsınlar mı?" diye soruyor.

Cevap bulup veremiyorum.

Suskunluğuma da bir şarkı uyduruyor:

"Hey küsenler!

Yürek Seferi

145

"Hey susanlar!.

"Asanlar, kesenler!.

"Hey anasını satanlar!

"Dillerini yutanlar, hey:

"Ateş dilinizi yakmadan önce konuşun.

"Yalan söyleyin...

"Aldatın, kandırın.

"Yeter ki Neron'u güldürün."

Çalıp çalıp söylüyor...

Yoruluyor, ter içinde kalıyor.

Nihayet arpı kenara koyup terini siliyor.

"Bu işi çok seviyorum" diyor, patlak gözlerini devirerek, "ben sokak çalgıcısı olmalıymışım."

Biraz övüyorum Neron'u, keyfi iyice yerine geliyor.

Tam o sırada süslü bir adam beliriyor terasta. Yumruğunu göğsüne vurup selâm duruyor:

"Seni tüm kalbimle selâmlarım ulu Neron."

Neron adama dönüyor:

"Yapma be! Yahu kaç kere göğsünüzü davul gibi yumrukla-mayın dedim, dinlesenize. Aşırı darbeden ciğeriniz çürüyor. Ben nereden yeni asker bulup savaşağım be?"

"Ey yüce Neron, haberle geldim."

Neron ciddileşiyor:

"Getirdiğin haber iyi mi, kötü mü asker?" diye soruyor.

"Yoruma bağlı" diyor adam, "iyi de olabilir, kötü de."

Neron hafiften kızıyor:

"İyi ile kötüyü ayıramıyor musun be adam?"

Bu kavgaya ucundan kenarından bile bulaşmamak için ilgimi aşağıya veriyorum: Sokağa...

'''' ''''* '-~1

146

Yürek Seferi

Sokakta bilgin görünüşlü kel bir adam bir şeyler okuyor...

Askerler geliyor: Adamı yakalayıp götürüyorlar...

Zindana atıyorlar...

İşkence ediyorlar...

"Neron'u öldürmek istediğini itiraf et!"

"Ben bilginim" diyor adam, "kimseyi öldürmem."

"Roma'yı yakmak için hazırlandığını itiraf et!"

"Dedim ya bilginim ben, kundakçılık yapmam."

"Olsun sen gene de itiraf et."

Onu dinlemiyorlar...

Anlamak istemiyorlar.

Sadece suçluyor ve işkence ediyorlar...

||| Aşağıda işkence gören bilgin bağıyor, yukarıda Neron...

Neron'un çığlıkları işkence yapılan adamın çığlıklarını bastırıyor...

Ben duyuyorum, ama Neron duymuyor. Neron'un tek duyduğu, eminim, kendi sesi: "Ben sizi niçin besliyorum lan!" diye bas bas bağıyor. Terastan aşağıya tükürüyor...

Neron'un tükürüğü sokaktan geçen bir adamın kel başına geliyor...

Adam yukarı bakıyor...

Yumruğunu sallıyor...

Anında adamı tutuklayıp götürüyorlar.

Neron hâlâ bağıyor:

"Anlatsana be, kimsin, nasıl bir haber getirdin?"

Adam süklüm püklüm, kekeliyor:

"Efendim, bendeniz havaalanı görevlisiyim."

Yürek Seferi

147

"E ee..?"

"Az önce Roma Havaalanına inen Rus uçağından Apo çıktı, ne yapalım?" Neron tam çıldırıyor:

"Delirtme adamı lan! Hava bilmemnesi dediğin nedir? Rus dediğin ne anlama gelmektedir?"

Uçak ne? Apo kim?" Birden kendini yere atıyor:

"Her şey değişti, herkes değişti, neler olduğunu artık kestiremiyorum; hattâ artık konuşulanları bile anlayamıyorum. Lütfen anlayacağım dilden tekrarlar, neler oluyor?"

"Apo" dedim, diye tekrarlamaya başladı adam, "yani Abdullah Öcalan, şu PKK'nın başı, az önce Roma Havaalanına iniş yaptı. Rus uçağıyla gelmiş. Hani Suriye'de idi de, Türklerin bastırmasıyla Rusya Federasyonuna geçiydi ya... Gerçi komünistlerin ekseriyette olduğu Rus Parlamentosu Duma, Apo'ya sığınma hakkı tanıdı, ama Yeltsin'in başında bulunduğu hükümet, bu kararı tanımayıp Apo'yu bize postaladı. Siz imparatorsunuz, böyle bir durumda

ne yapılacağını herhalde bilirsiniz. Amma doğrusunu isterseniz şu an yerinizde olmak istemezdim."

Neron yalvaran gözlerle bana baktı:

"Ne diyor bu?"

Adamın söylediklerini üç aşağı, beş yukarı tekrarladım...

Düştü bayıldı...

Ayılmca da tuttu Roma'yi yaktı...

"Acaba" diyorum, "Neron'un kafayı üşütmesinde, bilmeyerek benim de bir katkım olmuş mu?

Roma ile bizim fakirhane de yandı ya, dağdaki bir mağaraya sığmıyorum...

O gece mağarada uyuyorum.

Vahşi hayvanların tıslamalıyla kahkahalar birbirine karışıyor.

Aşına olduğum bir ses:

148

Yürek Seferi

"Şimdi iyi misin arkadaş?" diye soruyor, "zengin olmak için değer miydi?"

Bilmiyorum ki...

O da kim?

Ses kimin sesi?

Bu ülkede beni kim yargılayabilir?

"Ben!"

"Sen de kimsin?"

"Ben senim. Senin dürüst tarafınım."

"Hadi ordan! Ben de kendimce dürüstüm. Adam müptelâ olmuş bir kere, içmezse duramıyor, ona mal satmakta ne kötülük var?"

"Defol, ölüm taciri!"

"Abartma canım. Herkes bir şekilde para kazanmak zorunda."

Timsahlar gülüyor.

"Para paradır!"

Kurtlar gülüyor.

Eroin, esrar, kokain, silâh, her şey...

Çakallar gülüyor.

Dinozorlar keyifle geziniyor içimde.

İçim titriyor. *'

Yer titriyor.

Yine kahkahalar...

Yine timsah tıslaması...

Bir bataktayım: Etrafımda yüzlerce, binlerce timsah...

Yüzlerce, binlerce köpek balığı...

Yüzlerce, binlerce telefon zili.

Kahkahalar...

Yürek Seferi

149

Timsahlar gülüyor. Dinozorlar... Yürek titremesi... Ve yer titremesi. Kendi sesim:

"Aman Allah'ım zelzele!" Karımın sesi: "Ne bağıırıyorsun be?" Soru:

"Zelzele olmadı mı?" Karımın klişe cevaplarından biri: "Olsa da kurtulsak!" Terden sırlı sıklamım. Karım ne zaman dönmüş?

Neler oluyor? Bu garip rüyalar ne? Bu uçmalar, dinozorlar, timsahlar filan... Korkuyorum...

Rüyalardan, hülyalardan kurtulmaya çalışıyorum: Sahiden uçtum mu acaba? "Daha neler, o bir rüya." Ya Neron olayı? "O da bir rüya canım." Esrar, eroin, kokain, silâh... Para para para... Ve korku... "Peki değdi mi bari?" Bilmiyorum ki... Şırl sıklamım ve üşüyorum.

150

Yürek Seferi

Çamaşır değişip yeniden uyumaya çalışırken, sert bir emir yankılanıyor beynimin içinde:

"Süğü tak!"

Süğüler takılıyor:

Şırrak... şırrak!

Ayak sesleri duyuyorum:

Rap rap rap...

Silâhlar patlıyor...

inilteler...

Bağrışmalar...

Çığlıklar...

Sonra yine aynı emir:

"Süğü tak!"

Yine: Şırrak... şırrak!

Ardından yoğun alkışlar:

Şak şak şak...

Nihayet sevinç çığlıkları:

"Kurtulduk!"

Uyuyamıyorum...

Hayır uyuyorum.

Uyanığım galiba: Elimde gazete kalakalmışım...

Gazeteye baRıyorum, fakat okuyamıyorum.

Ne hikmetse: Akşamdan sabaha okumayı unutmuşum.

Karımı uyandırıyorum:

"Yahu hanım, ben okur yazar olarak yatağa girmiştim, şimdi niye okuyamıyorum ki?"

Göz ucuyla gazeteye bakıyor:

"Alfabe değışti" diyor, "konuşuluyordu ya!"

Nerede konuşuluyordu ki, hiç duymamışım; böyle bir şeyi aklımın köşesinden bile geçirmemişim.

Yürek Seferi

151

"Tövbe! Ama bu Lâtin alfabesi? Yoksa biz?"

"Daha neler, öyle şey olur mu? Dinimiz aynı, ezanımız, Kur'an'ımız aynı; sadece alfabe değışti.

Yeni Türk harflerini kabul ettik..."

"Latineden Türk harfi!"

"Pekâlâ da olur. Olmazsa oldurulur. Olduruldu bile. Bundan böyle gazete mazete okumak istiyorsan yeni Türk harflerini öğrenmek zorundasın."

"Nasıl öğreneceğim ki?"

"Kolay. Millet mekteplerinden birine kaydını yaptı."

"Yaptıralım bakalım."

O gün millet mekteplerinden birine kaydımı yaptırıyorum.

|||

Cumbaya oturmuş sokağı gözlemekteyim...

Sokaktan tek tük yaylı arabalar geçiyor...

Birine bayıldım: Dört atın çektiği bir yaylı. Perdeleri sıkı sıkıya kapalı olduğu için içindekileri göremiyorum. Ama eminim saraylı hanımları taşıyor. Çünkü sadece hanımlar dolaşırken perdeler sim sıkı kapatılır. Hele bir açsınlar da görsünler; padişah efendimiz nasıl kızıyor. "Nadanlar, nâmahrem nedür bilmez misüz?" diye nasıl azarlıyor.

Çok heyecanlıyım...

Çünkü bugün mahalle mektebine başlıyorum...

Az sonra hocam, eski talebelerle birlikte gelip beni alacak. Maniler, marşlar söyleyerek mahalleyi dolaştıktan sonra taş mektebe gideceğiz.

Neler neler öğreneceğim, neler neler?

İşte geliyor!

"Dur, heyecanlanma evlâdım."

152

Yürek Seferi

Haminnem acele ile fesimi başıma koyuyor. Anneciğimin özenle diktiği çantayı çaprazlama boynuma asıyor.

Haminnem ve annemle birlikte kapıya çıkıyoruz.

Babam burada olsa eminim o da bizimle kapıya çıkardı, ama babam kalemde memur; az önce işine gitti.

Fesim başıma büyükçe; seneye de giyebilmem için biraz bü-yükçesini aldılar. Eee, zengin sayılmayız, her sene fes almaya para mı dayanır?

Hocam eski talebelerle birlikte yaklaşıyor.

Haminnemle annem kapı aralığına çekilip kendilerini saklıyorlar.

Hocam kemal-i ciddiyetle temenna ediyor.

Ne yapacağımı bilemiyorum. Onun gibi ben de temenna mı etmeliyim, kestiremiyorum.

Eski talebeler kıkırdıyor.

Hocam Himmetzade Ali Efendi sert sert onlara bakıyor.

"Susun bakiim efendiler" diyor.

Sesi yumuşacak. Yüzü güleç. Kaşlarını çatsa bile gözleriyle gülümsüyor.

Elimden tutup beni sıranın ortasına yerleştiriyor: "Efendi, lütfen buradan ayrılmayın."

Ay! Bana "efendi" diyor. Okula başlamadan efendi olmuşum bile. Seviniyorum.

"Eve döner dönmez annemle haminneme anlatmalıyım. Acaba ne zaman eve dönülüyor?"

Evdekileri şimdiden özlüyorum. Gözlerim yaşıyor. Dönüp bizim eve bakıyorum. Öksüz gibi geliyor bana, haline acıyorum.

Marşlar söyleyerek yürüyoruz.

Yürek Seferi

153

Sonra bir ağızdan bağıyoruz:

"Padişahım çok yaşa!"

Bağırırken kafacıklarımızı öne arkaya sallıyoruz...

Marş söylerken sağa sola sallıyoruz...

Kafacığımı salladıkça kafacığımıza büyücek gelen fes de sallanıyor.

Sonra mektebe gidiyoruz. Rahlenin önüne diz çöküyorum. Başlıyorum öğrenmeye:

"Elif, be, te..."

Hoca efendiden gizli gizli tekerlemeler söylüyoruz:

"Eliften be'ye..."

"Çıktık köye..."

"Yedik kaymağı..."

"Kırdık çanağı..."

Haminnemle eve dönerken, unutmamak için tekerlemeyi mırıldanıyorum.

Kaşlarını çatıp kafa sallayarak "seni gidi seni" yapıyor:
"Sakın haylazlara uyma. Haylazlara uyarsan hiçbir baltaya sap olamazsın."
"Ben sap olmak istemiyorum ki, kalem efendisi olmak istiyorum."
"Kalem efendisi de olamazsın."
"O zaman ben de hamal başı olurum."
"Hamal başı da olamazsın."
"Ben de arabacı olurum."
"Arabacı da olamazsın."
"O zaman ben de sebzeçi olurum."

154

Yüfek Seferi

"Hiçbir şey olamazsın."
Bir tekerlemenin bana yaptığına bakın.
"O zaman ben de hiçbir şey olurum."
Bunu söylerken, kafamı sertçe salladığım için fesim başımdan fırlıyor. Çamura düşüyor...
Yepyeni fes çamurlanıyor.
"Aman oğlum!" diye çıkışıyor haminnem.
Çamurlanan fesime bakıp bakıp ağlıyorum.
"Al bunu giy" diyor birisi, bir şapka uzatıyor. Bakakalıyo-rum. Sonra da toparlanıp soruyorum: "Nedir bu?"
"Buna şems-i siperli serpuş derler" diye cevap veriyor, "hediyemiz olsun."
"Tam anlayamadım, ne buyurmuşunuz?"

Sertleşiyor:

"Bunun adı şapkadır arkadaş, kanunen giyeceksin!"
Çaresiz, giyiyorum. Ama bol geliyor...
Çocukken fes bol geliyordu kafama, şimdi de şapka bol geliyor...
Kafam şapkanın içinde dönüyor. Başımı hızla döndürdüğümde, şapka dönmüyor. Başım başka yöne gidiyor, şapkam başka yöne.
Şapka kafama uymuyor...
Zaten o gün zorlu bir gün: Kim ne bulduysa başına geçirmiş... Kimisinin başında hasır şapka, kimisinin başında silindir şapka, kimisinin başında kasket, kiminde mavi fötr... Ah! Nezaretteki kız bu: Hicran. "N'aber kız, yine fötr şapkaya mı döndün?"

Yürek Seferi

155

Aval aval, tanışmıyormuşuz gibi. "N'aber dedim!" Turistmiş, nasıl da benziyor.
Ay bu ne garip şapka! Ayol şapka filan değil bu, şapka kıtlığında, fese siperlik takıp şapkalaştırmış garibim...
Şapkasız kalma korkusuyla kafası çok karışık olmalı...
Bazı tanıdıkların başında, çok sonra kadınlara mahsus olduğunu öğrendiğimiz süslü püslü şapkalar var.
Birbirimize soruyoruz: "Yakıştı mı?"
Hocam Himmetzade Ali Efendi elinde kasketle bir kenara çö-melmiş, gözlerini siliyor.
"Hayrola hocam, ağlıyor musunuz?"
"Yok hayır!" diyor korkuyla bakınarak, "ne ağlaması; ağlamak da nereden çıktı? Gözüme toz kaçtı da ondan yaşardı."
Biliyorum ki ağlıyor, hocamın ne zaman ağlayıp, ne zaman güldüğünü bilmez miyim?
Yine de anlamaz görünüp pek belli etmeden teselliye çalışıyorum:
"Zaten böyle bir günde ağlanmaz ki; bugün milletçe mutlu günümüz..." "Yaa" diyor hocam, garip garip yüzüme bakarak, "öyle..."

"Hamdolsun" diyorum, "bugün medeni milletlerin serpuşunu da giyip başımıza, bir çırpıda medenileştik."

Hocam öylesine bakıyor yüzüme...

Eskiden olsa, hocamın bakışlarını çözmeye çalışırdım: Şimdi kalkışmıyorum bile.

Bakışlarını çözüp, söylemediklerini okuyup ne yapacağım ki?

156

Yürek Seferi

Durduk yerde neden başıma dert alayım?

Peki böyle dikilip duracak mıyım, kaskatı, hiçbir şey söylemeyecek miyim?

Ezan başlıyor. İyi ki başlıyor da beni kurtarıyor. Fakat bu nasıl bir ezan?

"Tanrı uludur, tanrı uludur..."

"Bilirim ve bildiririm, tanrıdan başka yoktur tapacak..." Hocam Himmetzade Ali Efendi, artık hıçkırıyor. Şapkası elinde, hıçkıra hıçkıra kaçıyor. Arkasından koşuyorum, koşuyorum, koşuyorum... Şapkasını düşürürse kapacağım. Kapmazsam "şapkayı attı" diye lâf çıkartırlar. Alimallah o zaman ayıkla pirincin taşını.

Yürek Seferi

157

Peri Padişahının kızı bir gün babasının huzuruna çıktı:

"Padişah babacığım" dedi, "hemen toparlan gidiyoruz!"

"Aklını mı kaçırdın?" diye sordu Padişah:

"Ben bu ülkenin hükümdarıyım..."

Padişahın kızı babasına acıyarak baktı:

"İyi ya" dedi, "zaten bu yüzden gidiyoruz."

"Neden?" diye sordu Padişah...

"Çünkü saltanat kaldırıldı, Sultanım..."

"Bize de sürgün yolları gözüktü."

Esmerden sarışın kumral çocuğun babası şapka kanununa muhalefetten sorgulanıyor:

"Yere çalmışsın."

"Birden elime tutuşturulunca şaşırıdım, ne olduğunu bilemedim."

"Zaten daha önceleri de aleyhine yazmışsın."

"Kanundan çok önceydi, o vakit öyleydi, ben de yazdım."

Güneş yok...

Ay yok...

Ama ruhu aydınlık: Evrenin tüm güneşleri ruhuna doğmuş gibi.

"Besbelli sen mürteçisin!"

"Ben memleketin ileri gitmesi için düşünüyorum."

"Gerici bir ayaklanma düşündüğünü itiraf ediyorsun demek?"

158

Yürek Seferi

"Bu itham karşısında beni birazcık tanıyan kargalar bile güler."

Tokat suratında patlıyor... Sonra yumruklar... Tekmeler...

Esmerden sarışın kumral çocuğun babası yalnızca gerçeği söylüyor, fakat dinlemiyorlar. Suçluyorlar... Kötü kötü bakıyorlar... İşkence ediyorlar.

|||

Şapka bu, boru değil!

Nihayet bunun kanunu da var: Var amma kim takıyor şapkayı... başına? Hemen hemen hiç kimse takmıyor.

Bre hiç kimse! Niye takmıyorsun bakalım şapkayı?

Ne biçim vatandaşsın sen?

Ne yapayım ben şapkasız vatandaşı?

Şapka geymeyeceksin de ne geyeceksin?

Ona kalsa çarşaf geyecek. O vakit nasıl tanıyacağım senin erkek mi, kadın mı olduğunu? Erkek adam şapka geyer. Çünkü muasır medeniyet seviyesine şapkalı olarkten çıkılacak. Şapkasız çıkılmaz oraya.

Şapkanın daha başka faydalan da var: Mesela, bir inşaatın yanından geçiyorsun. -Bunların çoğu da "inşaate fazla sokulmak memnudur" deye yazmıyor. Aslında yazmaya mecbur, amma yazmıyor işte- Yukarıda usta çalışıyor. Elindeki şapka... pardon tuğla düşüveriyor kafana. Kafan da cıplaksa ne oluyorsun o vakit? Yaralanıyorsun. Sonra haydi doktor, hastahane, hapisane. Boşu boşuna sağlık problemi çıkarıyorsun. Sağlıkçıları meşgul ediyorsun.

Yürek Seferi

159

Geysen başına bir şapka bunlar olur mu? Başına bir taş düşse de ucuz atlatırsın. Öyle fazla yaralanmazsın. O vakit alırsın bir eczaneden hidrofil pamuk, alırsın biraz da alkol, gendi yaranı gendin sararsın.

Amma alkol almış halinle otomobil kullanırsan çarparım... çarparsın. Dikkat etmek lâzım.

Şapka gibi mühim memleket işleri sürüncemede kalırsa ne olur bu cennet vatanın, necip millerin hali? Geri kalırız. İşte biz memleketi ileriye götürüyoruz diyenler, aslında memleketi geriye götürüyorlar. Çünkü şapka yerine başörtüsü takıyorlar.

O vakit çekişme başlıyor.

Sensin, benim; sensin, benim...

Şapka, türban; türban, şapka...

Ne lüzum var? Hangisi kanunsa o takılır.

Kanun kanundur!

Kanuna karşı gelirsen seni içeri atarlar...

Hatta asarlar.

Gelir bir kara cellat, giydirir beyaz gömleği, sonra seslenir sana:

"Çık bakalım sandalyeye!"

Bu sandalye babanın evindeki sandalye değil ha, oturmuyor-sun, ayaklarının altına koyuyorsun. Sonra Cellat Bey yağlı ipi boynuna geçiriyor. Ondan sonra da üzerinde durduğun sandalyeye basıyor tekmeyi...

Ne oluyorsun o vakit? Birazcık asılıyorsun.

Biz böyle birkaçını astık. Asmayacağız da besleyecek miyiz?

Asacağız:

"Çık sandalyeye!"

Çıkıyorum. Bizim insan azmanı ilmiği boynuma geçiriyor. Ayağını kaldırıyor. Sandalyeyi tekmelemek üzereyken...

160

Yürek Seferi

Uyanıyorum.

Her tarafım zangır zangır titriyor.

Bu defa en az sekiz şiddetinde bir zelzele olduğunu düşünüyorum.

Yataktan fırlıyorum:

"Kalk hanım, zelzele oluyor!"

Karım gece lâmbasının ışığını açıyor. Tavandaki abajura bakıyor: Kıpırtısız. Bu sefer "olsa da kurtulsak" demiyor. Onun yerine:

"Bıktım senin bu sıçramalarından" diyor, "rahat bırak uyuyacağım."

Işığı kapatıp yatağa yayılıyor.

Onu daha fazla rahatsız etmemek için salona geçiyorum. Hayret ki hayret, gözlerim neden ıslak acaba? Rüyamda ağlamış mıyım ne?

Saat sabahın dördü. Damla kadar uykum yok. Oyalanmak için televizyonu açıyorum. Bir halk şairi sazını konuşturuyor:

"Ötme bülbül, ötme bülbül, "Derdi derde katma bülbül... "Benim derdim bana yeter, "Bir dert de sen katma bülbül."

Halk şairiyle birlikte ben de mırıldanıyorum:

"Benim derdim bana yeter, "Bir dert de sen katma bülbül."

Gözlerim biraz daha ıslanıyor, sebepsiz yere ağlıyorum.

Saz-söz bitti. Şimdi televizyonda "Buzul Çağı" belgeseli yayınlanıyor.

Çift başlı ejderhalar uçuşuyor etrafta, iri gövdeli dinazorlar aylak aylak dolaşüyor, özgürce. Dinazorların özgürlüğünü kıskanıyorum.

Yürek Seferi

161

Hele biri var ki, iri mi iri: Hem iri, hem diri. Ekranı iyice yaklaşıp gözlerimin içine bakıyor:

"Bir isteğin var mı, dostum?"

Apışıp kalıyorum.

"İsteğin dedim dostum, bir isteğin var mı benden?"

"Yo... yo... yok" diye kekeliyorum, "siz konuşur muydunuz?"

"Eh" diyor umursamaz, "aranızda yasaya yasaya dilinizi söktüm. Zaten ben sanal dinazorum, her dili bilirim."

"Sanal dinazor mu, o nasıl bir şey?"

"Varla yok arası işte. Hem var, hem yok. Var ama, elleyemez-sin."

"Ben zaten onu bunu ellemeyi sevmem."

"Eh, o zaman geçinir gideriz."

"İyi de sanal ne demek hâlâ anlayamadım."

"Hayali diyelim, bilgisayar ortamındaki varlık gibi bir şey."

"Soyunuz tükenmişti ya hani? Sanal manal yaşıyorsun ama."

"Eh buna yaşamak denirse, yaşamakla da kalmıyorum, bayağı işler çevirebiliyorum."

Ekrandan odaya atlayıveriyor.

"Siz eskiden de insanlara yardımcı olur muydunuz?" diye sordum.

"Olacaktık da bizim zamanımızda dünyada insan yoktu. Tabii dünya o zamanlar daha iyiydi. İnsan olmadığı için böyle fit-ne-fücur da yoktu."

"Terbiyesizleşme! Yüz verdik diye astar istiyorsun."

"Vallahi bir şey istemiyorum. Çok yetenekliyim, beni öldürmeye kalkmazsan dost oluruz."

"Durup dururken seni niye öldüreyim canım, delinin zoruna bak."

162

Yürek Seferi

"Ay!" diye hayretleniyor dinazor, "öldürmek istedikten sonra yüz çeşit sebep bulursunuz, kaldı ki, insanoğluna, cinayet işlemek için sebep bile lâzım değil."

"Uzattın ama!"

"Doğru söylüyorum. Çünkü insanları iyi tanıyorum. Ne de olsa binlerce yıldan beri onlarla iç içe yaşamaktayım."

"O kadar oldu ha!"

"Oldu ya. Binlerce yıl insanoğlunu izledim. Kusura bakma ama, sizden daha kan dökücüsü yok. Sizden daha kıskancı, acımasız, vahşisi, tamahkârı da yok. Durmadan öldürüyor, yakıp yıkıyor, tahrip ediyorsunuz. Çevre bile dayanamadı sizin tahribatınıza, sıfırı tüketti."

Söyleyecek söz bulamayınca, işi alaya vurup konuyu değiştirmeye çalışıyorum:

"Dinozorun filozofu da hiç çekilmiyor" dedim, "sen ahkâm kesmeyi bırak da, söyle bakalım, beni Kaf Dağı'na götürebilir misin?"

Dinozor garip garip bakıyor:

"Ne bakıyorsun?"

"Manyadın mı diye merak ettim. Yahu ben Alâattin'in sihirli lâmbasının cini değilim, sadece yaşlı bir dinozorum. Lütfen abuk sabuk şeyler isteme."

"Ne bileyinKaf Dağı'nı hep merak ederim de..." "Anladım sen normal değilsin. Zaten normal olsan bu saatte deliksiz bir uykuda olurdu. Yahu saat gecenin körü, insanlar bu saatte genelde mışıl mışıl uyur. Hadi sen uyumadın diyelim. Normal insanlar gibi karından gizli gir mutfağa, abur cuburdan kendine bir tost hazırla, geç televizyonun karşısına sakın sakın tıkın; ama hayır: Beyimiz ille Kaf Dağı'na gidecek. Gittin varsayalım, ne yapacaksın?"

"Ne bileyim, belki yedi başlı devle savaşırım..."

Yürek Seferi

163

Bozuk bozuk bakıyor:

"Yedi başlı devle?"

"Yine ne oldu? Yanlış bir şey mi söyledim?"

"Yok canım" diyor müstehzi, "artık senin sözlerin beni şaşırtmıyor. Yedi başlı devle savaşmak için Kaf Dağı'na gideceğine, burnunun dibinde çeteler var, mafyalar var; siyasi üçkâğıtçılar var, antidemokratik baskılar var; yedi değil, belki yetmiş başlı yolsuzluklar var; erkeksen onlarla savaşsana."

"Bu işlerle savaşmak için erkek olmak yetmez ki, devlet olmak bile yetmiyor baksana..."

Soluklandıktan sonra mırıldanıyorum:

"Sihirli lâmbanın cini olmak lâzım."

"Bak bu olur işte" diyor, "çok istiyorsan sihirli lâmbayı getirebilirim."

Heyecandan yerimde zıplıyorum:

"Alâattin'in sihirli lâmbasını mı?"

"Yok eskici Memiş Dayı'nım; kaç sihirli lâmba var Allah'ını seversen!"

İnanamıyorum:

"Emin misin?"

"Elbette. Ben sizin bayıldığınız politikacılar gibi yalan söyleyemem. Getiririm dedimse getiririm. Şu anda Bağdat'ta Sad-dam'ın yazlık sarayının yedi kat altında duruyor. İstiyor musun?"

"Zahmet olmaz mı?"

"Amma beyefendisin birader, sadece benim neslim değil, bu zamanın zamanında senin gibi nazik beyefendilerin nesli de tükendi. Söyle, lâmbayı istiyor musun, istemiyor musun?"

"Kim istemez?"

"Sorduğun için söylüyorum, mesela ben istemem."

164

Yürek Seferi

"Neden?"

"Çünkü her işimi kendim görmeliyim. Hani aslana sormuşlar, boynun neden kalın' diye, o da 'kendi işimi kendim görürüm de ondan' demiş. Anlatabildim mi?"

"Gevezelik edeceğine yola koyulsan..."

"Aha! Şimdi de çok kabalaştım."

"Kabalık, magandahk moda, sayenizde."

"Konuyu değiştirme."

"Değiştirmiyorum. Lâmbayı getirmesine getireyim, ama işine yarayacağından emin değilim."

"Nedenmiş, pekâlâ Alâattin Beyin işine yarıyordu." "Evet de, o iş, sendika çıkmadan çok önceydi." "Ne alâka?"

"Şu alâka, efendim; bu cin milleti insanları taklide bayılır. Sendika olayı çıkıp sizler sendikalara girip hak-hukuk deyince etkilendiler. Bittabi Alâattin'in cinini de etkilediler. Son gördüğümde toplu sözleşme hakkı istiyordu. Anlaşamadıklarını duydum. Sonrasını bilemem." "Tamam tamam. Peki sen bir şeyler yapamaz mısın benim için? Memuriyette çürüdük yahu."

Dinozor, başını umutsuzca iki yana salladı:

"Benden ne^istersen iste, ama şu senin memleketin memur kısmının durumunu düzeltmemi isteme. Kusura da bakma: Sizin ülkede memurlar ve dahi işçiler ve dahi ücretliler umutsuz vak'adır."

Demesiyle yürüdü.

O kadar ağır cüsseliydi ki, her adım atışta her yer zangır zangır titriyordu.

Oturduğum koltuktan düşmemek için tutunmaya çalıştım. Aynı anda uzaklardan bir ses duydum:

Yürek Seteri

165

"Uyansana be!"

Karımın sesi: Başucumda durmuş beni silkeliyor:

"Uyan hadi, Üsküdar'da sabah oldu."

Aval aval bakakahyorum. Kimbilir nasıl bakmışım ki, meraklanıyor:

"Hasta değilsin ya!"

Beylik bir cevap veriyorum:

"İyiyim."

Sahiden iyi miyim?

Bir yerlerde bir telefon çalıyor...

Bir yerlerde telefonlar çalıyor, çalıyor, çalıyor...

Telefonlar beynimin içinde çalıyor...

Cevap vermiyorum...

Hiç kimse cevap vermiyor...

Hazırlanıp sokağa çıkıyorum. Bir otobüs, bir minibüs, sonra bir otobüs daha...

Derken havadayım: İstanbul kanatlarımda altında.

"Bre Hezarfen Çelebi, bu ne iştir, nasıl uçuştur? Tarifeli sefer mi, yoksa çartır mı? Nereden gelip nereye gitmekteşün bre?"

Bu Lagari Hasan da nereden çıktı?

Hatırladım: Onun dahi uçma denemeleri vardı, demek ki o da başarmış.

Sineye çekmekten başka çarem yok...

"Kalkış Galata Kulesinden Çelebi, Allah kısmet ederse niyet Üsküdar Doğancılar Meydanı..."

"Kolay gelsin."

"Sana da."

"Ben pişmanım bre Hezarfen."

"Neden yahu? Ne güzel uçuyoruz işte."

166

Yürek. Seferi

"Uçuyoruz amma, encamumuz hayrolmaz gibime geliyor." "Ne gibi?"

"Bunlar bizi asarlar bre Hezarfen?"

"Neden assınlar ki bre Lagari?"

"Bugün kuşlara özenen, yarunlarda padişahluğa özenir deyu gazez tutarlar. Sonra 'uçucu olunca tanrılık taslamaya başladı' deyü bir kulp uydururlar."

"Fakat değer elebi, tepeden bakmanın hali başka oluyor. Umuşken biraz dolaşalım istersen." "Valla dolaşanım bre, bi daha ya kısmet." Yeşilköy'ün üzerine geliyoruz. "Ben inişe geçeceğim" diyor Lagari Hasan. Kuleyi arıyor:

"Lagari kuleyi arıyor, Lagari kuleyi arıyor." Kuleden aksi bir ses soruyor: 'Burası kule. Ne istiyorsunuz?'"

Lagari Hasan büyük bir tevazu içinde kendini tanıtır iniş izni istediğini söylüyor:

"İniş izni istiyorum." :>mu%uh

"İstediğin kadar iste, veremem." '3 6163fl

Lagari'nin tepesi atıyor birden, bağılıyor: "Babanın kulesi mi bre, nasıl vermezsin?"

Birden aklına takılıyor: Sakın kule zannedip başka bir yerle irtibata geçmiş olmasın?

Bunu öğrenmenin tek çaresi var: Kuleye sormak.

Lagari Hasan da soruyor:

"Orası kule değil mi?"

"Kule" diyor karşıdaki.

Lagari Hasan emin olmak için tekrar soruyor:

Yürek Seferi

167

"Ne kulesi?"

"Kız kulesi" diyor adam, ters ters.

Lagari Hasan içinden "lahavle" çekip bir temel soru daha soruyor:

"İstanbul Atatürk Havalimanı kulesi değil mi?"

Şirretçe bir cevap geliyor:

"Değil tabi. Burası Konstantinopolis Havalimanı. Ve Türklere kapalı. Buraya inemezsiniz. İniş izni vermiyorum."

Lagari Hasan, bana dönüp yakınıyor:

"Yahu bu taraflar henüz feth edilmemiş anlaşılan, var mısın Ankara Esenboğa'ya gidelim?"

"Varım" diyorum, "yeteşiye yakıt almıştım."

Arkara Esenboğa Havaalanına yöneliyorlar.

Bir süre sonra da kule ile irtibata geçiyorlar.

Kuleye soruyorum:

"Ben Air Hezarfen elebi, yanımdaki Air Lagari Hasan elebi ile birlikte iniş için ruhsat diliyoruz."

"Ruhsat viremezük" diyor kuleden gelen ses.

Yanlıı geldiğimizi sanıyorum:

"Burası Angara Esenboğa Havaalanı değil mi?"

"Hayır. Burası Engürü."

Angara'yı telaffuz edemediği için Engürü didiğini zannediyoruz.

"İniş için ruhsat diliyoruz" diyorum tekrardan.

"Olmaz" diye tepiniyor adam, "inemezsiniz! İnmeye kalkışırsanız ateş açacağız."

Bu işte bir anormallik olduğunu sezinliyorum:

"Aşağıda neler oluyor yahu?" diye soruyorum.

"Ne olacak, cenk sürüyor."

"rV

168

Yürek Seferi

"Kangi cenk?"

"Büyük Engürü cengi. Timur Han ile Yıldırım Bayezid arasındaki."

"Hay Allah!" diyorum Lagari'ye bakarak, "farkında olmadan meğer çağ atlamışız."

Kuleye tekrardan soruyorum:

"Cengi kim kazanıyor?"

"Bilmiyor musun be adam?" diye çıkışıyor aşağıdaki, "hiç tarih okumaz mısınız? Zaten başımıza ne geliyorsa okumamaktan geliyor."

O sırada aşağıdan fırlatılan güdümlü bir mızrak füzesi Lagari Hasan'ın roketine çarpıyor. Az daha düşüyor. Eh yani, için için gülüyorum tabi.

Kazaylan düşse Lagari'den kurtulacağım. İlk uçan ben olacağım.

Fakat pek sırası değil, gerekirse sonra icabına bakarım.

"Ne yapacağız şimdi?" diye soruyorum belki bir bildiği var diye.

Varmış meğer:

Amerika'ya gitmemizi teklif ediyor.

"En azından kelleyi kurtarınız" diyor.

"Tamam" diyorum, "gidelim, yolda ikmal yaparız."

Rotayı Amerika'ya doğrultuyoruz.

Okyanusu geçerken aşağıya bakan Lagari Hasan telaşlanıyor:

"Eyvaah! Nuh tufanı çıktı!"

"Ne tufanı yahu?" diyorum, "Okyanus'u geçiyoruz. Suyun öteki ucu Amerika'dır."

Okyanus bitiyor. Haritaya göre Amerika Kitası'ndayız.. Amma ki etrafta kimesneler yok. Ne bir seher, ne bir

Yürek Seferi

169

âdemoğlu. Gözlerimizin önünde çok büyük ve çok çıplak bir kara parçası uzanıyor.

Hayretle etrafı süzüyoruz.

İN yok, cin yok: Cin varsa bile biz göremiyoruz.

Biraz düşündükten sonra vaziyeti kavriyorum.

Erken gelmişiz: Kıta henüz keşfedilmemiş.

Gelmişken oracıkta Amerika'yı keşfediveriyoruz.

Fakat Avrupalılar çok kurnaz: El çabukluğuna getirüp işi Kristof Kolomb'a ihale ediyorlar.

Zaten bu Avrupa oldu olası bizi hiç sevmez!

' 70

Yürek Seferi

Aslında Mecnun Leyla'sına kavuştu...

Fakat enflasyon, pahalılık, siyasî istikrarsızlık.

Yetmez gibi kira parası;

Elektrik, su, doğalgaz, telefon faturası.

Başladı mı koyusundan bir geçim sıkıntısı...

Sonunda aşklarını bile unuttular.

Ayrılmak zorunda kaldılar.

Hezarfen ile Lagari beklemekten usanıp sonunda memlekete dönüyorlar, ama aksiliğe bakın ki, yine ters bir zamana rastlıyor...

"inemezsiniz." "Ama neden?"

"Çünkü tüm havaalanlarımız iniş kalkışlara kapalıdır."

"Yine ne oldu ki?"

"Bilmiyor musunuz? Darbe oldu."

"Kim yaptı?"

"Ne fark eder? Hepsi aynı kapıya çıkar. Herkes kendince vatan kurtarır. Bu kurtarıcılardan bir kurtulsak."

|||

Sıraylan efendim: Evvelemirde vatan kurtulacak, sonra tek tek hepinizi kurtaracağız.

Bekleyeceksiniz. Gendi gendine kurtulmaya kalkışanı yakarım!
Vatan dahil herkes bekleyecek. Biz geleceğiz, vatan dahil herkesi kurtaracağız.
Yürek Seferi

171

Kaç sefer geldik, kurtardık netekim.

Önce isterseniz (istemerseniz de) vatan nasıl kurtarılmaya muhtaç hale geldi? Onu anlatayım...

Tabi birden bire gelmedi. Ağır ağır geldi. Bu da irticacıların yüzünden oldu.

Hatırlıyorsanız bizim güzel bir marşımız vardı:

"Dağ başını duman almış, Gümüşdere durmaz akar" diye başlardı.

Bir de baktık ki, bizim Gümüşderemiz akıyor, kurumuş.

Cumhuriyetten bu yana gürül gürül akan bir dere durup dururken neye kurusun? Başladık tahkikata...

Tahkikat derinleştikçe gördük ki, deremizi, irticacılar mahsustan kuruttu. Bana... bize nisbet olsun diye bunu yaptılar.

"Sen Gümüşdere Gümüşdere bağırır mısın, aha biz de kuruturuz!" dercesine...

Sen Gümüşderemi kurutursun da ben senin kökünü kurutmaz mıyım bakalım?

Kuruturum: Netekim nasıl kuruttuğumuzu ileride göreceğiz...

Sindi onların nasıl kuruttuğunu görelim...

Göya üstüne barac (garacla karıştırmayasmız, barac başka, garac başkadır) yapmışlar.

Memlekete barac lâzım değil mi? Lâzım. Amma barac yapacak başka dere mi yok? Çok şükür

sulu bir memleketiz. Her tarafımız su kaynıyor. Böyleyken ney-çün bizim Gümüşdereyi

seçiyorsun? Çünkü ben... biz o dere için marş yapmışız, o marş yıllarca ayaklarımızı yerlere

vura vura söyleyegelmişiz; söyleye söyleye ezberlemiştir.

Aha dinleyin bakın:

"Dağ başını duman almış, Gümüşdere durmaz akar... "Güneş ufuktan şimdi doğar, yürüyelim arkadaşlar..."

I

172

Yürek Seferi

"Sesimizi yer, gök, su dinlesin;

"Sert adımlarla her yer inlesin, inlesin!"

Millet inim inim inliyor netekim!

İnlesin amma Gümüşdere kurumasin. Çünkü Gümüşdere olmayınca marş da olmaz, marş

olmayınca sert adımlarla yürüyüp vatani nasıl kurtaracaksın?

Diyeceksiniz ki o marş yoksa mehter marşı var...

İrticacıların da istedikleri zaten budur: Kavuklar, cübbeler ge-yip gümba da gümba davul tokmaklayarak yürümemizi istiyorlar...

Yörümeyiz!

Biz Gümüşderemizi isteriz!

Biz böyle tutturunca gürültü çıkmasını istemeyen bazı arkadaşlarımız "Bir kısım ırmakları Gümüşdereye akıtıp derenizi iyice ıslatalım" dediler...

O vakit barac taşar, Gümüşdere de sun'i teneffüsle yaşarmış.

Kabul etmedik: Ne yapayım ben öyle sun'i teneffüslü dereyi?

Sun'i olarak beslenen bir dereye ben Gümüşdere mi derim?

Razı olmadık. Amma çare de bulamadık. O vakit toplanıp parti liderlerine gittik. Gendimize yakın bulduğumuz partinin lideri endişelerimize hak vererek dedi ki:

"Balonlarla Düden Şelâlesinden su taşıyıp Gümüşdereyi bu su ile takviye edebiliriz. Bunu İskandinav ülkeleri yıllardan beri yapıyor. Üstelik böylesi daha çağdaş ve ekonomik olur."

Göya o vakit kaynaklar daha gür akacaktı. Ne ezilen olacaktı, ne ezen, ne de boşta gezenin boş kalfası...

Buna aklım yattıydı, velâkin parti liderlerinden badem bıyıklısı oyun bozanlık etti:

"Bu projeye kerhen bile destek vermeyiz, çünkü bu bir şer tezgâhıdır" dedi, "Batı kulüpçülerin oyunudur. Gümüşdere'yi

Yürek Seferi

173

sulandırdıktan sonra, etrafına gazinolar, kumarhaneler, çıplak-laklar kampları yapıp ahlâkımızı bozacaklar." ^g"

İş uzadıkça uzadı...

Zamanla Gümüşderemiz hepten kurudu... ;

O kuruyunca tek mil irticacılar bayram yaptı. grn

"Bir Gümüşdereniz bile yok, oysa bizim Gümüş^^şimiz var" dediler.

Çok kızdık.

Ve bir sabah kalktık baktık ki, vatan bizi çağırıyor... !

En çok da beni çağırıyor.

Vatanın sesine kulağımı tıkayamazdım...

Saatime baktım: Durmuş meret! Bunun için vakti kestireme-dim.

Saat sözü etmişken, isterseniz (istemerseniz de) çok önemli gördüğüm bir konuya açıklık getireyim:

Eskiden saat yoktu. Saat olmadığı için horozların her sabah "Ü ürüüü üüüü!" diye ünlemeleri beklenirdi. Ona göre namaza kalkılırdı.

Namazını kılan kılar, ben karışmam. Amma "Saat kullanmak günahdır, illa da horozlar ötecek, öyle namaza kalkılacak" diyen olursa ona karışırız. Neyçün karışıyoruz? Çünkü o irticanın sesi oluyor.

Horozun sesiyle irticanın sesini birbirinden ayıramayacak kadar enayi mi sanıyorlar bizi?

Bunları uyduruyorlar. Netekim ben kitaba çok baktım. Böyle bir şey bulamadığım için sonradan heppisini yaktım.

Adımız bu yüzden "kitap düşmanı"na çıktı. Adımız kitap düşmanına çıkacak diye vazifemizi yapmayacak mıyız? Yapa-

Yapfcm netekim, yaktım!

174

Yürek Seferi

"Saat kullanmak günahdır" deyenlere sakın ola ki inanmaya-sınız...

Amma illa kullanacaksanız eyi marka saat... saatli bomba kullanınız. Eyi olmayanlar ikide bir duruyor. O vakit hangi saatte patlayacağınızı kestiremiyorsunuz. Mecburen darbenizi erteliyorsunuz.

Netekim biz de birkaç kere ertelemek zorunda kaldım.

Sonracığıma darbenin tarihini tespitte tarihî bir tarih hatası yaptık...

Darbe tarihini 30 Şubat olarak tespit ettik...

Bekle babam bekle, gelmez...

Yirmi yedi Mayıs geldi, On iki Mart geldi, On iki Eylül geldi, hatta Yirmi sekiz Şubat bile geldi; bazı bazı Yirmi dokuz Şubat bile geldi, amma ki bir türlü 30 Şubat gelmedi.

Gelmeyince 30 Şubat darbesi de olmadı...

Olanla idare ediverin artık!

! ! !

Esmerden sarışın kumral çocuğun babası her şeyden sorgulanıyor:

"Belli ki ırkçısın?" "Hayır."

"O zaman komünist olmalısın. Hadi itiraf et!" "Komünist değilim, sadece düşünen ve yazan biriyim." "O zaman mürtecisindir?"

"Asla, yazdıklarım ortada, okuyup görürsünüz." "O kadar kitabı kim okuyup araştıracak, sen söyle de kurtulalım: Gerçekten nesen sen?"

"Okuyan, düşünen yazan adamım: Yani insanım." Tekmeler yiyor suratına...

Yürek Seferi

175

Zorla kâğıtlar imzalatıyorlar.

Esmerden sarışın kumral çocuğun babasının doğrularını dinlemiyorlar.

Sadece suçluyor, dövüyorlar... Kötü kötü bakıyorlar... İşkence ediyorlar. Sonra sehpa...

Boynuna idam ilmiği geçiyor. Maskeli bir vicdan sandalyeyi tekmeliyor. Fikri, düşünceyi, yazıyı, hür tefekkürü asıyorlar. Daha doğrusu astıklarınını sanıyor, seviniyorlar. Fakat asıldığı gün diriliyor. Fikir, kendini mahkûm edenleri mahkûm ediyor.

|||

Bir yerlerde kalk borusu çalıyor.... Kalk boruları çalıyor, çalıyor, çalıyor... Hiç kimse kalkmıyor...

||| Bir yerlerde bir telefon çalıyor...

Bir yerlerde telefonlar çalıyor, çalıyor, çalıyor... Binlerce, milyonlarca telefon çalıyor... Hiç kimse açmıyor...

176

Yürek Şefe,

Vaterlo dönüşü Napolyon Bonapart pirenlenmişti...

Hart hart kaşınmaya başlamıştı.

Bir gün, komutanlarıyla toplantı halindeyken,

Kaşıntının sebebini kısaca açıkladı:

"Pire pire pire" dedi.

Yazık ki, komutanlar bunu yanlış anladı,

Napolyon 'un "pire pire pire" değil,

"Para para para" dediğini zannettiler.

Ve birkaç şehri daha yağmaladılar.

Yukarıdaki tarihî gerçeği böylece kaydettikten sonra, irticaya karşı son derece uyanık olmamız gerektiğini acilen hatırlatayım...

Çünkü irtica hiçbir vakit uyumaz...

Mürteci de uyumaz. Öyle uykusuz leyla gibi gezerken lâikliğe felan taslarlar...

Bir de bunlart bu irticacılar her şeyden yararlanarak kendilerini yaymaya çalışırlar.

Mesela diyelim ki memlekette kuraklık var. Kuraklık olamaz mı yani, olur.

Ne yaparız o zaman?

Bulutlara yağmur bombası atarız. Yağarsa iyi olur, amma yağmasa da olur!

Yağmayana "niçün yağmadın" denmez, ayıptır. Beklersin, günün birinde yağar.

Yürek Seferi

177

Günün birine kadar bazı çiftçiler perişan olur, o başka!

Amma irticacılar kuraklığı bile istismar ederler...

Yağmur duasına çıkma bahanesiyle durup dururken irtica yaparlar.

Niçün çıkıyor adam yağmur duasına?

Esas niyeti başka adamın. Yağmur için değil, irtica için çıkıyor. Böylelikle milleti kandırıp düzeni dağa kaldıracak ve vakti gelince dağdan saldıracak.

Dedim ya millet cahil, bir yağmur yüzünden adama bağlanı-veriyor. O vakit lâiklik elden gidiyor.

Netekim Amerikalılar bir çare buldular bu lâiklik yağmuru işine; bomba yaptılar...
Alıyorsunuz bombalı pankartı, bir tayyare uçağıyla yokarı çıkarıp asiyorsunuz bulut kümesine...

Sonra "bu nedir?" diye merak edip kurcalayan birisi bombayı patlatıyor...

Patlayan bomba tabii ki gürültü çıkarıyor. O vakit bulut ürküyor. Urkünce bulutun elleri gevşiyor. Elleri gevşeyince avucun-da tuttuğu damlalar aşağı akıyor...

Böylece yağmur yağmış oluyor!

Bu Amerikalılar bomba yapmada çok usta canım...

Teey 1945'de yapmışlar ilk bombayı. (Matbaa gibi bize bu da geç geldiği için nice kuraklıklar yaşadık.) Bir uçağa yüklemişler ve o vakitler kuraklık çeken Hiroşima'ya götürüp atmışlar.

Bu Hiroşima dediğim Caponya'da bir kent. Amerika nire, Ca-ponya nire... Amma dedim ya, adamlarda teknoloji var. Götürmek istediklerini götürüyorlar. (Siyasî iktidarlar buna dahil) Hiroşima'dan eyi netice aldıkları için komşu seherlerden Na-gazaki reca etmiş, ona da atsınlar deye. O vakit Amerikalılar Nagazaki'nin hatırı kalmasın deye oraya da bir tane sallamışlar!

Bir iyilik de ona etmişler.

Velâkin oralarda da münafıklar eksik değil: Hiçbir ülkede eksik değil. Netekim lâf çıkartmışlar ki Amerika'nın attığı yağmur bombası değil, atom bombasıdır diye.

Niçün böyle diyor bunlar? Akılları sıra Amerika'yı küçük düşürüp Rusya'ya ezdirecekler. Biliyorsunuz o vakitler komonist-lik var: Herifler komonist anarşisti.

Sanki ne fark eder? Ha o bomba, ha bu bomba. İkisi de bomba değil mi?

Vakia iki Capon şehri de bombadan sonra yok olmuş. Olmuş diye Amerika ne yapsın? Nereden bilsin yok olacağını? Tamamen pilotaj hatasıdır o: Pilot belki yağmur bombasının düğmesine basacağına atom bombasının düğmesine basmıştır.

Olur böyle yanlışlıklar. Beşer şaşar demişler. Netekim bizim bombacılar da zaman zaman şaşırıyorlar.

Bizde de bombacılar var hamdolsun. Sağa sola bombalı paketler asarlar, mektuplar yollarlar.

Bu durum bomba mevzuunda Amerika'dan hiç de geri olmadığımızı gösteriyor. Amma başka mevzularda geriyiz. Bunu itiraf etmek lâzım.

Bunun sebebiyatı da sabırsızlığımızdır. Oysa sabredeceksiniz.

Sabır bizim geleneklerimizin baştacıdır: Dedemiz Nasreddin Hoca bile göle yoğurt çalaraktan sabrını göstermiştir.

Bana bi zahmet size bunu anlatabilirim...

Nasreddin Hoca parıl parıl güneşli bir günde iyice ıslanmış. Onu şırlı sıklam gören karısı yağmursuz güneş altında ıslanmayı nasıl becerdiğini sormuş. Hoca anlatmış o vakit karısına, şöyle demiş:

"Karı, göle yoğurt mayası çalıyordum. Timurleng arkadan itti, göle yuvarlandım."

O vakit karısı: "Peki, göl maya tuttu mu bari ey koca... ey Hoca?" diye sormayı akıl edeceğine şöyle sormuş:

178

Yürek Şefe

Yürek Seferi

179

"Hoca..."

Yahut "Koca..."

Çünkü rivayete göre, karısı, Hocaya bazen "hoca" dermiş, bazen "koca"...

"Hoca kimi kandırıyorsun, yağmursuz günde bu kadar ıslak göl olur mu?"

Şimdi dikkatinizi bir yere çekmek istiyorum. Adam... Nasred-din Hoca hayırlı bir iş yapmaya çalışıyor. Akşeh Gölünü mayalıyor. Niyeti bütün Akşehlileri yoğurtla beslemek. O vakit ne

olmuş oluyor? Hoca ekonomik düşünmüş oluyor. Çünkü artanını ihraç edecek. Memleket döviz kazanacak, yoğurtlu döviz...

Buna karşılık Timurleng ne yapıyor? Hoca'ya yardım etmesi gerekirken onu arkadan göle itiyor. Kıskanç çünkü: Yaramaz adam...

Gendisinin yapamadığını Hoca yapabilirse halk onu sever de belki padişahlığa felan seçer diye korkuyor.

Bu politikacılar seçimi kaybetmekten hep korkarlar.

Halbuki Hoca gölü eyice mayalasaydı da herkes doya doya yoğurt yeseydi, artanı ihraç ederek döviz kazansalardı fena mı olurdu?

Amma Timurleng ne de olsa politikacı. Millet menfaatlerinden ziyade gendi şahsî menfaatini düşünüp bu işi yapmış.

Biz olaydan yıllar sonra toplanıp neyçün böyle olduğunu tartışmaya başladık. Niyetimiz tarihe ışık tutmak, şimdiye kadar anlaşılmamış bu meseleyi aydınlatmaktı.

Aramızda ilk büyük ihtilâf bu tartışma sırasında çıktı.

Arkadaşlardan ikisi, Timur'un, göle maya çalan Hoca'yı iterek engellemek suretiyle millî menfaatleri haleldar ettiğini savundular ve vatana hıyanet suçundan asılması gerektiğini söylediler.

180

Yürek Seferi

Benimle bir diğer arkadaş, isnad edilen suçu çok ağır bulduk. Çünkü Hoca'yı kasten ittiği bile malûm değil. Belki oradan geçerken dengesi bozulmuş, Hoca'ya tutunmak istemiş, Hoca'nın da dengesini bozup göle düşmesine istemeyerek sebep olmuştur!

Bu durumda Timurleng'in asılması büyük bir adlî hata olmaz mıydı? Olurdu.

Lâf bunlar lâf. Böyle tarihten habersiz lâflayanlara "Tevarih-i lâklâkacı" derler.

Böyleleri bir şeyler öğrenince gendini allame zannediyor. Millet de cahil ya, adamı allame zannediyor. Bu zanlar sonradan ezanlaştı: "Tanrı uludur" ezanı "Allahüekber" oldu.

"Oldu da ne oldu?" diyeceksiniz, daha ne olsun, irticacı hocalar arttı.

Bunların en meşhuru Barla ile İsparta civarındaydı.

Vakti zamanında yakalanıp, candarmaya teslim edildi nete-kim.

|||

Yaz...

Mas mavi bir gökyüzü...

Pırıl pırıl bir güneş...

Pırıl pırıl süngüler...

Ve süngülerin ortasında sarıklı bir adam...

Güneş süngü uçlarında yıldızlanırken, "yaralanmasın" diye üzülüyor, adam.

Elleri kelepçeli...

Kelepçe gümüş beyazı...

Fabrikadan yeni çıkmış kadar da parlak...

Güneş vurdukça, kelepçenin üstünde gümüşten damlacıklar oynuyor. Elleri kelepçeli adam gümüşten damlacıklara gülümsüyor.

Yürek Seferi

181

Geceki yağmurdan küçük su birikintileri kalmış patika yol boyunca: Jandarmalar su birikintilerine basmamak için dikkatli yürüyorlar.

Ağaçların sıklaştığı bölgede adımlarını iyice yavaşlatıyor. Jandarmalar da yavaşlıyorlar. Kelepçeli adamın ağaçları çok sevdiği belli. Gözleri sürekli olarak ağaçların arasında doluyor.

Bakışlarıyla yaprakları severken, bir yandan da yaprakların arasında gergef dokuyan kuşları izliyor: Kuşların daldan dala sekmelerine, sonra havalanıp bulutlara doğru tırmanmalarına bayılıyor...

Cıvıltılar birbirine karışınca gözlerini hafif kapatıp nefesini tutuyor, ilâhî bir seremoni dinler gibi, vecd içinde kuşları dinliyor.

Kuşları seviyor:

"Hürriyeti seven, kuşları da sever..." diye düşünüyor.

En ceberrut, en baskıcı rejimlerde bile kuşlar hürdür.

Bazı yerlerde sadece kuşlar özgürdür!

Derken, bir sığırcık kuşu çığlık çığlığa başının üstünde uçmaya başlıyor...

Dakikalarca uçuyor, uçuyor...

Gözleri, kelepçeli adamın bileklerinde: Bileklerindeki kelepçede...

Sanki gördüklerine inanamıyor da, tekrar tekrar görmek istiyor.

Kelepçeli adam sığırcık kuşunun hareketlerini, gülümseyerek izliyor. Onunla konuşuyor sanki; kuşa bakarken dudakları hep kıpırıyor.

Sığırcık son bir defa daha dönüyor, kelepçeli adamın üzerinde...

Sonra sağ omuzuna konuyor. Sarığından taşan akı bol saçlarını gagalıyor...

182

Yürek Seferi

Sanki kulağına bir şeyler fısıldıyor.

"Hey, şu kuşa bak!" diye kuşu arkadaşına gösteriyor, sarışın jandarma.

"Gördüm" diye karşılık veriyor uzun boylu esmer olanı. Birlikte kuşu kışkırlamaya çalışıyorlar: "Kışt!"

Sığırcık kuşu dargın dargın bakıyor esmer uzun boylu jandarmaya, ama hiç istifini bozmuyor.

"Garip şey" diyor esmer uzun boylu jandarma, "bunlar genelde ürkek olur."

Tekrar kışkırlıyorlar...

Sığırcık kuşu hiç kıılmıyor. Sadece bakıyor.

Jandarmalar ne hikmetse telaşlanıyor.

Minik bir sığırcık kuşu kelepçeleri açabilirmiş gibi geliyor ikisine de. Hatta esmer olanı tüfeğini omuzundan indirip her ihtimale karşı atışa hazırlıyor.

"Kışt hadi" diye bir daha bağıyor gözlerini kuştan ayırmadan, "kışt dedik canına yandığımın, uçsana!"

Uçmuyor.

Kelepçeli adam jandarmaların heyecanına gülüyor:

"Telaşlanmayın" diyor, "beni kurtarmaya gelmedi."

Esmer uzun boylu jandarma biraz olsun rahatlıyor. Tüfeğini tekrar omuzuna'asıyor. Mahcup mahcup gülümsüyor:

"Yok canım" diyor, "ondan değil de, işte rahatsızlık vermesin diye..."

"Sağol, ama kuşlar beni rahatsız etmez."

Gerilerden bir kağrı gıcirtısı gelince hepsi durup arkaya bakıyor.

İki öküzün çektiği bir kağrı arabası görüyorlar. Araba tepeleme taze ot yüklü. Otların üstünde gençten bir köylü oturuyor: Jandarmaların yaşında var, yok.

Yürek Şefe,

183

Önce kuş, sonra kağrı; jandarmalar işkilleniyor. Bakışın anlaşarak kağrının yaklaşmasını bekliyorlar. Kağrı gıcirdaya gıcirdaya yaklaşıyor.

Jandarmalar, tedirgin hareketlerle tüfeklerini omuzlarından indirip hazır ediyorlar. Komutanın tembihi var:

"Dikkat ha, müritlerinden sakının ha, bir taarruz oldukta vurun ha mahkûmu!" Vurun ha! Kolaymış.

Kelepçeli adama bakıyor uzun boylu jandarma: "Kolay mı?" diye geçiriyor içinden.

Bu adama kurşun sıkmak, tarihe kurşun sıkmak gibi geliyor ona.

Komutana göre, mahkûmun, ölmeye hazır müritleri varmış... Her an saldırabilir, kurtarmaya çalışabilirlermiş. Elleri her an tetikte olmalıymış...

Bir saldırıya uğrarlarsa önce kelepçeli adamı vurmalyımlar. "Kolay sanki vurmak..." Tarihi vurmak kolay mı? Kelepçeli adamı sevmişlerdi. Kağının gıcırtiları arttı. İyice yaklaştı ve durdu: "Selâmünaleyküm" dedi kağının üstündeki genç köylü, "hayrolsun, nereye böyle?" "Karakola" dedi esmer jandarma, "bir mahkûm götürüyoruz."

Mahkûmun sırtı köylüye dönük olduğundan yüzünü göremiyor.

"Oh iyi be!" diye geçiriyor içinden, "sağolası, varolası hükü-

184

Yürek Seferi

metimiz, katilleri, hırsızları, uğursuzları bir güzel tutup atıyor mapushane damına: Sen sağ ben selâmet."

Fakat bu?

Farklı gibi sanki...

Bu sarık, bu cübbe?

Tarih gibi...

Omuzundaki sevgi kuşuyla tek başına bir dünya.

Yüzünü hâlâ görmüyor, kim olduğunu da bilmiyor, ama katile benzemediği apaçık ortada.

Meraklanıyor:

"Suçu nedir ki kurbanlar?" diye soruyor gözlerini kelepçeli adamın sırtından ayırmadan.

Jandarmalar uygun bir cevap bulamıyor...

"Katil" diyemiyorlar, "hırsız" diyemiyorlar, "namussuz" diyemiyorlar, "eşkiya" diyemiyorlar, "vurguncu" diyemiyorlar, "vatan haini" diyemiyorlar...

Bu durumda yapılabilecek tek şey susmaktır: Susuyorlar...

Genç köylü de fazla üstelemeyince ahiret sualinden kurtuluyorlar.

Genç köylü üstelemiyor, ama jandarmaları işkillendiren bir teklifte bulunuyor:

"Yorulmuşsurtuzdur, isterseniz binin arabaya, yol ayırımına kadar götürüvereyim."

Bu teklif karşısında jandarmalar uzunca bir tereddüt geçiriyorlar.

"Ya bu bir tuzaksa?" diye düşünüyor sarışın jandarma, "otların arasında müritleri saklanıyorsa?"

Yolun en tenha yerinde fırlayıp, bellerindeki geniş ağızlı palaları sıyrarak, kumandanın dediği gibi...

Birden soruyor:

Yürek Seferi

185

"Ne var arabada?" "Ot" diyor genç köylü, teklemekten.

"Altında altında?" diye üsteliyor, "otların altında ne var?" "Yine ot var" diye karşılık veriyor köylü, yadırgayarak, "otun altında altın olacak değil ya..." Cevabından hoşlanıp yine gülüyor.

"Sırtma!" diye çıkışıyor sarışın jandarma... Arkadaşına dönüyor:

Fakat ölesiye yorgundular; tam dört saattir güneş altında yol tepiyorlardı.

"Ne dersin? Dört saattir güneş altında yürümekten iflahım kesildi. Biraz dinlenmiş oluruz."

"Olur" diyor esmer, uzun boylusu, "sen bilin." "Yok, asıl sen bilin, onbaşı sensin." Tüm sorumluluğu tek cümle ile yıkıyor esmerin sırtına. Esmer jandarma düşünüyor, düşünüyor...

Düşünürken kâh arkadaşına bakıyor, kâh köylüye, kâh kelepçeli adama...

Şaşırıyor: Kelepçeli adam, yola yeni çıkmış gibi diri. Oysa kendisinden en az iki kat daha yaşlı. Peki bu enerjisini neye borçlu?

Bir ara sorup öğrenmeye karar veriyor. Şimdilerde başka bir karar vermesi lâzım: Kağnya binecekler mi, binmeyecekler mi? "Gelin gelin, çekinmeyin..." diyor, genç köylü. Kelepçeli adam köylüye dönüyor. Köylü kelepçeli adamın yüzünü görüyor. Özellikle de gözlerini: Engin yeşilin yumuşak derinliğinde gülümserken sevgi saçan gözlerini... "Aman Allah'ım, o!" diye âdeta inliyor. Ağı hayretten kilitleniyor...

186

Yürek Seferi

Boğazı heyecandan kuruyor...

Elleri farkında olmadan başındaki kaskete giderken, ayağa kalkıyor...

Kasketini çıkarıp önünde tutaraktan söyleniyor: "Şeyda!"

Sığırcık kuşu, köylünün hayretine kızmış gibi, kelepçeli adamın omuzundan havalanıyor. Uzakça bir çardağa konuyor. Kızgın kızgın ötüyor.

Jandarmalar köylünün taziminden kuşkuluyorlar. Esmer olanı köylüye soruyor: "Tanıyor musun?"

Köylünün gözleri kalbinin derinliklerinden kopan bir keder bulutuyla gölgeli:

"Herkes tanır" diyor dokunaklı bir sesle, "o bir ebediyet yol-cusudur."

Bu cümleyi nereden ezberlediğini kendisi de hatırlamıyor. Fakat iyi oturttüğünü düşünüyor...

Kederinin üstüne gülümsüyor.

Başını engin bir saygıyla büküyor: Gördükleri yüzünden özür diler gibidir.

Şeyda köylüye yaklaşırken, jandarmalar tüfekleri şakırdatıyor. *

Şeyda yaklaşınca köylü kağnıdan atlıyor...

Ellerine sarılıyor...

"Şeyda!"

Şeyda el öptürmüyor.

"Üzülme" diyor sadece, "daha önceleri de gittik."

Jandarmaların kuşkusu artıyor. Esmer olanı fişeği mavzerin ağına verirken:

Yürek Seferi

187

"Çek arabanı be!" diye gürlüyor, "haydi savuş, vukuat istemez!"

Tüfeği göğsüne doğrultuyor. Parmağı tetiğe koyuyor. Hain hain bakmaya çalışıyor ama, beceremiyor.

Babası düşünüyor genç jandarmanın aklına. Kağnının arkasına oturtup kasabaya indirdiği günleri hatırlıyor.

"Askerliğini yaptın mı?" diye soruyor köylüye.

"Yaptık" diyor köylü, "Amasya'da, piyade er olarak, yaptık hamdolsun, vatan borcumuzu bir tamam ödedik."

Konuşurken gözleri mahkûmda, kırpmadan bakıyor.

Esmer jandarma sertleşmeye çalışıyor:

"Öyleyse emirin demiri kestiğini bilirsin" diyor genç köylüye, "askerliğini yaptığına göre bilirsin ki askeriyede emir demiri keser. Şimdi sana bir emir: Hadi yollan!"

Köylünün gençliği tepeleme yüreğine doluyor birden, dikiliyor:

"Yollanmazsam..."

İmkânı yok vuramazdı. Vuramayacağı mı biliyordu: Ne kelepçeli adamı, ne de köylüyü. Ama korkutmalıydı.

İyice sertleşmeye çalıştı:

"Bin arabana ve sür arkadaş. Bizimle eğleşme. Candarmayla şaka olmaz."

Genç köylü kıpırtısız tazim duruşundaydı...

Kıpırtısız kelepçeli adama bakıyordu.

"Sür" dedi kelepçeli adam, "benim için üzülme. Hak, hakikatin yanındadır. Şimdi git hadi..."

"Hiç olmazsa yol ayrımına kadar götürsem" diye âdeta inliyor köylü, "hiç olmazsa yol ayrımına..."

Bu defa sarışın jandarma da fişek sürüp tüfeğine, namlusunu köylünün göğsüne yaslıyor:

188

Yürek Seferi

"Eğleşme dendi len!"

Köylü istemeye istemeye kağniya biniyor. İstemeye istemeye sürüyor.

Gözleri arkada, gözleri kelepçeli adamda; baka baka gidiyor. Tekerlek gıcırıltıları bir süre sonra duyulmaz olunca jandarmalar rahatlıyorlar.

Tüfeklerini tekrar omuzlarına asıyorlar.

"Kusura kalma hocam" diyor esmer olanı, kelepçeli adama; "sıkı emir aldık; bilirsiniz biz de emir kuluyuz." "Ben sadece Allah'ın kuluyum" diyor kelepçeli adam. Güneşe bakıyor... Güneş tüm yakınlığıyla parlıyor. Kelepçeli adam güneşe gülümsüyor:

"Kâinatı kavurmadığına şükür" diyor, yarı duyulur bir sesle. "Efendim, hocam bir şey mi söyledin?"

Sansın jandarma konuşmasını duymuş, bir şey söylediğini sanmıştır.

"Evet" diyor mahkûm, "ikinci namazı vaktidir." Bir taraftan da çevreye göz gezdiriyor. "İşte şurada da abdest alabileceğimiz su var." Ellerini esmer jandarmaya uzatıyor:

"Biraz çözün de şuracıktan abdest alıp namazımı kılayım. Ondan sonra yola devam ederiz."

"Olmaz!" diye kestirip atıyor, esmer jandarma, "akşam inmeden karakola varmalıyız."

"Hiç değilse farzını eda edeyim..." "Olmaz dedik ya, kaza edersin."

Kelepçeli adamın dudaklarında acı bir gülümseyiş yalpalanıyor.

Yürek Seferi

189

"Kaza olmaz" diyor, "ben hocayım, bu durumda namazı kazaya bırakmam."

"Bırakırsın bırakırsın Allah affeder."

Mahkûm gözünü jandarmalardan alıp kelepçeye çeviriyor. Kelepçede güneşin yansımaları var: Yansımalar gümüş damlacıkları gibi parlıyor.

Jandarmaya bakıyor tekrar:

"Namazımı kılmalıyım."

"Olmaz dedik ya" diye üsteliyor esmer jandarma, "olmazı bilmez misin?"

Mahkûm bileğindeki kelepçeye bir daha bakıyor...

"Olur" diyor.

Sonra birden soruyor jandarmalara:

"Namaz kılar mısınız?"

Sıkıntıyla alnını kaşıyor, esmer uzun boylu jandarma onbaşısı...

Sarışın olanı gözlerini yere çeviriyor, potinlerine bakıyor.

"Memlekette kılardım" diye cevap veriyor esmer jandarma, henüz duyulur bir sesle; "ama... Askerlik işte... Pek fırsatımız olmuyor. Emir kulluğu anlayacağın."

"Ama babanız, ananız kıhyordur?"

Annesinden, babasından söz edilince diriliyor esmer jandarma; gözleri sevgiyle, özlemlerle parlıyor:

"Babam da kılar, amma anacığım beş vaktine beş daha katar."

"Durup dururken kazaya bıraktığını gördün mü?"

"Yok, doğrusu ne gördüm, ne duydum" derken, bu defa ensesini kaşıyor, esmer jandarma.

"Eh o zaman, benden kazaya bırakmamı nasıl istersin? Üstelik serde hocalık da varken."

İkna etmeye çalışıyor...

190

Yürek Seferi

Esmer jandarma susuyor. Verecek cevap bulamıyor.

"Bırakın şuradan abdest alıp ikindinin yalnızca farzını eda edeyim. Siz de sevaba girersiniz. Gerekirse daha hızlı yürür, açığı kapatırız."

Jandarma korkuyor:

"Cık" ediyor önce, sonra konuşuyor: "Haklısın, ama olmaz. Neden olmazlandı dersin, ne olursa olsun kelepçeleri çıkarmamak için emir aldım."

"Bütün mesele kelepçeyse..."

Mahkûm kelepçeli ellerini gözlerinin hizasına kaldırıyor:

"Bismillah" diyor...

Bileklerini şöyle bir geriyor, hafiften kasıyor.

Bir "çıt" sesi geliyor jandarmaların kulağına, bir kilit sesi.

Kelepçe mahkûmun ayaklarının altına düşüyor.

Mahkûm esmer jandarmaya bakıyor:

"Alın kelepçenizi, namazdan sonra tekrar takarsınız. Merak etmeyin kilidi bozulmadı."

Gözlerinin içi hep gülümsüyor... Gözlerinin içi hep sevgi parıltıları saçıyor... Kelepçe, şimdi ayaklarının altında... Jandarmalar donuyor, zaman donuyor... Bir süre hiçbir şey kımıldamıyor.

Jandarmaların gözleri kelepçede öylece kaskatı kalakalıyorlar.

Güneş yerdeki kelepçenin üstünde gümüşleniyor.

Mahkûm kollarını sıvaya sıvaya suya gidiyor. Çömeliyor. "Besmele" çekiyor.

Sığırcık kuşu konuştuğu çardaktan havalanıyor...

Şen çığlıklar atarak mahkûmun üstünde dolaşmaya başlıyor.

Yürek Seferi

191

Mahkûm sığırcık kuşuna bakıyor, kuş mahkûma bakıyor:

"Kendi vatanında esir misin?" diye soruyor sığırcık kuşu.

"Senin kadar hürüm" diyor mahkûm, "ekmeksiz yaşarım, hürriyetsiz yaşayamam."

"Ama kelepçelendin?" diye fısıldıyor sığırcık kuşu.

"Kelepçeli iken de hürüm" diye cevap veriyor adam, "hürriyetim benim içimde, ben hürriyetin içindeyim; benim kendimi hür hissetmem kimsenin tekelinde, yahut lütfunda değil."

Sığırcık kuşu abdest alan mahkûmun üzerinde yedi defa daha döndükten sonra, görüp duyduklarını arkadaşlarına da anlatmak için uçuyor, uzaklaşıyor; bir daha da gözüküyor.

Abdesti bitince jandarmaların yanma dönüyor.

Jandarmalar bıraktığı gibi değil: Yan yana selâm durmuşlar.

"Aleyküm selam" diyor mahkûm, "rahat."

"Efendim kusura kalmayın, bilemedik" diye mırıldanıyor esmer uzun boylu jandarma, "kusurumuzu bağışlayın ne olur."

"Siz ne güzel gençlersiniz böyle" diyor mahkûm, jandarmalara; "Fatih'in askerleri gibi, ne güzel askerlersiniz."

Gözlerinde sadece sevgi ve şefkat var, ötesi dolu dolu umut...

Güneşe bakıyor...

Kible tayini yapıyor...

Sonra kibleye dönüyor...

Ellerini kulaklarına kaldırıyor...

Niyet ediyor:

"Neveytü en usalliye lillahi..."

Sarışın Jandarma gözlerinde biriken nemi yutkunuyor. Tüfeğini bir ağaca yaslayarak suya yürüyor:

"Ben de kılmak istiyorum" diyor.
Mahkûm bekliyor, tekbir almıyor...
192

Yürek Ssferi

"Ben de" diyor esmer, uzun boylu jandarma, "aferin be sarı arkadaşım, önden davrandın."
Yüreklerine daha önce pek tatmadıkları ılık duygular akmış, içlerinde bahar açmıştır. Ötesini kendileri de kestiremiyor. Yan yana suyun başına çömeliyorlar... Mahkûm tekbir almıyor: Jandarmaların gelmesini bekliyor.

|||

Bir yerlerde bir telefon çalıyor... Bir yerlerde tek bir telefon çalıyor... Çalar çalmaz, tanınmış bir politikacının koruması açıyor: "Alo..."

"Alo ben Alâattin, sayın bakanımla görüşebilir miyim?" Telefonu bakana veriyor...

Bakan telefonu kulağına götürmeden önce ağızlığını kapatıp arabadakilere gülümsüyor:

"Hani lâmbasından kara cin çıkan Alâattin vardı ya, bu Alâattin işte o Alâattindir" diyor.

Sonra telefonu kulağına koyuyor:

"Buyur Alâattin, ben Bakan."

Karşıdaki tetlifsiz-tekellüfsüz konuşuyor:

"Abi merhaba."

"Merhaba, nasılsın?"

"Nasıl olsun abi, az daha paçayı kaptırıyorduk. Senin patron üzerime ekip gönderdi. Tam zamanında 'kaç' haberini verdin de Amerika'dan daha yukarılara, Kanada'ya doğru çıktık."

"Bir şey olmaz, bir şey olmaz."

"Sayende abi, çok sağol valla. Bilirsin ben, beni düşünenleri hiç yalnız bırakmam."

Yürek Seferi

193

"Sen de sağol canım, ne kadar mert olduğunu bilmez miyim, ama bizim patron konusunda seni yanılttılar gibime geliyor."

"Yok abi bildiğin gibi değil, seninki vefa nedir bilmez, sıkışınca en yakınmdakileri bile harcar. Onca işini yaptığım halde beni öldürtmek istemesini aklım almıyor. Sen olmasan yani... Yaşatmam valla. Neyse, Budapeşte'de yedi yumruğu oturdu. Daha ne yapıyorsun abi?"

"Ne olsun işte, çalışıyoruz."

"Var mı bi emrin?"

"Sağol, senin varsa..."

"Estafurullah abi, o nasıl söz, benim kitabımda büyüklerime hürmet vardır. Yalnız şu banka işini bana ayarlayıversen abi-cim, malûm: Yüzlerce gariban çeteciye ekmek veriyorum, akçeye ihtiyacım var."

"Zordur amma bakarız bi çaresine, merak etme."

"Varol abim benim! Arz-ı hürmet ederim."

"Sen de sağol koçum!"

Telefonlar karşılıklı kapanıyor.

|||

Bir yerlerde bir telefon çalıyor...

Çalar çalmaz memleketin tanınmış bir iş adamı telefonu açıyor:

"Efendim."

|-rimlrUi !!!

"Abi merhaba."

"Nasılsın canım, iyi misin?"

"Teşekkür ediyorum. Sağolun. Siz nasılsınız abi?"

"İyiyim iyiyim, sağol."

"Ne yaptınız abi?"

"Ne yapalım, paldır küldür çalışıyoruz. Şimdi ben sana bura ile alâkalı son tablo hakkında bir bilgi vereyim."

194

Yürek Şefe.

"Evet abi."

"Bir hafta sonra Hazine, bu insanları çağıracağı için ihaleye girecek hakiki kuruluşların isimleri ortaya çıkacak. Sanıyorum ki, dört-sekiz Haziran'da teklifler verilecek."

"Evet abi."

"Senin de konuya el atacağın zaman, o zamandır diye düşünüyorum."

"Evet abi."

"Yani kim ki dosyayı aldı, kim ilgileniyor, hakikaten biz tespit ettik, o zaman onlarla temas kurmak lâzım diye düşünüyorum."

"Anladım abi."

"Anlatabildim mi hayatım?"

"Anlıyorum."

"Biz içeriden de bilgi alıyoruz sevgili kardeşim."

Uzaktan gelen ses aksileşiyor:

"Yani yabancılar bu ihaleye giremez. Gazeteye bir yazı veririm, yani hangi ülkenin bankası girerse deriz ki, onların elçiliğini, anlıyor musun, duyururuz. İş adamları da canını seviyorsa, bu bankaya kimse girmesin"

İş adamı çok seviniyor bu işe:

"Bravo!" çekiyor, "bir kere biz şimdi bu banka ihalesiyle kimlerin hakiki ilgili olduğunu öğreneyim."

"Evet."

"O saatten sonra icap ederse müdahale edersin."

"Anlıyorum."

İş adamı teminat veriyor:

"Senle konuştuğumuz şekilde, ona göre hareket plânımızı be-lirliyoruz."

"Benim birinci tercihim sensin abi." .: -. , :.

Yü'ek Seteri

195

"Sağol canım, sağol, teşekkür ediyorum."

"İyi günler, efendim."

"Sağol."

! !! Telefonlar arka arkaya çalıyor...

Paris'ten, New York'tan, Budapeşte'den, Canada'dan arıyorlar...

Telefonlar çalıyor, çalıyor, çalıyor...

Hepsine tek tek cevap veriliyor...

Kiminin bir ucunda politikacı, kiminin bürokrat, kiminin iş adamı, kiminin medya patronu...

Öteki ucunda ise para...

Para kimi zaman yumuşak, kimi zaman sert talimatlar veriyor.

Aynı anda bir yerlerde Başbakanın biri: "Bir günde yediyüz trilyon lira el değiştirdi" diyor.

Bir gazete aynı günlerde:

"İrtica İle Topyekün Savaş!" diye bir manşet atıyor.

Aynı günlerde bir başka gazete alkış tutuyor:

"Cumhuriyet Sen Çok Yaşa!"

Wisconsin Üniversitesinde yıllardan beri yapılan çalışma son aşamasına geliyor: Bilim adamları kanser, şeker,, felç başta olmak üzere pek çok hastalığı kökünden yok edecek "Ana Hücre" yi buluyorlar.

Böylece büyük bir rüya daha gerçekleşiyor...

Bayezit'te hâlâ imza kampanyası var.

|||

Aynı günlerde Bayezit Meydanında iki Amerikalı karşılaşıyor...;

196

Yürek Seferi

Karşılaşır karşılaşmaz, birbirlerine sim sıkı sarılıyorlar...

Esmer Amerikalı, beyaz Amerikalıya soruyor:

"Epeydir görüşemedik adamım, nerelerdeydin?"

Beyaz Amerikalı elini sallayarak cevap veriyor:

"Bir yatırım meselesi için Ay'a gitmiştim. Gitmişken Ay'da Dırkaç ay kaldım. Sen ne yapıyorsun? Eşin, çocukların nasıl?"

"Hepimiz çok iyiyiz. Ya seninkiler?"

"Biz de iyiyiz."

"Hafta sonu bize gelsenize, mangal yaparız."

"Tabii, çok iyi olur. Böylece çocuklar da görüşmüş olurlar."

Ayrılmadan önce tekrar birbirlerine sarılıyorlar:

"Görüşürüz."

"Görüşürüz."

|||

Yıllar sonra Bayezit Meydanında iki Türk karşılaşıyor...

Sadece el sıkışıp birbirlerine "iyi günler" diliyorlar.

Zayıf Türk, şişman Türk'e soruyor:

"N'aber, neler yapıyorsun?"

"Bildiğin gibi işte, lâikliği yerleştirmeye çalışıyoruz."

"Hâlâ mı?"

"Hâlâ, mürtecilerden rahat yok ki, her yere sızdılar."

"Karın, çocukların nasıl?"

"Bilmem, biz çoktan boşandık. Ne eski karımı gördüğüm var, ne de eski çocuklarımı, vakit olmuyor. Ya seninkiler?"

"Sorma, ben de yürütemedim. Karım başını örtmeye kalkınca boşadım gitti."

"Hey! Şuradakiler İngiliz mi?"

"Esmerini bilmem, ama beyaz olanı Amerikalı. Adı da John. Bizim fakültede bir işi vardı, ordan biliyorum. Niye sordun?"

Yürek Selen

197

"Birbirlerine sarılmaları garibime gitti."

"Benim de: Eskiden o âdet bizde vardı. Amerikalılar sadece el sıkıştırlardı..."

"Şimdi biz sadece el sıkışıyoruz, onlar sarılıyor. Acaba hangisi?"

Şişman Türk başını iki tarafa sallayarak, susuyor...

Zayıf Türk de susuyor.

Herkes susuyor. Sezar ağır adımlarla senatoya giriyor.

Senatörlerin kendisine bir komplo tertipleediklerini biliyor, ama onları konuşmasıyla etkileyip yeniden kazandıktan sonra mahvetmeyi plânlıyor...

Böylece tarihe önemli bir belge bırakacak, şöhretine de şöhret katacaktır.

Sezar kararlı adımlarla Senato binasına giriyor.

Halk Sezar'ı çılgınlar gibi alkışlıyor...

Çılgık çılgığa bağırıyorlar:

"Koca Sezar çok yaşa!"

Sezar kalabalığa bakıyor. Gururlanıyor. Gülümsüyor:
"Tam destek sahibiyim" diye düşünüyor, "senatörleri mahvedeceğim!"
Elini kaldırıp keyifle halkını selâmlıyor:
"Selâm size Romalılar!"

Senatoya giriyor. Senatörler onu ayakta karşıyorlar...
Onu ayakta alkışlıyorlar...
O kadar içten alkışlanıyor ki,
"Yanlış istihbarat almış olmayayım" diye düşünüyor.
Yine de tek tek herkesin yüzüne bakıyor.
Bakışlarıyla herkesin yüreğini deliyor...
Herkesi ürkütüyor, korkutuyor...
198

W Seferi

Ama kendini onlara sevdiremiyor.
Korkularını arttırıyor yalnızca, korkulan arttığı ölçüde saldır-ganlaşıyorlar.
"Sezar şimdi ölmeli!" diyorlar, için için.
Sezar konuşmaya başlıyor...
Konuşuyor, konuşuyor, coşuyor...
Konuşması hayatında hiç olmadığı kadar iyi: Her sözünü bilinçle seçiyor, etkileyici ses tonuna kattığı vücut diliyle senatörleri etkiliyor.
Sözlerinin henüz başında iken bile senatörlerin önemli bir kısmını saflarına çekiyor.
Fakat Sezar'ı öldürmeye kararlı olanları tersten etkiliyor: Onların sadece korkularını arttırıyor, bu da Sezar'm ölümünü ça-buklaştırıyor.
Sezar konuşmayı bitiriyor...
Alkıştan Senato sallanıyor...
Sezar, senatörleri etkileyip kazandığından emindir. Gururla bakmıyor. Sonra elini havaya kaldırıp senatörleri selâmlıyor.
Dışarı çıkmak üzereyken, evlâtlığı Brütüs yanına yaklaşıyor...
Yaklaşıyor ve hançeriyle ilk darbeyi vuruyor...
Sonra diğer senatörlerden ikinci, üçüncü darbeler geliyor...
Sezar sendeliyor, ama yıkılmıyor. Ağır ağır dönüp bakıyor...
Elinde kanlı hançeriyle evlâtlığı Brütüs'ü görüyor. Belli belirsiz gülümserken, en etkili tepki cümlesini arıyor: Öyle bir cümle bulmalı ki, tarihe mal olmalı; asırlar boyu dilden dile söylenmeli...
Nihayet buluyor ve söylüyor: "Sen de mi Brütüs!"
Biraz durup dinlenerek bundan sonra söyleyeceği üç kelimenin etkisini arttırdıktan sonra devam ediyor:

Yürek Seferi

199

"Öyleyse yıkıl Sezar!"

Küt diye yıkılıyor...

Kafasını mermer sütuna çarpıyor.

Gerçek şu ki; Sezar aldığı bıçak darbeleri yüzünden değil, yere düştüğünde başını mermer sütuna çarpması yüzünden beyin kanaması geçirip ölüyor.

Fakat gerçeği kim ne yapsın? Suç ve günah Brütüs'ün üstünde kalıyor.

İlk darbeyi vuran ihanetin üstünde...

Yönetmen "Stop" diye bağılıyor...

Oyuncular oyunu kesiyor.

Kimisi bir sigara tütürüyor, kimisi çay içiyor.

Başrol oyuncusu oynadığı rolü eleştiriyor:

"Bu film gerçekçi değil arkadaş. Neden dersen, bıçaklanan adam bizim bildiğimiz 'aaah, yandıım' felan diyerek yere yığılır. Bu Sezar denen herif ise bir sürü bıçak darbesinden sonra tutuyor, dünyanın en tumturaklı lâflarından birini ediyor. Yerli film mi lan bu?"

Yönetmen bağılıyor:

"Yeni sahne için herkes dışarı!"

Halk senato binasının önünde toplanıyor...

Az sonra basamaklarda Brütüs görünüyor.

Kucağında Sezar'ın cesedi var.

Herkes sümsükût...

"Romalılar!" diye konuşmaya başlıyor Brütüs...

Sezar'ı öve öve bitiremiyor...

Herkes çılgınca alkışlıyor Brütüs'ü...

Kimsenin aklına Sezar'ı neden öldürdüğünü sormak gelmi-vor.

200

Yürek Seferi

Hezarfen Ahmed'in dışında...

Hezarfen Ahmed Çelebi, birlikte uçuş denemesi yaptığı Laga-ri Hasan Çelebi'ye soruyor:

"Yahu şu Romalılar az önce Sezar'ı alkışlamıyorlar mıydı?" "Beli" diye onaylıyor Lagari Hasan, "alkışlıyorlardı." "Şimdi de Sezar'ın katilini alkışlıyorlar?" "Beli" diyerek bunu da onaylıyor Lagari Hasan, "hem de ellerini çatlatasıya alkışlıyorlar." "Peki sence bir terslik yok mudur bu işte?" "Yoktur." Hezarfen Çelebi ters ters arkadaşına bakıyor:

"Hem katili, hem de maktulü alkışlamakta bir terslik yok demektesin?"

"Beli, öyle demekteyim." "Hadi izah et."

"Başım üstüne! Bak bunu iyi belle ki, halk alkışladıkça beğenir, aydın beğendikçe alkışlar."

"Yani ahali ellerini çırpa çırpa Brütüs'ü beğenip sevecek."

"Aynen öyle olacak, zaten de oldu: Sen hiç tarih okumaz mısın bre?"

Yürek Seferi

201

Robertson Kruzo vardı ya,

Hani ıssız bir adaya düşmüş,

Hiçbir medeni araç kullanmadan

Hayatını sürdürmüştü.

Kurtarıldıktan sonra Londra'ya yerleşti.

Fakat alışamadı: kısa sürede canı sıkıldı.

Tekrar eski yalnızlığına döndü.

Fakat ada artık eski yalnız ada değildi...

Turizm yatırımı gelmiş,

Her taraf otel olmuştu.

Bu bölümde hiçbir şey olmuyor... Sadece aynı hastalık tüm dünyaya yayılıyor... Bize de her halimizde olduğu gibi hastalığın en plânsız, en programsız türü bulaşıyor. "Merhaba beton!"

202

Yürek Seferi

Bir çocuk bilgisayarın tuşlarıyla oynuyor...

Esmerden sarışın da kumral bir çocuk...

Şişmancanm zayıfı, tombulun incesi...

Sizin çocukluğunuz gibi.

Önünde bir bilgisayar...

Bilgisayar son sistem: Çocuk da öyle.

Çocuk bilgisayarı açıyor...

Birkaç tuş darbesiyle internete çıkıyor...

Sonra birkaç tuş darbesi daha: Amerika'ya gidiyor.

Amerika'da ve dünyanın hemen her yerinde internet aracılığıyla tanıştığı anı yüz yüze hiç gelmediği arkadaşları var...

Çocuk o yaşta hepimizden çok insan tanıyor.

Amerikalı arkadaşının internet şifresine bir soru giriyor:

"Bil bakalım John, insan nedir?"

John'dan hemen cevap geliyor:

"İnsan düşünen hayvandır?"

Çocuk soruyor:

"Ya düşünmüyorsa?"

Cevap:

"O zaman düşünmeyen hayvan olur."

"Saçmalama John'cuğum!"

Yürek Seleri

20?

"Niye?"

"Babam düşündüğü için aylardır içerde. Bizim buralarda düşünmek yasaktır!" John inanmıyor:

"Amma abarttın! Aslında düşünmemeyi yasaklamah."

"Şimdi de sen abarttın!"

"Peki senin insan yorumun ne?"

İnsan hakkındaki düşüncelerini özetliyor, çocuk:

"İnsan bence evrenin özü ve özetidir John, kendini ve çevresini okumasını bilen tek varlıktır."

"Bravo esmer arkadaşım, felsefe ha!"

Tevazu gösteriyor, çocuk:

"Yok canım, galiba bir yerlerde okumuşum, aklıma geldi birden. Sen ne yapıyorsun?"

"İyiyim, ya sen?"

"Gerçek dünyanın gerçeklerinden bıkkınlık geldi, sanal dünyaya sığındım; tadını çıkarmaya çalışıyorum."

"Büyük sözler bunlar adamım, gerçekten iyi misin?"

Gerçek, duvar gibi çarpıyor çocuğun suratına, inler gibi konuşuyor:

"Değilim John, babam tutuklu, çok üzülüyorum."

"Niye tutuklanmış?" diye soruyor, merakla.

"Bilebilsem... Oysa babam sadece bir yazar."

"Geçmiş olsun arkadaşım, çok üzüldüm."

"Sağol dostum, yine görüşürüz."

Başka bir tuşla Avustralya'ya gidiyor...

Yurt dışında çalışan vatandaşlarımızın çocuklarından biri olan Gamze'nin sayfasına bir not geçiyor:

"Bil bakalım Gamze, sevgi nedir?"

204

Yürek Seferi

Gamze tembelcedir sağolsun, cevap vermesi birkaç gün sürer: Beklemeden birkaç tuşla İngiltere'ye atlıyor... Şimdi İngiltere'de, arkadaşı Margaret'in sayfasında: "Margaret kardeş, güzelliği tarif edebilir misin?"

Onu da beklemiyor, yine birkaç tuş darbesiyle Malezya'ya uçuyor...

Sonra Almanya'ya, oradan Fransa'ya... Yarım saat içinde sanal dünyayı dolaşiyor... Sonra saatler geçiyor...

Kendine geldiğinde karnının acıktığını hissediyor. Her zamanki gibi annesine sesleniyor: "Acıktım anne, karnım zil çalıyor..."

Annesi odanın kapısında beliriyor, gözleri gülüyor, gözleriyle oğlunu öpüyor:

"Babanı bekle yaramaz" diyor, "yine dünyayı dolaştın mı?"

"Dolaştım anne."

"Arkadaşlarına mail çektin mi?"

"Çektim anne."

"Bravo!"

Buruk bir gülümsemeyle ekliyor:

"Bizim zamanımızda böyle şeyler yoktu."

İç çekiyor:

"Keşke olsaydı."

Mutfığa dönüyor.

Çocuk bilgisayarında Amerikalı arkadaşı John'un mesajını buluyor...

John soruyor:

"Söyle bakalım adamım hayat nedir?"

Hemen cevap veriyor:

Yürek Seferi

205

"Sevgi be John, bence hayat sevgidir."

Bilgisayarını kapatırken gülümsüyor...

"Artık yüreklere bahar gelmeli" diyor, "sevginin baharı."

Yerinden kalkıyor. Bir gün çok iyi bir bilgisayar mühendisi olma hayalinin üstünde seke seke pencereye yürüyor.

Bilgisayar mühendisi olmuş havasında pencereyi açıp dışarı bakıyor.

Karşı pencerede ışık var...

Tüllerin arkasındaki gölge hâlâ Kur'an okuyor...

Çocuk geleceğe gülümsüyor.

|||

Bursa'da bir sonbahar günü...

Orhan Gazi türbesinin kapısında durmuş bakmıyorum: Hiçbir şey değişmemiş gibi...

Her şey türbeye girerken ne idiye, yine o...

Yaşlı kadın bile aynı basamağa oturmuş, hâlâ Kur'an'a benzeyen aynı kitabı okuyor.

Kendime dönüyorum: Elimde hâlâ aynı Samsonit çanta, sırtımda hâlâ aynı Pierre Cardin elbise, başımda hâlâ aynı Vakko şapka, ayaklarımda hâlâ aynı Benetton ayakkabı, boynumda hâlâ aynı Versage kravat...

Görüntü aynı olmasına rağmen bende sanki bir şeyler değişmiş, hatta çok şeyler değişmiş gibi...

Bana öyle geliyor ki, sadece yarım saat önce —ya da belki bir gün, belki bir ay, bir yıl, belki bir asır— çıktığım yürek seferimin dönüşü aynı değil.

Dönüşümde farklı bir "ben" buldum.

"Ben"de Yunus'u buldum:

"Beni bende demen bende değilim,

"Bir ben vardır bende benden içeru."

SONUÇ OLARAK...

Bir masal, bir destan, bir hikâye, bir şiir, bir roman okudunuz...

Ya da uzun, renkli sinemaskop bir rüya gördünüz...

Belki de farkında olmadan kafanızdaki giriftliğin tasnifsiz hayalini kurdunuz.

Ne fark eder ki?

Rüya, hayal, hikâye, masal, roman, destan, şiir, vesaire... Ha bir varmış, ha bir yokmuş; ha Alâattin'in lâmbası, ha Ali Baba'nın hazinesi...

Sonuçta bunlar insanı biraz daha mutlu etmek için yazılmamışlar mı?

Bu okuduğunuz da onlardan biriydi aslında: Bir masaldı; bir romandı; bir hikâye, bir destan...

Uzunca bir rüya, karmaşık bir hayal...

Belki bir bilgisayar oyunu: Sanal dünyadan kesitler... ,

Sizin anlayacağınız bunlar hiçbir ülkede yaşanmadı, hepsini durup dururken siz uydurdunuz.

BİTİP BİTMEDİĞİNİ BİLMİYORUM

AMA ARTIK SIKILDIM.